

VYSOKÁ ŠKOLA STROJNÍ A TEXTILNÍ V LIBERCI
nositelka Řádu práce
Fakulta textilní
Katedra nauky o textilních materiálech

Ing. Pham H e n g

KVANTITATIVNÍ HODNOCENÍ KVALITY PLOŠNÝCH
TEXTILIÍ POMOCÍ KOMPLEXNÍHO KRITERIA

Kandidátská disertační práce

Vědní obor: 39-13-9 Nauka o nekovových materiálech
a stavebních hmotách
- úsek textilní materiály
Školitel : Doc. Ing. Josef Černý, CSc

Liberec - květen 1980

OBSAH

Použité značky	4
1.Úvod	7
2.Cíl práce	9
3.Struktura kvality plošných textilií	11
3.1.Pojmy kvality průmyslových výrobků i plošných textilií	11
3.2.Stanovení struktury kvality plošných textilií	11
3.3.Aplikace faktorové analýzy na zmenšení počtu určujících vlastností při hodnocení kvality plošných textilií	17
4.Komplexní kriterium kvality plošných textilií	21
4.1.Interval komplexního kriteria kvality plošných textilií	21
4.2.Stanovení komplexního kriteria kvality plošných textilií z ukazatelů kvality jejich určujících vlastností	23
5.Stanovení ukazatelů kvality jednotlivých určujících vlastností plošných textilií	28
5.1.Měření jednotlivých určujících vlastností	28
5.2.Vyjádření kvality jednotlivých určujících vlastností společným stupněm	32
5.2.1.Funkce kvality jednotlivých určujících vlastností	34
5.2.2.Zvolené funkce kvality jednotlivých určujících vlastností	35
5.2.3.Určení koeficientů funkcí kvality jednotlivých určujících vlastností	42
6.Stanovení konfidenčního intervalu vyhovující kvality jednotlivých určujících vlastností	50
6.1.Problém výběru vzorků na měření	50
6.2.Interval kvality jednotlivých určujících vlastností s rozměrem	53
6.2.1.Charakteristiky naměřených hodnot při třístupňovém výběru	53
6.2.2.Stanovení intervalu vyhovující kvality určujících vlastností	56
6.3.Meze intervalu kvality pro ordinální veličiny	60

7.Určení koeficientů významnosti určujících vlastnosti a skupin vlastností plošných textilií	62
7.1.Metody určení koeficientů významnosti určující vlastnosti a skupiny vlastností	62
7.2.Koeficient významnosti určující vlastnosti nebo skupiny v hierarhické struktuře určujících vlastnosti kvality výrobku	66
8.Kvalitativní třídění plošných textilií podle komplexního kriteria kvality	70
8.1.Výpočet intervalů spolehlivosti komplexního kriteria kvality plošných textilií	70
8.2.Přehled předložené metody kvantitativního hodnocení kvality plošných textilií pomocí komplexního kriteria	75
8.3.Kvalitativní třídění plošných textilií podle stupnice úrovně kvality	75
9.Aplikace uvedené metody stanovení komplexního kriteria kvality u daných košilovin	80
9.1.Výběr hodnocených košilovin	80
9.2.Metodika měření určujících vlastností košilovin	80
9.3.Určení koeficientů významnosti určujících vlastnosti a skupin vlastností košilovin na denní nošení	98
9.4.Výpočet komplexního kriteria kvality daných košilovin a jeho intervalu spolehlivosti	103
10.Závěr	112
Literatura	114
Příloha	116

POUŽITÉ ZNAČKY

a, b	koeficienty funkcí kvality i-té určující vlastnosti
e	základ přirozených logaritmů
$F_$	skupina fyziologických vlastností
F_v	výpočetní testová charakteristika
F	kritická hodnota F-rozdělení na hladině významnosti
α	se stupni volnosti
h	počet skupin vlastností plošných textilií
i	index jednotlivých určujících vlastností, $i=1,2,\dots,n$
j	index druhů (variant), $j=1,2,\dots,m$
K	komplexní kriterium kvality plošných textilií
K^*	spodní velikost (podle $\bar{x}_i^*$) rozsahu spolehlivosti komplexního kriteria kvality
ΔK	odchylka komplexního kriteria kvality
k	index kusů, $k=1,2,\dots,r$
K_p	dílčí kriterium kvality p-té skupiny vlastností
K_F	dílčí kriterium kvality podle F-skupiny tj. fyziologická hodnota plošných textilií
K_R	dílčí kriterium kvality podle R-skupiny, tj. reprezentační hodnota plošných textilií
K_T	dílčí kriterium kvality podle T-skupiny, tj. hodnota trvanlivosti plošných textilií
K_{mez}	mezní velikost komplexního kriteria kvality odpovídá všem mez. hodnotám určujících vlastností $\bar{x}_i$ mez
K_{opt}	optimální velikost komplexního kriteria kvality odpovídá všem opt. hodnotám určujících vlastností $\bar{x}_i$ op
K_{kr}	kritická velikost komplexního kriteria kvality odpovídá všem krit. hodnotám určujících vlastností $\bar{x}_i$ kr
l	index jednotlivých měření
M	rozsah základního souboru M druhů (např. košilovin)
m	počet druhů (variant) ve výběru l.stupně
$\bar{M}_e$	sřitmetický vážený průměr
$\bar{M}_h$	harmonický vážený průměr
$\bar{M}_g$	geometrický vážený průměr
N	počet vlastností v dané soustavě na získání koeficientů významnosti
N_i	lineární nestejnoměrnost i-té určující vlastnosti
n_i	počet měření i-té určující vlastnosti
n_p	počet určujících vlastností p-té skupiny vlastností

n	počet jednotlivých určujících vlastností výrobku
	$n = n_1 + n_2 + \dots + n_p + \dots + n_n$
P	pravděpodobnost spolehlivosti
p	index skupin vlastností
	$p = 1, 2, \dots, h$
Q	rozsah základního souboru Q vzorků v daném kusu
q	počet náhodných vzorků v daném výběru 3. stupně
R	skupina reprezentačních vlastností
R	rozsah základního souboru R kusů v daném druhu
r	počet kusů v daném výběru 2. stupně
S _i	součet bodů daných i-té určující vlastnosti
s_1^2, s_2^2, s_3^2	dohodnuté rozptyly statistického souboru charakterizující nestejnoměrnost mezi druhy variantami, mezi kusy a uvnitř kusů
s_1^2, s_2^2, s_3^2	rozptyly 1. stupně, 2. stupně a 3. stupně ve třístupňovém výběru
s	množství určujících vlastností stojících před p-tou skupinou vlastnosti
$s_{\bar{x}_i}^2$	rozptyl průměrů náhodného výběru
$s_{\bar{x}_{il}}^2$	rozptyl náhodného výběru $\bar{x}_{il}$
T	skupina vlastností trvanlivosti
t	index expertů
$t_\alpha(\gamma)$	kvantil Studentova rozdělení na hladině významnosti α a s výpočtem stupni volnosti $\gamma = n_i - 1$
u	počet expertů
u_α	kvantil normálního rozdělení na hladině významnosti
W	koeficient pořadové korelace
W _{it}	počet bodů daných i-té určující vlastnosti t-tým expertem
X _i	i-tá určující vlastnost
$\bar{x}_{i(jkl)}$	naměřená hodnota i-té určující vlastnosti při l-tém měření k-tého kusu j-tého druhu ve třístupňovém výběru
$\bar{x}_{i(jk)}$	náhodný průměr i-té určující vlastnosti v k-tém kusu j-tého druhu ve třístupňovém výběru
$\bar{x}_{i(j)}$	náhodný průměr i-té určující vlastnosti v j-tém druhu ve třístupňovém výběru
$\bar{x}_{ij}$	náhodný průměr i-té určující vlastnosti v j-tém hodnoceném druhu

$\bar{x}_i$	průměrná hodnota nebo náhodný průměr i-té určující vlastnosti libovolného druhu při stanovení jeho komplexního kriteria kvality
x_{il}	naměřená hodnota i-té určující vlastnosti l-tého měření libovolné hodnocené košilevniny
$\bar{x}_{imez}$	mezní hodnoty náhodného průměru $\bar{x}_i$, např. $\bar{x}_{imax}$,
	$\bar{x}_{imin}$
$\bar{x}_{iopt}$	optimální hodnota náhodného průměru $\bar{x}_i$, kde $z_i = 1$
$\bar{x}_{iH}, \bar{x}_{iD}$	největší a nejménší hodnoty náhodného průměru $\bar{x}_i$ i-té určující vlastnosti s pojemem $\pm 3\sigma_{\bar{x}_i}$, kde $z_i = 1$
$\bar{x}_{ikr}$	bud' největší nebo nejmenší hodnoty náhodného průměru $\bar{x}_i$ i-té určující vlastnosti s pojemem $\pm 3\sigma_{\bar{x}_i}$, kde $z_i = 0$
$\bar{x}_i^*$	hodnota patřící hranici intervalu spolehlivosti náhodného průměru i-té určující vlastnosti, $\langle \bar{x}_i \pm \Delta \bar{x}_i \rangle$, kde $z_i (\bar{x}_i^*) < z_i (\bar{x}_i)$
λ	koeficient na ocenění shody názorů expertů
χ_α	kritická hodnota χ^2 -rozdělení
y_i	transformovaná hodnota i-té určující vlastnosti průměrné hodnoty $\bar{x}_i$
z_i	ukazatel kvality i-té určující vlastnosti
α	hladina významnosti
α_i	koeficient významnosti i-té určující vlastnosti
α_p	koeficient významnosti p-té skupiny vlastností
β_i	koeficient významnosti i-té určující vlastnosti ve dané soustavě nebo ve své skupině vlastností
$\sigma_{\bar{x}_i}^2$	rozptyl základního souboru průměru celého výběru
$\sigma_{\bar{x}_i}^2$	rozptyl základního souboru výběrových průměrů

1. Úvod.

V posledních letech nastaly v celém světě velké změny v oblasti kvality výrobků, pokud jde o změny v pojetí kvality, a také ve zvýšení kvality výrobků. Systémové zvýšení kvality je v dnešní době požadavkem rozvoje ekonomiky, ale jeho příčina a zvětšující se význam problému kvality je důsledkem objektivního rozvoje pracovních sil v epoše vědeckotechnické revoluce. Kvalita výrobků je významným ukazatelem efektivnosti vědy a techniky a velkou rezervou pro růst efektivnosti společenské práce.

Je známo, že kvalitou výrobku se rozumí souhrn jeho vlastností, které umožňují výrobku plnit funkci, na kterou se vyrabil. Každý výrobek nebo zboží je jednotkou užitné hodnoty a směnné hodnoty a jeho kvalita je konkretizace (míra) užitné hodnoty tohoto výrobku.

Kvalitu textilií i všech průmyslových výrobků, jak je ukázáno v práci [1], ovlivňují základní faktory:

kvalita normativního technického nebo projekčního dokumentu výroby

kvalita suroviny a pomocných materiálů

kvalita provozu strojů a přístrojů

kvalita práce a

kvalita kontroly.

Kvalita metod kontroly doporučuje přijetí věrné informace o kvalitě zpracovaného výrobku, protože metody kontroly jsou základem informačního zaopatření soustavy řízení kvality výrobků.

U plošných textilií je dost složité hodnocení kvality, protože je nejen hodně druhů, ale existují u nich i rozmanité vlastnosti a čím lepší je životní úroveň, tím více se zvětšuje rozsah určujících vlastností textilií.

Pro hodnocení kvality plošných textilií je dodnes použita standartní klasifikace, ve které se plošné textilie zařazují do některých tříd jakosti na základě porovnávání jejich jednotlivých určujících vlastností v souladu s danými požadavky (jako tradiční jakostní třídění). Zájem o hodnocení kvality výrobků v textilním průmyslu je zaměřen dvěma směry: hledá se přístrojová technika a metody zkoušení využívající použití a hledá se komplexní hodnocení kvality výrobků, zejména souvislosti mezi jed-

textilií matematickým zpracováním.

Souvislosti mezi jednotlivými vlastnostmi nám pomáhají snížit počet určujících vlastností, zvolit faktory pro hodnocení kvality plošných textilií. Např. na základě faktorové analýzy.

Číselné vyjádření kvality výrobků lze získat díky schopnosti vyjádření matematiky, a také ze skutečnosti, že všechny vlastnosti a jevy mají jednotu kvantitativních a kvalitativních charakteristik. Kvalita se projevuje vlastnostmi, z nichž každá má svou kvantitativní gradaci: hodnotu, stupeň, intensitu atd.

V kvantitativním hodnocení se kvalita plošných textilií číselně vyjadřuje jedinou souhrnnou hodnotou a dává tak ucelený obraz o plošných textiliích.

Kromě výsledného hodnocení kvality plošných textilií, umožnuje nám tato metoda zvolit optimální variantu, protože by nejvýhodnější varianta dostala nejvyšší číselné kriterium.

V současné době se stále více zavádí komplexní řízení kvality výroby ve všech odvětvích národního hospodářství a roste tak význam kvantitativního hodnocení kvality při použití komplexního kriteria v úlohách řízení kvality a plánování experimentů. Tato hodnocení se jeví jako nevyhnutelný faktor v libovolném systému řízení kvality, protože řídit nějaký proces znamená nejdříve změřit jeho parametry.

Tato práce je zaměřena na metodiku kvantitativního vyhodnocení kvality plošných textilií pomocí komplexního kriteria s aplikací na vyhodnocení kvality dáných košilovin.

2. Cíl práce

Je zřejmé, že nejrozšířenější metodou hodnocení kvality je určením úrovně kvality výrobků, tj. prostřednictvím srovnávání ukazatelů kvality určujících vlastnosti s odpovídajícím souhrnem uvolených ukazatelů těchto výrobků.

Kvalitu výrobku lze vyjádřit takovými formami, jako jsou např. kategorie kvality, nebo jakostní třídy, stupeň kvality, nebo funkce závislosti hlavního ukazatele kvality na ostatních ukazatelích, nebo veličina všech ukazatelů kvality určujících vlastnosti výrobku. Této veličině se říká komplexní kritérium kvality výrobku.

Jakostní třídění plošných textilií podle norem není komplexní ocenění kvality. Tato metoda je vypracována bez ohledu na to, že vlastnosti výrobku mají vzájemně určité poměry a každá vlastnost má různou důležitost k jeho kvalitě. Toto tradiční jakostní třídění plošných textilií ještě nedává celkovou správnou představu o jejich kvalitě.

Metoda hodnocení plošných textilií výpočtem užitné hodnoty podle SVÚT v Liberci je jejich komplexním hodnocením. Užitná hodnota je podle této metody uvedené v práci [2] předpokládaná vlastnost odpovídající celkovému vjemu u spotřebitele (ekvivalentní působení všech vlastností), která se řídí zákonem o psychickém vnímání fyzikálních podnětů (Weber-Fechnerovým zákonem).

V současném období je zaznamenán značný rozvoj oblasti vědy o kvalitě, v které se zejména upozorňuje na kvantitativně komplexní hodnocení kvality výrobků pomocí matematické aggregace jejich kvality určujících vlastností. Tato metoda hodnocení dává celkový obraz o kvantitativní úrovni kvality výrobků. Kromě hodnocení kvality výrobků lze podle této úrovně třídit výrobky a také zvolit optimální varianty.

V textilním oboru se touto metodou zabývá několik autorů, např. [7, 15, 20, 21, 23], ale obecná teorie metodiky je ještě nedokonalá a aplikace této teorie u hodnocení kvality určitých druhů plošných textilií (např. košiloviny, dámské šatovky,...) není ještě dořešena. Z toho vyplývá cíl předložené práce:

1. vypracovat metodiku kvantitativního hodnocení kvality

plošných textilií pomocí komplexního jednočíselného kriteria.

2.aplikovat tuto metodiku s přihlédnutím ke kvantitativnímu hodnocení kvality daných košilevin.

3. Struktura kvality plošných textilií

3.1. Pojmy kvality průmyslových výrobků i plošných textilií

Pod pojmem kvality výrobku je z hlediska filosofie myšlen komplex jeho vlastností, rysů a stránek, které jsou mu vlastní. Je to filosofická kategorie dialektického materialismu, odrážející důležité stránky objektivní skutečnosti. Kvalita se projevuje ve vlastnostech a můžeme ji poznat pouze podle toho, jak se projevuje ve svých vlastnostech. Kvalita výrobku je tedy vázaná na jeho vlastnosti.

Podle ČSN 01 0101 se obecně definuje, že kvalita výrobku jako souhrn vlastností vyjadřujících způsobilost výrobku plnit funkce, pro které je určen.

Doposud se většina hodnocení kvality výrobků opírala o hledisko výrobce, který volí požadavky dle kvality vlastností a podle zvolených požadavek je hodnoceno třídění kvality výrobků. Je to jen jako technická úroveň výrobků, která podmiňuje charakter kvality. Spory mezi výrobní a odběratelskou sférou vedou k náplni pojmu kvality. Kvalitou výrobku se rozumí nejen jeho úroveň výrobního zpracování, ale i hledisko jeho použití. Hlavní faktory hodnocení kvality jsou soubor užitných vlastností k určitému použití. Užitná hodnota je vytvořena souhrnem vlastností získaných vhoďnou volbou materiálu a konstrukce a také určitým zpracováním. Jestliže užitná hodnota výrobku je schopnost uspokojovat určitou lidskou potřebu, pojmem kvality výrobku označujeme míru této schopnosti. Potřeby spotřebitele se rychle mění, z toho vyplývá soudobé pojetí kvality. Kvalita v moderním smyslu slova je také symbolem vhodnosti pro užití, např. textilní zboží nevyžaduje mnoho služeb (praní, žehlení,...). Spotřebitele zajímá vzhled výrobku, pocit při nošení, trvanlivost při použití, estetické vlastnosti výrobku.

Z toho vyplývá, že kvalita je objektivní a také relativní kategorie, která se dynamicky mění v souvislosti s dosaženým stupněm rozvoje výrobních sil a měnících se společenských požadavků [3].

3.2. Stanovení struktury kvality plošných textilií

3.2.1. Vlastnosti, užitné vlastnosti a určující vlastnosti

jevující se při jeho vytváření, používání.

Každý druh průmyslového i textilního výrobku zahrnuje velké množství vlastností, z nichž některé jsou schopné působit na uživatele výrobku, projevující se při interakci uživatele a výrobku. Tyto se nazývají užitné vlastnosti.

Jen podle některých užitných vlastností se hodnotí kvalita plošných textilií a rozlišují se výrobky od jiných stejného účelu. Jsou to určující vlastnosti. Tak dochází k zvolení určujících vlastností pro hodnocení kvality výrobků.

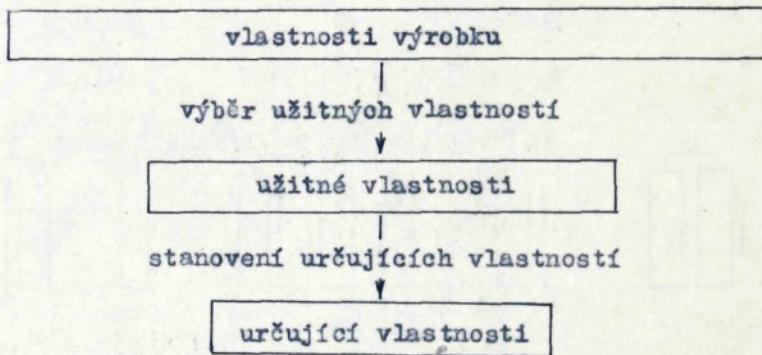
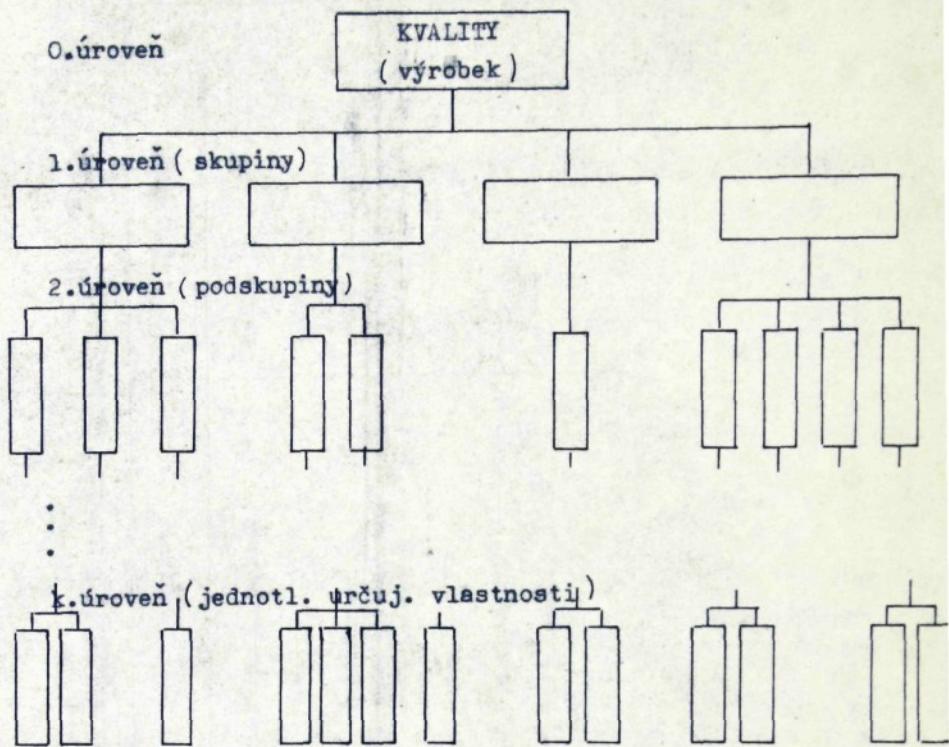

Schéma 1 - stanovení určujících vlastností

Je zřejmé, že jednotlivé určující vlastnosti běžného výrobku nejsou od sebe odděleny, obyčejně se sjednocují do skupiny, a podle této skupiny se vyjadřuje jeho kvalita a splňuje se funkce jeho účelu a použití.

Podle předpokladu kvalimetrie uvedené v práci [4] je přístup od vlastnosti ke kvalitě jako k dynamické jednotě součtu jednotl. vlastností, z nichž každá vzhledem k své povaze a vzájemnému vztahu k druhým vlastnostem, má vliv na vytváření hierarchické struktury kvality. Kvalita se tvoří mnohourovňovou soustavou vlastností. Podle toho lze znázornit schéma:

obr.1. Schéma struktury kvality výrobku

3.2.2. Klasifikace vlastností plošných textilií

V textilním průmyslu existují některé klasifikace vlastností plošných textilií do skupin vlastností, např. podle ČSN je třídění jakosti plošných textilií na základě 3 skupin charakteristik.

Byly to skupiny:

- 1/ vady vnějšího vzhledu
  - 2/ fyzikálně mechanické vlastnosti
  - 3/ stupně stálosti vybarvení

V současné době jsou základní skupiny znaků i akostí.

- 1/ užitné vlastnosti
  - 2/ konstrukčně technologické parametry
  - 3/ vzhledové vady

V práci [5] se vlastnosti textilií rozdělují do pěti skupin vlastností. Jsou to:

Tab. 1 - Užitné vlastnosti charakteristických skupin užitné hodnoty

R-hodnota	T-hodnota	F-hodnota	E-hodnota
Máčkavost	Pevnost (v tahu)	Termoizolačnost	Střík
Pružnost	Plošný oděr	Savost	Barevnost
Stálost tvaru	Oděr v přehybu	Prodyšnost	Smyšlové pocity
Zmolkovitost	Fibrilace	Elektrizace	*
Špinivost	Termostabilita	Omak	*
Stálobarevnost	Fotostabilita	Hygieničnost	*
Lesk	Chemická stabilita	Subj. pocity	*

1.skupina - charakteristika účelu, vyjadřuje základní potřeby spotřebitele k výrobku. K této skupině patří estetické vlastnosti, hygienické, rozměrové a technické parametry.

2.skupina - charakteristika spolehlivosti, charakterizuje zachování vlastností z hlediska času.

3.skupina - charakteristika vad, charakterizuje existenci chyb, vad a také vad vznikajících při použití.

4.skupina - technologická charakteristika, která určuje vhodnost při zpracování, např. tloušťka, šířka, tvrdost, tažnost, elasticita.

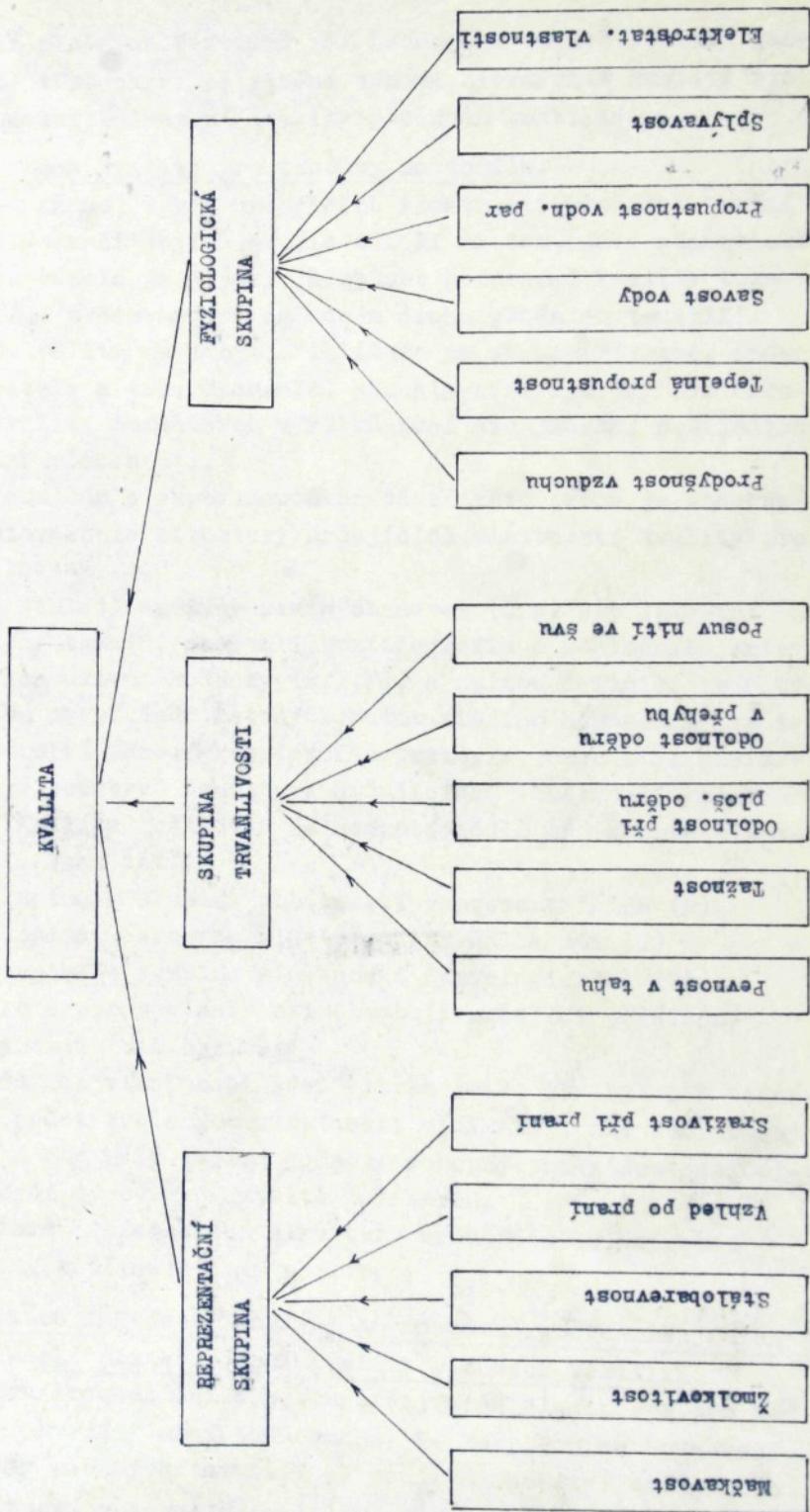
5.skupina - technicko-ekonomická charakteristika, označuje cenu textilie.

Při zkoumání užitných vlastností textilií autor [6] vytvořil jejich skupiny. Jako dílčí užitné hodnoty, tyto skupiny se označují R (reprézantační hodnotu), T (hodnotu trvanlivosti), F (fyzioligickou hodnotu) a E (estetickou hodnotou), které jsou jako dílčí kriteria kvality textilií. R-hodnota je souhrn reprezentačních vlastností určujících vlastnost textilie pro použití. T-hodnota je souhrn vlastností, které představují životnost textilie. F-hodnota je souhrn vlastností vyjadřujících vliv oděvu na životní pochody člověka v prostředí, které ho obklopuje. E-hodnota je jako souhrn estetických vlastností. Patří k dané skupině následující užitné vlastnosti. (tab. 1.)

Z názoru publikovaného akademikem J. Čirličem vyšly tyto globální charakteristiky plošných textilií pro výpočet užitné hodnoty podle práce [2] :

- 1/ trvanlivost, do které se promítají především všechny destrukční vlastnosti,
- 2/ vzhled, jako soubor projevů takových vlastností, které určují vhodnost textilií pro použití, tj. mačkavost, splývavost, žmolkovitost, oděr, stálost vybarvení.
- 3/ pocity při nošení, jako komplex vjemů fyzik.vlastností, jako např. pružnost, splývavost, omak, elektrostatický háboj.
- 4/ náročnost údržby, jako snadnost praní, nárok na sušení, žehlení,
- 5/ splnění speciálních požadavků.

Obr. 2 - Schéma hierarchické struktury určující vlastnosti kvality košílovín na dění hošení

ností plošných textilií při hodnocení jejich kvality jasné a ještě chybí příslušné schéma hierarchie kvality pro komplexní hodnocení kvality plošných textilií.

3.2.3. Schéma kvality pro tkaniny na košile.

Jak známo, výběr určujících vlastností plošných textilií a zpracování jejich skupin záleží na tom, jaké stanovisko zpracovatele je a jaký je způsob hodnocení kvality textilií a ovšem závisí na daném druhu plošných textilií.

Na kvalitu musí být přihlíženo ze strany výrobce, spotřebitele a také ekonomie, ale hlavními faktory pro určení kvality textilních výrobků není nic jiného, než jejich užitné vlastnosti.

V souladu s experimentální částí této práce je stanovena hierarchie struktury určujících vlastností kvality pro košiloviny.

Na základě analýzy platných norem (ČSN) pro jakostní řízení tkanin, znalosti textilografie o základních kriteriích užitné hodnoty (R,T,F), s úplnou definicí kvality a také na základě metody kvantitativního hodnocení kvality výrobků pomocí komplexního kriteria, dochází k hierarchické soustavě struktury určujících vlastností košilovin. Kvalita košilovin se hodnotí podle tří skupin vlastností. Jsou to:

1. skupina - skupina vlastností reprezantačních (R)
2. skupina - skupina vlastností trvanlivosti (T)
3. skupina - skupina vlastností fyziologických (F)

Tyto skupiny vlastností obsahují určující příslušné vlastnosti (viz obr.2).

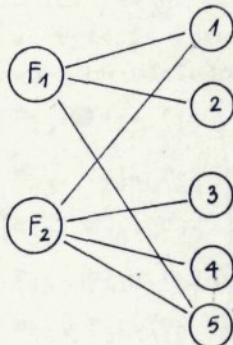
Určující vlastnosti jsou vybrané tak, aby byly pro hodnocení počet zvolených vlastností minimální, ale dostatečný a také aby byly jejich hodnoty schopny poskytnout co nejúplnejší výpověď o kvalitě košilovin.

Schéma hierarchické struktury určujících vlastností kvality košilovin je v obr. 2.

3.3. Aplikace faktorové analýzy na zmenšení počtu určujících vlastností při hodnocení kvality plošných textilií

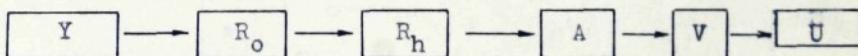
Určení racionálního počtu určujících vlastností pro hodnocení kvality není jednoduché. Ke komplexnímu hodnocení kvality plošných textilií se používá množství určujících vlastností vstupujících do modelu.

velké, protože určující vlastnosti jsou vybrány tak, aby co nejúplněji reprezentovaly kvalitu plošných textilií. Jednou z cest zmenšení počtu určujících vlastností je aplikace faktorové analýzy, která je schopná určit minimální počet faktorů nutných hodnocení kvality, protože hlavním cílem faktorové analýzy je odvození faktorů z množství zkoumaných určujících vlastností. Např. je 5 určujících zvolených vlastností (viz obr. 3). První, druhá a třetí určující vlastnost závisí na faktoru F_1 a faktor F_2 má vzájemný vztah na určujících vlastnostech 1,3,4,5.

Obr.3. Vzájemný vztah určujících vlastností a faktorů.

Obecné schéma průběhu faktorové analýzy lze podle [25] znázornit tak :

kde : Y - matice dat

R_o - korelační matice

R_h - redukovaná korelační matice

A - faktorové schéma s faktorovými saturacemi

V - rotované faktorové schéma

U - matice faktorových skóř

Díky matici dat Y se získává korelační matice R_o , která má následující tvar :

$$R_o = \begin{pmatrix} 1 & r_{12} & r_{13} & r_{14} & r_{15} \\ r_{21} & 1 & r_{23} & r_{24} & r_{25} \\ r_{31} & r_{32} & 1 & r_{34} & r_{35} \\ r_{41} & r_{42} & r_{43} & 1 & r_{45} \\ r_{51} & r_{52} & r_{53} & r_{54} & 1 \end{pmatrix}$$

kde jsou korelační koeficienty mezi dvěma vlastnostmi.

nostmi

Matrice R^+ je matice reprodukovaných korelací, kde $R^+ = a_1 a_1'$

$$R^+ = \begin{pmatrix} a_{11} \\ a_{21} \\ a_{31} \\ a_{41} \\ a_{51} \end{pmatrix} (a_{11}, a_{21}, a_{31}, a_{41}, a_{51})$$

Číselné hodnoty vektoru a_1 se nazývají faktorovými saturacemi. a_1' je reprezentující faktor a_1 .

R_h je matice, která se vytvoří korelační maticí s komunali- tami, které jsou v zavorkách následující matice

$$R_h = \begin{pmatrix} (a_{11}), r_{12}, r_{13}, r_{14}, r_{15} \\ r_{21}, (a_{21}), r_{23}, r_{24}, r_{25} \\ r_{31}, r_{32}, (a_{31}), r_{34}, r_{35} \\ r_{41}, r_{42}, r_{43}, (a_{41}), r_{45} \\ r_{51}, r_{52}, r_{53}, r_{54}, (a_{51}) \end{pmatrix}$$

$R_1 = R_h - R^+$, je reziduální matice. R_1 obsahuje zvyšené korelace

$$R_1 = a_2 a_2' = \begin{pmatrix} a_{12} \\ a_{22} \\ a_{32} \\ a_{42} \\ a_{52} \end{pmatrix} (a_{12}, a_{22}, a_{32}, a_{42}, a_{52})$$

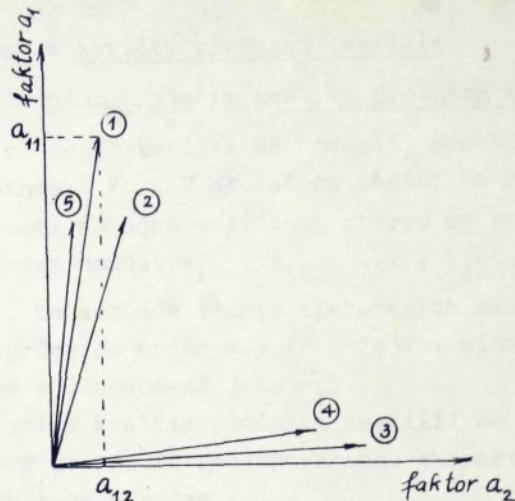
tím se získavá faktor druhý a_2

Matice $A = (a_1 | a_2)$

$$= \begin{pmatrix} a_{11}, a_{12} \\ a_{21}, a_{22} \\ a_{31}, a_{32} \\ a_{41}, a_{42} \\ a_{51}, a_{52} \end{pmatrix} (a_{11}, a_{21}, a_{31}, a_{41}, a_{51}, a_{12}, a_{22}, a_{32}, a_{42}, a_{52})$$

tzv. z pěti určujících vlastností se získavají dva faktory a_1 a a_2 (viz obr. 4)

Obyčejně matice A ještě nevyjadřuje jasnou závislost mezi faktory a určujícími vlastnostmi. V tomto případě musíme

Obr. 4

využívat jednu ze dvou obyčejných metod v faktorové analýze, jsou to:

a/Metoda hlavních komponent (hlavních os)

b/Centroidní metoda

Aplikací této faktorové analýzy na zvolení určujících vlastností příslušné skupiny vlastností možno dojít k zmešení hodnocených vlastností. Předpokládá to, že poznatky z faktorové analýzy by mohly být dále rozpracovány v návaznosti na tuto disertační práci v budoucí činnosti.

4. Komplexní kriterium kvality plošných textilií

4.1. Interval komplexního kriteria kvality plošných textilií

Plošná textilie, jejíž kvalita se hodnotí, obsahuje n určujících vlastností X_i . V skutečném měření je hodnota i-té určující vlastnosti náhodná veličina, kterou se rozumí průměr jednotl. naměřených hodnot $x_{i1}, x_{i2}, \dots, x_{il}, \dots, x_{in}$ i-té vlastnosti. Na základě těchto opakování měření n_i se musí psát tato průměrná hodnota i-té určující vlastnosti v tvaru $E(x_{il})$ nebo zjednodušeně jako $\bar{x}_i$.

Komplexní kriterium kvality plošných textilií se označuje písmenem K, které je nejvíce zevšeobecněnou charakteristikou kvality, vyjadřuje se výrazem :

$$K = f(\bar{x}_1, \bar{x}_2, \bar{x}_3, \dots, \bar{x}_i, \dots, \bar{x}_n) \quad (1)$$

$$= f(\bar{x}_i) \quad (1b)$$

Průměrná hodnota (průměr) určující vlastnosti se pohybuje v nějakém intervalu. Optimální hodnota průměru jako horní hranice odpovídá výborné úrovni kvality této vlastnosti a mezní hodnota jako dolní hranice odpovídá úrovní, při které je ještě výrobek vyhovující.

Fředpokládá to, že všechny určující vlastnosti vytvářející kvalitu výrobku mají své optimální hodnoty nebo lepší než opt. hodnoty (viz obr. 5), komplexní kriterium tohoto výrobku bude mít výbornou úroveň kvality, jako optimální hranici intervalu kriteria kvality. To se vyjadřuje výrazem :

$$\lim K = \lim f(\bar{x}_i) = K_{opt} \quad (2)$$

$$\bar{x}_1 \rightarrow \bar{x}_{1opt}$$

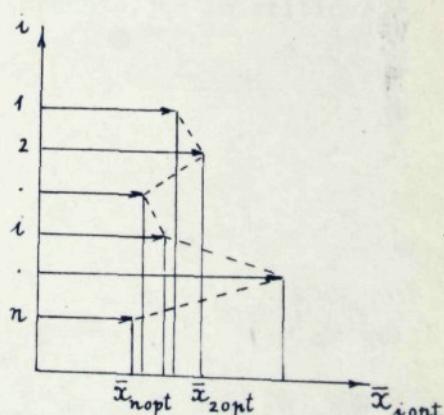
$$\bar{x}_2 \rightarrow \bar{x}_{2opt}$$

 $\vdots$

$$\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{iopt}$$

 $\vdots$

$$\bar{x}_n \rightarrow \bar{x}_{nopt}$$

Obr. 5 - Schematické znázornění

Jestliže všechny průměrné hodnoty určujících vlastností $\bar{x}_i$ mají své mezní hodnoty (viz. obr. 6), komplexní kriterium kvality také dosáhne mezní úrovně kvality, tzn.:

$$\lim K = \lim f(\bar{x}_i) = K_{\text{mez}} \quad (3)$$

$$\bar{x}_1 \rightarrow \bar{x}_{1\text{mez}}$$

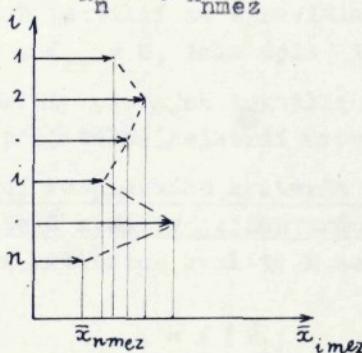
$$\bar{x}_2 \rightarrow \bar{x}_{2\text{mez}}$$

.

$$\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{i\text{mez}}$$

.

$$\bar{x}_n \rightarrow \bar{x}_{n\text{mez}}$$

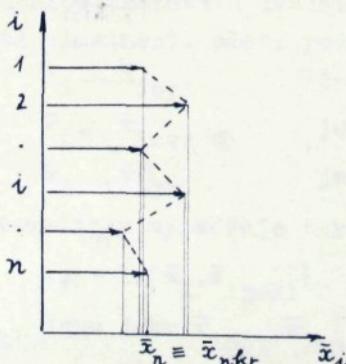

Obr. 6-Schematické znázornění polohy mez. hodnot určujících vlastnosti

Obyčejně existuje tento případ, kde průměrné hodnoty určující vlastnosti $\bar{x}_i$ leží v intervalu $\langle \bar{x}_{i\text{mez}}, \bar{x}_{i\text{opt}} \rangle$. Komplexní kriterium kvality patří k intervalu $\langle K_{\text{mez}}, K_{\text{opt}} \rangle$, tzn.:

$$K_{\text{mez}} \leq \lim K \leq K_{\text{opt}} \quad (4)$$

V nejhorším případě, kdy existuje libovolná určující vlastnost, např. n -tá určující vlastnost (viz. obr. 7), jejíž průměrná hodnota je kritická jako nejhorší hodnota, jde ke kritické úrovni kvality.

Obr. 7-Schematické znázornění

$$\lim K = \lim f(\bar{x}_i) = K_{kr} \quad (5)$$

$$\text{jenom } \bar{x}_n \rightarrow \bar{x}_{nkr}$$

Z toho vyplývá dvě části intervalu komplexního kriteria kvality:

$$K_{opt} > K \geq K_{mez} \quad - \text{jako odpovídající kvalita}$$

$$K_{mez} > K \geq K_{kr} \quad - \text{jako neodpovídající kvalita}$$

U metody číselné komplexního hodnocení kvality výrobků i plošných textilií se zpravidla předpokládá to, že $K_{opt} = 1$ a $K_{kr} = 0$, jako úplný interval kvantitativní úrovně kvality plošných textilií od nejlepší optimální do úplně nepřijatelné (nejhorší úrovně kvality).

4.2. Stanovení komplexního kriteria kvality plošných textilií z ukazatelů kvality jejich určujících vlastností

Komplexní kriterium kvality K se vyjadřuje obecnou funkcí (1b)

$$K = f(\bar{x}_i)$$

kde $i = 1, 2, \dots, n$ - počet určujících vlastností,

$\bar{x}_i$ - průměrná hodnota (průměr) naměřených hodnot i-té vlastnosti.

Tyto vlastnosti mají různé fyzikální rozměry, různé hodnoty, rozsahy i různé vlivy na hodnocení kvality plošných textilií. To znamená, že je nutno transformovat $\bar{x}_i$ i-té vlastnosti na ukazatel kvality do normované společné stupnice a také stanovit koeficienty jejich významnosti při hodnocení kvality plošných textilií.

Převod těchto hodnot všech určujících vlastností do společné stupnice ukazatelů kvality se uskutečňuje tím, že každé i-té vlastnosti platí podmínky:

$$\text{Jestliže: } \bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{i\text{opt}} \quad \text{je } z_i \rightarrow z_{i\text{opt}}$$

$$\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{i\text{mez}} \quad \text{je } z_i \rightarrow z_{i\text{mez}}$$

$$\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{i\text{kr}} \quad \text{je } z_i \rightarrow z_{i\text{kr}}$$

To se matematicky vyjadřuje tak, že

$$z_i = L(\bar{x}_i, \bar{x}_{izákl}) \quad (6)$$

kde $\bar{x}_{izákl}$ jsou jako $\bar{x}_{i\text{opt}}, \bar{x}_{i\text{mez}}, \bar{x}_{i\text{kr}}$ v uvedené části.

Koefficient významnosti (důležitosti) i-té vlastnosti se označuje d_i . Matematicky se komplexní kriterium kvality vyjadřuje funkce:

$$K = \varphi(z_i, d_i) \quad (7)$$

Metodou agregace ukazatelů kvality určujících vlastnosti z_i a koefficientů významnosti d_i se dostává výraz komplexního kriteria kvality K .

Obyčejně se kriterium kvality vyjadřuje váženými průměry kvality určujících vlastností, např. uvedené v práci [15].

Je známo, že existují tři základní druhy váženého průměru: aritmetického, geometrického a harmonického. Je-li m hodnot $M_1, M_2, \dots, M_i, \dots, M_m$ náhodné veličiny M a pro každou z nich je určitý počet pozorování γ_i . Lze stanovit každý vážený průměr podle vzorce:

$$\bar{M}_a = \frac{\sum_{i=1}^m \gamma_i M_i}{\sum_{i=1}^m \gamma_i} \quad (8)$$

$$\bar{M}_g = \sqrt[m]{\prod_{i=1}^m M_i^{\gamma_i}} \quad (9)$$

$$\bar{M}_h = \frac{\sum_{i=1}^m \gamma_i}{\sum_{i=1}^m \frac{\gamma_i}{M_i}} \quad (10)$$

Nejvíce se aritmetický a geometrický průměr používají k výpočtu průměru souboru. Výpočet aritmetického průměru je jednodušší, ale tento průměr je citlivý na přítomnost extremních hodnot náhodného souboru. Použitím střední geometrické hodnoty je určení kriteria kvality racionalnější, protože doporučuje uvedené podmínce, že toto kriterium musí ležet v otevřeném rozmezí $(0 - 1)$, tzv.

$0 \leq K \leq 1$. Vzhledem k tomu, že je

kvality libovolné vlastnosti $Z_1 = 0$, bude K také nula.
Z toho je:

$$K = \sqrt[n]{z_1^{\alpha_1} \cdot z_2^{\alpha_2} \cdots z_i^{\alpha_i} \cdots z_n^{\alpha_n}} \quad (11)$$

$$K = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i}} \quad (11b)$$

kde $\sum_{i=1}^n \alpha_i = \alpha_1 + \alpha_2 + \dots + \alpha_i + \dots + \alpha_n$, ale součet všech koeficientů významnosti jednotlivých vlastností výrobku se rovná 1, a proto

$$K = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i}} \quad (12)$$

V souladu se strukturou komplexního kriteria kvality výrobků v obr.8 lze analýzovat tak, že:

$$K = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i}}$$

kde $i = 1, 2, \dots, n$

$$n = n_1 + n_2 + \dots + n_p + \dots + n_h$$

n_p - počet jednotl. vlastností v p-té skupině vlastností.

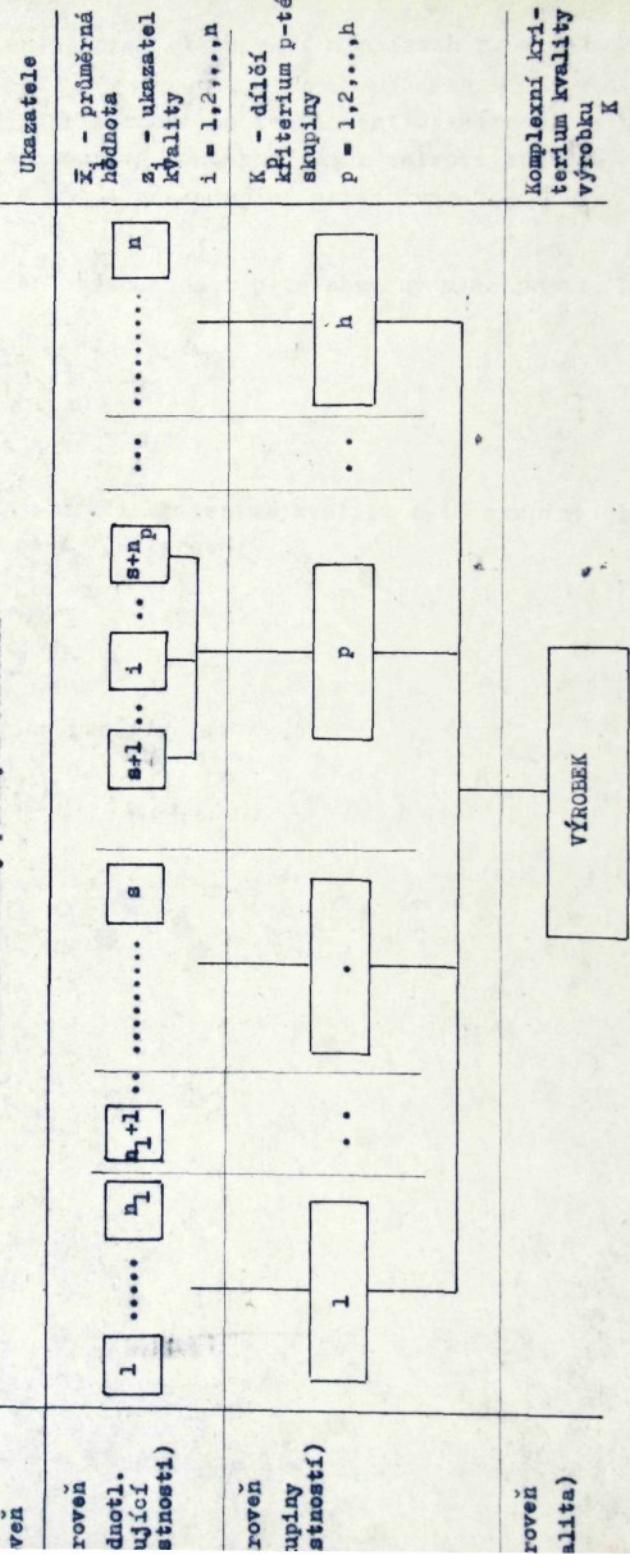
h = počet skupin vlastností výrobku

$$p = 1, 2, \dots, h$$

Z vzorce (12) vychází:

$$\frac{h}{\sum n_p} \alpha_i$$

Obr.8 - Obecné schéma struktury komplexního kriteria kvality plošných textilií

kde s - množství určujících vlastností stojících před p-tou skupinou.

Tato i-tá určující vlastnost má koeficient významnosti β_i v své skupině vlastností a současně α_i k celkové kvalitě výrobku. Mezi β_i a α_i je následující vztah (viz 7.3.).

$$\alpha_i = \beta_i \alpha_p \quad (14)$$

kde α_p je koeficient významnosti p-té skupiny vlastností. Analogicky je:

$$K = \prod_{p=1}^h \prod_{i=s+1}^{s+n_p} z_i^{\beta_i \alpha_p}$$

kde $\sum_{i=s+1}^{s+n_p} \beta_i = 1$ a také $\sum_{p=1}^h \alpha_p = 1$

$$\sum_{i=s+1}^{s+n_p} \beta_i$$
(15)

Výraz $\prod_{i=s+1}^{s+n_p} z_i^{\beta_i}$ je dílčí kriterium kvality p-té skupiny vlastností a označuje se K_p , a proto:

$$K_p = \prod_{i=s+1}^{s+n_p} z_i^{\beta_i} \quad . \quad (16)$$

$$\ln K_p = \sum_{i=s+1}^{s+n_p} \beta_i \ln z_i \quad (16b)$$

Komplexní kriterium kvality je:

$$K = \prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i} = \prod_{p=1}^h \prod_{i=s+1}^{s+n_p} z_i^{\beta_i} = \prod_{p=1}^h K_p^{\alpha_p} \quad (17)$$
(17b)

$$\ln K = \sum_{i=1}^n \alpha_i \ln z_i = \sum_{p=1}^h \alpha_p \ln K_p$$

5. Stanovení ukazatelů kvality jednotlivých určujících vlastností plošných textilií

5.1. Měření jednotlivých určujících vlastností

Hodnoty určujících vlastností libovolného výrobku jsou základy ocenění jeho kvality a proto se stanoví nejdříve.

5.1.1. Metody měření

Jednotlivé vlastnosti plošných textilií a také výrobků různého průmyslu lze měřit jednou ze dvou metod: přístrojovou a organoleptickou.

5.1.1.1. Přístrojová metoda

Tato metoda je hodnocení nejobektivnější. S rozvojem vědy a techniky se stále rozvíjí textilní zkušebnictví pomocí přístrojové techniky.

Hlavní směry rozvoje této metody jsou:
automatizace a zvýšení rychlosti zkoušení,
zvýšení přesnosti,
podobnost podmínek při použití výrobků.

Běžně měřitelné jednotl. vlastnosti se zjišťují strojovou metodou a jejich měrné jednotky mají fyzikální rozměry. Dále existují jednotl. vlastnosti, jejichž měření se uskutečňuje strojovou metodou, ale zkušební výsledky se vyjadřují v stupních, bodech.

Získané údaje zkoušení se zpracují na základě statistické matematiky, která umožnuje hodnotit spolehlivě výsledky zkoušení.

5.1.1.2. Organoleptická metoda:

Tato metoda hodnotí výrobky bez použití technických pomůcek, především lidským smyslem (zrakem, hmatem, čichem, sluchem) a také vkusem. Tyto smyslové zkoušky jsou jednoduché a rychlé, vyžadují však určité zkušenosti a cvik. Z hlediska použití výrobků při hodnocení kvality plošných textilií je významnější tato organoleptická metoda, protože nemáme dost zkušebních přístrojů pro ocenění řady vlastností a také člověk má schopnost, zkušenosť a zároveň je i spotřebitel.

5.1.2. Škály měření

Je známo, že existují v praxi dva druhy vlastností. Jsou to kvantitativní měřitelné a kvalitativní vlastnosti. To se týká použitých metrických nebo nemetrických škal.

Podle Berky K. [8] jsou všechny škály nemetrické i metrické považovány za škály měření, které se rozlišují:

1. Nominální (jmenná)
2. Ordinální (pořadová)
3. Intervalová
4. Poměrová

ad 1. Škály jmenné jsou předpokladem pro založení složitějších škál. To je typ škál s nejmenším obsahem kvantitativních informací. Jednotlivé charakteristiky jsou klasifikovány podle toho, zda patří nebo nepatří do téže třídy.

ad 2. Ordinální škálou se nazývá úplně uspořádaná škála, ve které jsou stanoveny poměry mezi charakteristikami a vztah "větší - menší", "silnější - slabší". To je nejvyšším typem nemetrických škál.

ad 3. Škála má měrovou jednotku a počátek měření je definován. Jednotlivé charakteristiky jsou vyjádřeny kvantitativně.

ad 4. To je obyčejný typ škál pro kardinální charakteristiky, které mají své rozměry. Tyto škály se od intervalových liší tím, že je počátek přirozeně definován jako nula.

Z uvedených typů škál měření se berou v úvahu 2 typy: ordinální a poměrový, které jsou nejvíce použité.

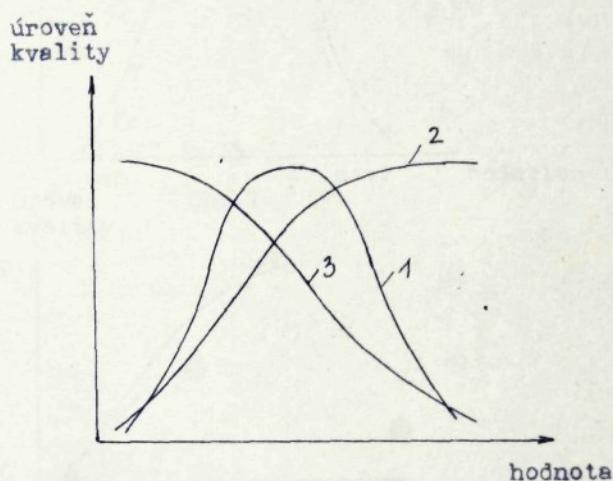
Přednost ordinálních škál měření je prostá. Tyto škály se snadno udávají pro matematické zpracování a lze číselcové přiřazování v této škále převádět na čísla. S tímto typem škál se setkáváme v textilním průmyslu, např. hodnocení vzhledu tkanin podle etalonu, ocenění stálobarevnosti podle šedé stupnice, odolnosti proti žmolkování.. Zejména v expertním ocenění charakteristik kvality plošných textilií, určení koeficientů významnosti charakteristik.

Poměrových škál se rozšířeně používají pro fyzikální veličiny. Většina jednotl. vlastností plošných textilií se vyjadřuje ve škálách kardinálních čísel.

5.1.3. Vztah hodnot jednotl. určujících vlastností plošných textilií a jejich ukazatelů kvality

Existují dva typy jednotl. vlastností plošných textilií z hlediska jejich kvality. Sleduje-li vztah mezi hodnotou nějaké vlastnosti a její kvalitou (její spokojeností hodnocení kvality výrobku), lze obecně znázornit všechny

typy v obr.9.

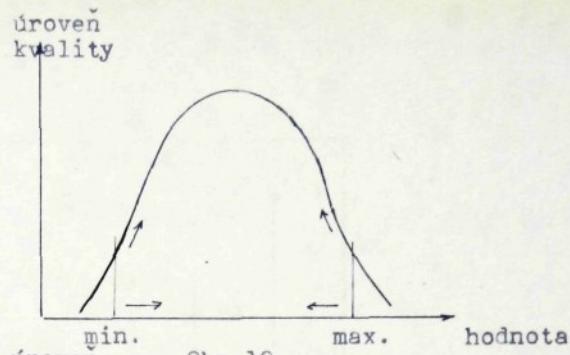

Obr.9

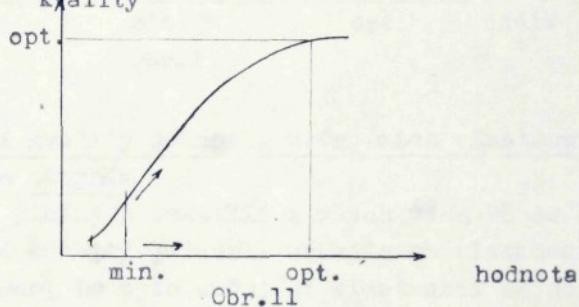
První typ je charakterizován 1.křivkou, tzv. od optima ke zhoršení kvality. V tomto případě musí být dvě meze této vlastnosti, jako minimální a maximální mez. Tím tvoří její interval kvality. Např. u plošných textilií jsou to splývavost, prodyšnost vzduchu a pod. Této vlastnosti se říká oboustranně omezená.

Druhý typ se vyjadřuje tak, že čím menší je její hodnota, tím horší je kvalita nebo menší spokojenost (2.křivka). To je jedna mez jako minimální mez (např. pevnost v tahu, mačkavost...). Kromě toho existuje druhý typ - taková vlastnost, která čím je větší její hodnota, tím horší je kvalita (3.křivka). V tomto případě potřebujeme stanovit maximální mez. Druhému typu se říká jednostranně omezená vlastnost. Na druhé straně tohoto typu není mez, ale z hlediska ekonomie, užitnosti a skutečné výrobní úrovně se obyčejně zvolí taková hodnota, která se po jejím dosažení považuje za optimální kvalitu této vlastnosti. Touto hodnotou této vlastnosti se rozumí její optimální hodnota.

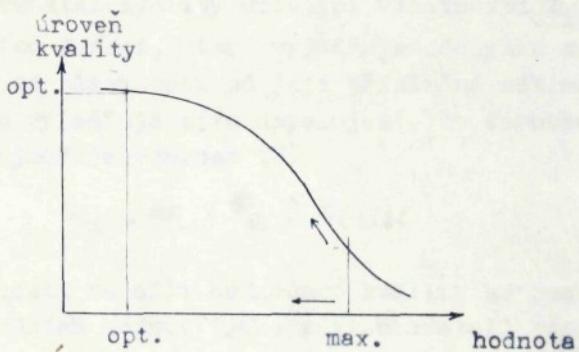
Z toho vychází interval odpovídající kvality. Toto znázorňují diagramy 10., 11. a 12. obrázku.

Obr.10

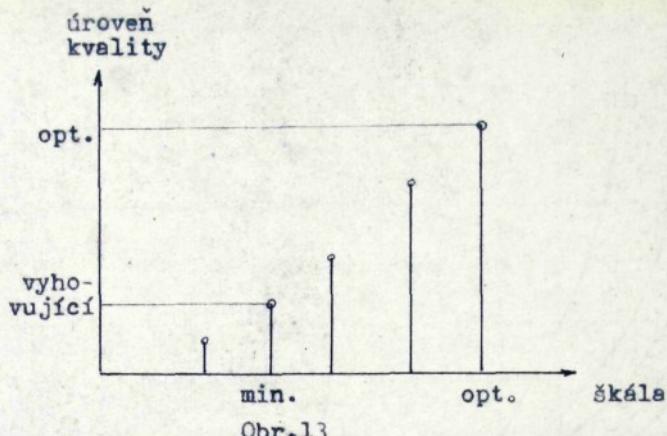

Obr.11

Obr.12

V praxi textilního průmyslu je hodně ordinálních veličin udávaných v stupních nebo bodech, tzv. vlastnosti hodnocejných podle nějaké ordinální škály. V této škále samozřejmě existuje určitý bod nebo určitá stupeň jako spodní hranice odpovídající kvalitě. Je to minimální mez. Největší bod nebo stupeň této škály odpovídá výborné kvalitě jako optimální mezi. To je nakresleno v obrázku 13;

5.2. Vyjádření kvality jednotl. určujících vlastností společným stupněm

Kvalita plošných textilií i všech výrobků se hodnotí na základě kvality jednotl. určujících vlastností, nebo jinak řečeno, že tyto určující vlastnosti se do komplexního kritéria kvality odrážejí svou kvalitou.

Tento ukazatel kvality určující vlastnosti z_i představuje určitou funkcí, která vyjadřuje odchylku zjištěné hodnoty i-té vlastnosti od její příslušné základní hodnoty, nebo vyjadřuje míru uspokojení. To se obecně matematicky vyjadřuje vzorcem (6)

$$z_i = L(\bar{x}_i, \bar{x}_{izákl})$$

V závislosti na cíli hodnocení kvality se používá různých základních hodnot (jako zákl. ukazatel kvality) podle [9].

Cíl hodnocení kvality výrobků
Kontrola kvality výrobků
Atestace kvality výrobků

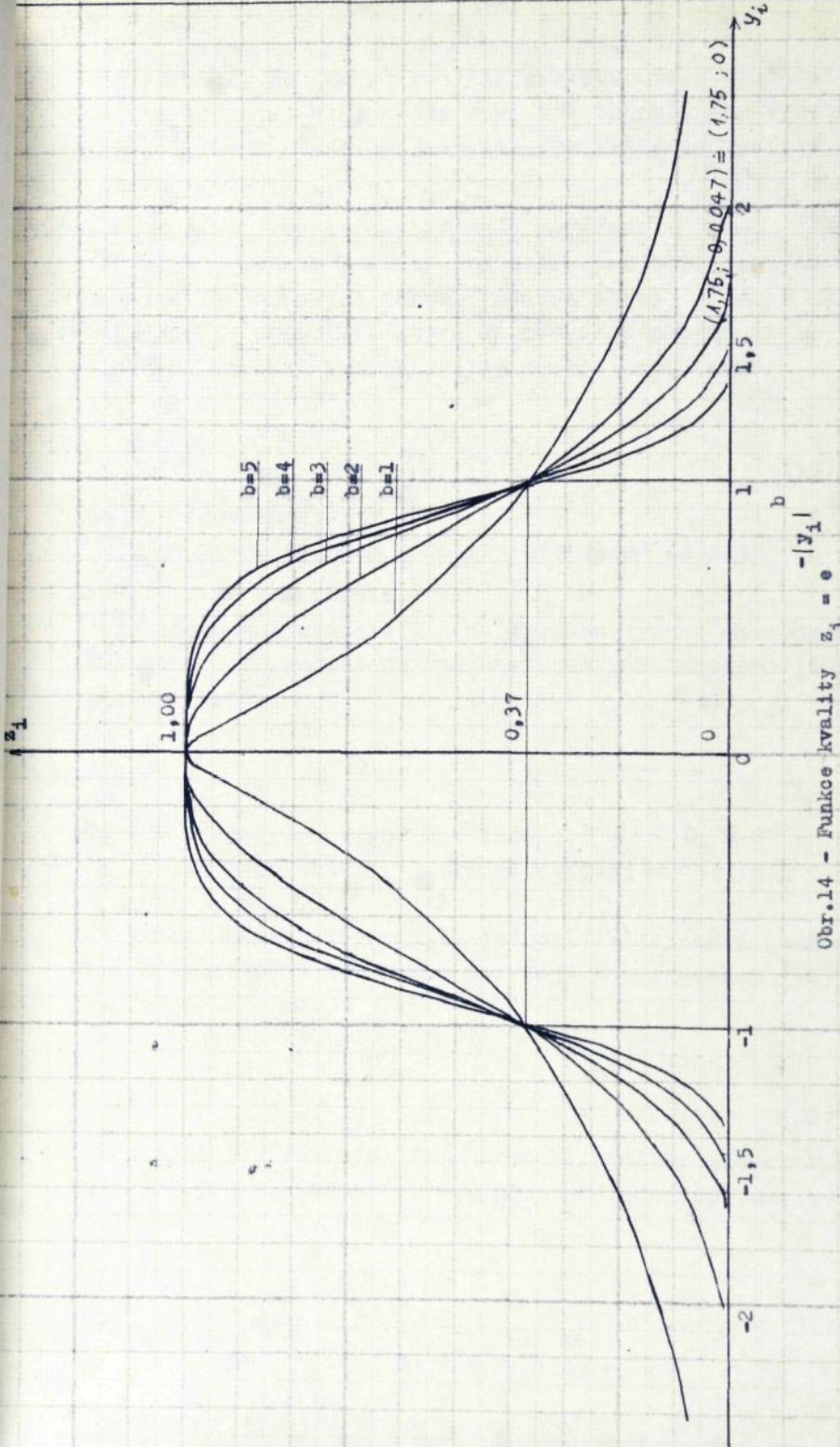
Výběr varianty výrobků

Analýza dynamiky kvality

Základní ukazatele
Normativní ukazatele
Ukazatele výrobků zařazených do vyšší nebo první třídy
Ukazatele výrobků udaných v technickém zadání
Ukazatel výrobků předcházejícího období

Na druhé straně je ukazatel kvality z_i jako proměnný, viz vzorec (7)

$$v = \varphi(z_i, \alpha_i)$$

To znamená, že funkce kvality pro stanovení ukazatelů kvality jednotl. vlastností musí být taková, aby vyhovovala podmínkám stanovení komplexního kriteria kvality K (viz. 4.1)

5.2.1. Funkce kvality jednotlivých vlastností

Rámcové funkce kvality jednotl. vlastností jsou odvozeny z Gompersových křivek "Desirability" (funkce užitnosti) podle práce [7], které se převážně používají ke stanovení kvality jednotl. vlastností, mají tvar:

$$z_i = e^{-AB^{-By_i}} \quad (18)$$

kde A, B jsou konstanty

y_i - transformovaná hodnota převedená od zjištěné hodnoty i-té vlastnosti.

Pro stanovení ukazatelů kvality dvoustranně omezených vlastností se používá funkce navržená Harringtonem [10], která má tvar:

$$z_i = e^{-|y_i|^b} \quad (19)$$

kde b - určitý pozitivní koeficient, $0 < b < \infty$

V obr. 14 jsou křivky, které odpovídají koeficientu $b = 1, 2, 3, 4$ a 5 .

K určení ukazatelů kvality jednotl. vlastností jednostranně omezených se funkce navržená Harringtonem [10] používá a píše se:

$$z_i = e^{-\frac{y_i}{e}} \quad (20)$$

Pro zjednodušení výpočtu ukazatelů kvality jednostranně omezených vlastností lze využít následující funkce podle [7]

$$z_i = e^{-\frac{1}{y_i}} \quad (21)$$

V obr. 15 jsou křivky funkce kvality $z_i = e^{-\frac{1}{y_i}}$
a také $z_i = e^{-\frac{1}{y_i}}$

5.2.2. Zvolené funkce kvality jednotl. vlastností

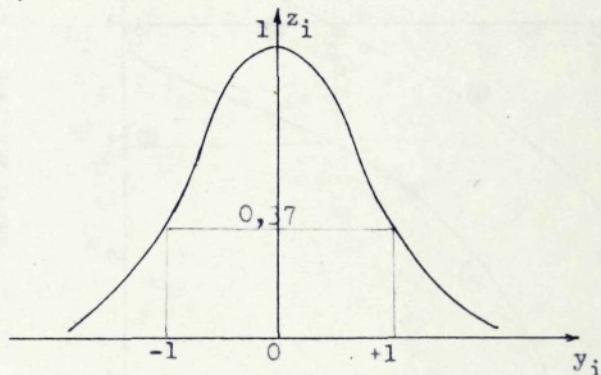
5.2.2.1. Funkce kvality pro kardinální veličiny

Je zapotřebí rozdělit kvalitu jednotlivých vlastností do dvou oborů: vyhovující a nevyhovující kvality, nebo přijatelné a nepřijatelné kvality..

K výpočtu ukazatele kvality z_i i-té vlastnosti s dvoustrannými omezeními se používá funkce (19)

$$z_i = e^{-|y_i|^b}$$

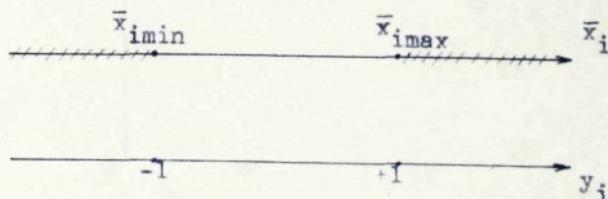
kde $y_i = -1$ a $+1$ jako mezní proměnné této funkce; podle těchto bodů se kvalita i-té vlastnosti rozděluje na dvě oblasti, viz obr.16. Je to

Obr.16

$$0,37 \leq z_i \leq 1 \quad \text{a} \quad 0 \leq z_i < 0,37.$$

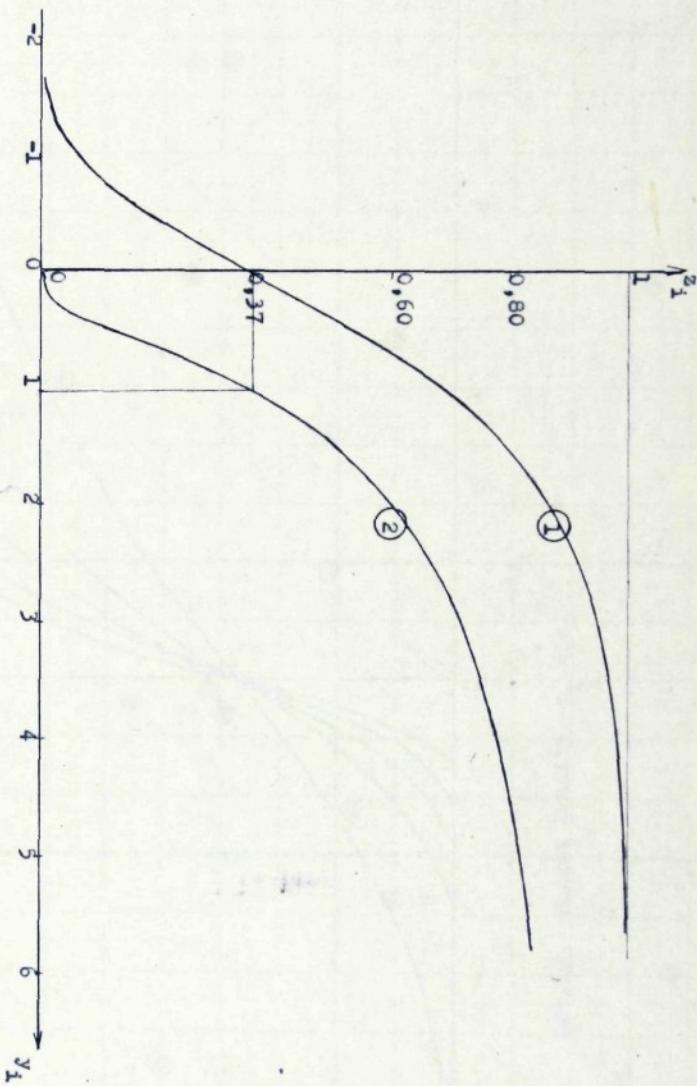
Jestliže jsou k dispozici $\bar{x}_{imin}$ a $\bar{x}_{imax}$ jako mezní hodnoty intervalu kvality i-té vlastnosti, který odpovídá stanovené kvalitě, z čehož vyplývají následující podmínky:

Obr.17-Vztah y_i a $\bar{x}_i$

Když $\bar{x}_i$ se mění od $\bar{x}_{imin}$ do $\bar{x}_{imax}$, pak y_i je v mezích od -1 do $+1$.

Z toho vyplývá transformace:

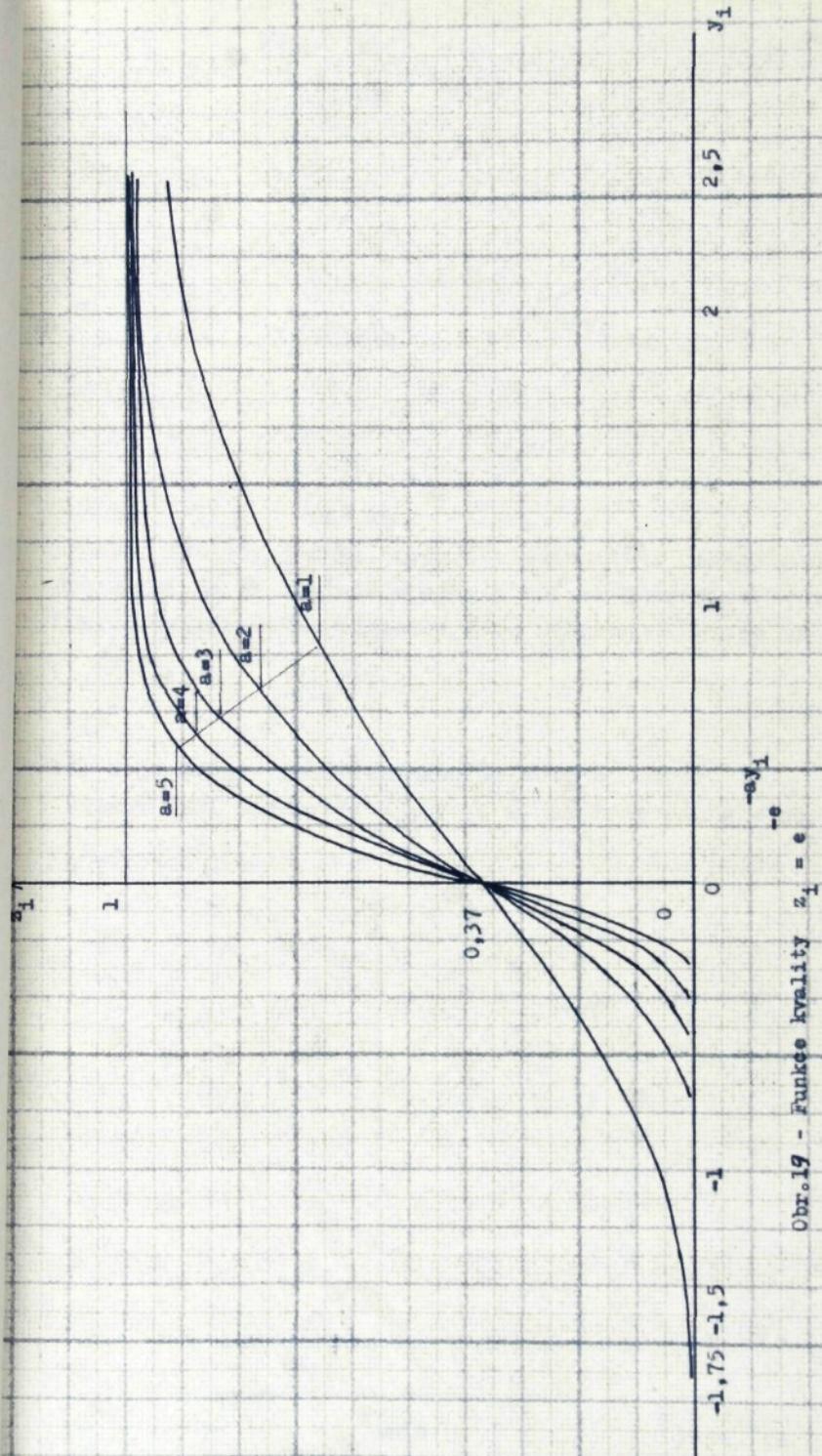
Obr. 15 - Diagramy funkcji kvality "y₁"

$$z_1 = e^{-\frac{1}{y_1}}$$

(1)

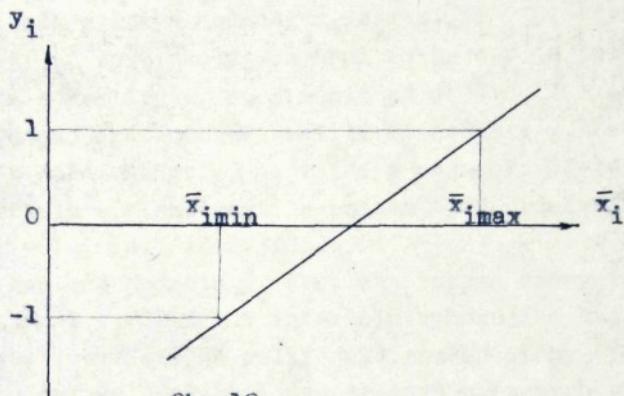
$$z_1 = e^{-\frac{1}{y_1}}$$

(2)

Obr.19 - Funkce kvality $z_1 = e^{-ay_1}$

$$y_i = \frac{2\bar{x}_i - (\bar{x}_{imax} + \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{imin}} \quad (22)$$

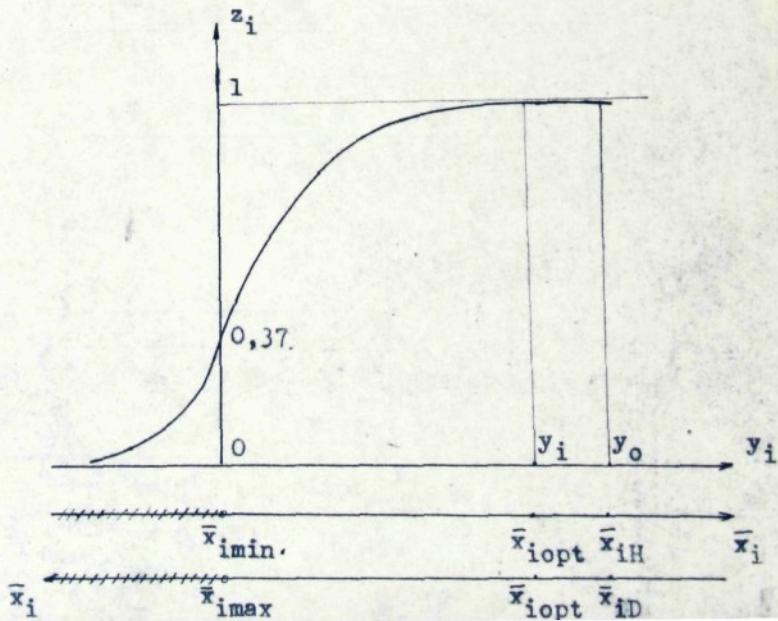
Obr.18

Funkce kvality jednotl. určuj. vlastnosti s jednostrannými omezeními je na základě obecných křivek Gomperta [7] a funkce navržené Harringtonem [10] stanovena, která má obecný tvar:

$$z_i = e^{\frac{-ay_i}{e}} \quad (23)$$

kde a je určitý pozitivní koeficient, viz obr. 19.

Vztahy mezi parametry z_i , y_i a $\bar{x}_i$ se znázorňuje v obr. 20.

V případě $\bar{x}_i$ má min. mez ($\bar{x}_{imin}$), jestli $\bar{x}_i$ se mění v intervalu vyhovující kvality, tzv. od $\bar{x}_{imin}$ do $\bar{x}_{iH}$, bude y_i příslušně od 0 do y_o a konečně z_i bude měnit od 0,37 do 1.

V případě průměré hodnoty $\bar{x}_i$ s mezí $\bar{x}_{imax}$, když je změna $\bar{x}_i$ od $\bar{x}_{imax}$ do $\bar{x}_{iD}$, y_i se mění od 0 do y_o a také změna ukazatele kvality z_i bude měnit od 0,37 do 1 (od vyhovující meze do nejlepší úrovně kvality). Hodnoty $\bar{x}_{iH}$ a $\bar{x}_{iD}$ jsou horní a dolní hodnoty (největší a nejmenší) i-té vlastnosti v intervalu spolehlivosti s pojmem $\pm 3\sigma_{\bar{x}_i}$ průměrné hodnoty $\bar{x}_i$, kde $z_i = 1$ (viz. 6.2.2.3.).

Byla zvolená hodnota $y_o = 2$, aby rozsah změny transformovaných hodnot $y_i <0,2>$ v intervalu vyhovující kvality i-té vlastnosti byl stejně velký jako rozsah změny transformovaných hodnot y_i v případě dvoustranně omezených vlastností $<-1, +1>$.

Při jednostranně omezené vlastnosti jsou taková hodnota, která se nazývá $\bar{x}_{iopt}$; protože další změna hodnot má velmi malý vliv na změnu kvality této vlastnosti.

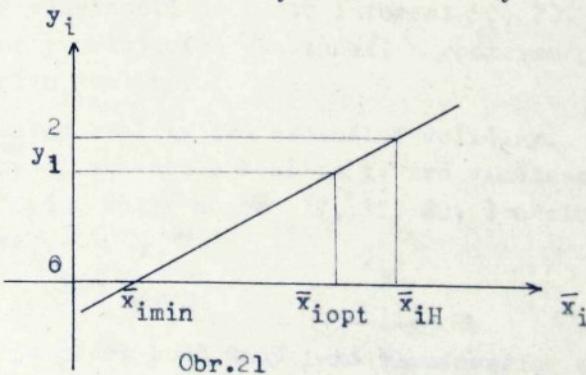
Z toho vyplývá transformace pro i-tou vlastnost, která má min. mez:

$$y_i = \frac{2(\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iH} - \bar{x}_{imin}} = \frac{y_1 (\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}} \quad (24)$$

kde y_1 odpovídá $\bar{x}_{iopt}$.

$$y_1 = \frac{2(\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iH} - \bar{x}_{imin}}$$

$$y_1 = \frac{2(\bar{x}_i + 1,65\sigma_{\bar{x}_i} - \bar{x}_i + 1,65\sigma_{\bar{x}_i})}{\bar{x}_i + 3\sigma_{\bar{x}_i} - \bar{x}_i + 1,65\sigma_{\bar{x}_i}} = 1,418$$

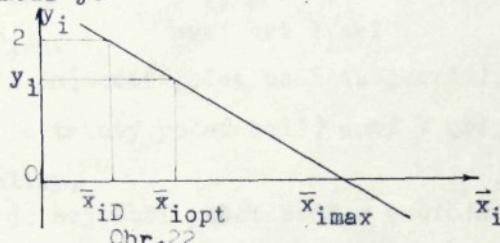

Obr.21

Hodnota $y_1 = 1,42$ (podrobně v části 6.2.2.3.) a proto

$$y_i = \frac{1,42 (\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}} \quad (24b)$$

Analogicky transformace pro jednostranně omezené vlastnosti s max. mezí je:

$$y_i = \frac{2(\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{id}} \quad (25)$$

$$y_i = \frac{y_1 (\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{iopt}} \quad (25b)$$

a konečně je:

$$y_i = \frac{1,42 (\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{iopt}} \quad (25c)$$

y_i je bezrozměrová hodnota, která je transformována od průměrné hodnoty $\bar{x}_i$ i-té vlastnosti, která se může pohybovat v určitém intervalu. Pro oboustranně omezené vlastnosti je tento interval $\langle -1, +1 \rangle$ a pro jednostranně omezené vlastnosti je tento interval $\langle 0, 2 \rangle$, když průměrné hodnoty určujících vlastností s rozdílem patří jejich intervalům kvality.

5.2.2.2. Funkce kvality pro ordinální veličiny.

K stanovení ukazatele kvality z_1 pro vlastnosti bezrozměru používá několik autorů (7, 15, 23,) následující transformace:

$$z_i = \frac{x_i}{x_{iopt}} \quad (26)$$

kde x_i je počet bodů daný i-té vlastnosti.

x_{iopt} je jako největší počet bodů v použité ordinální škále.

Přímé stanovení ukazatelů kvality těchto vlastností od stanovených počtů bodů je racionální, ale vztah mezi ukazatelem kvality z_i a mírou v ordinální škále musí odpovídat následujícím podmínkám:

při $\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{ikr}$, musí být $z_i \rightarrow 0$

při $\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{imin}$, musí být $z_i \rightarrow 0,37$

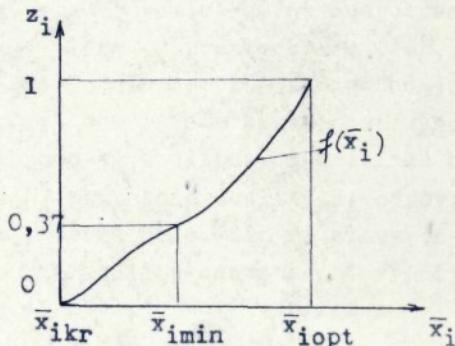
při $\bar{x}_i \rightarrow \bar{x}_{iopt}$, musí být $z_i \rightarrow 1$

kde $\bar{x}_{ikr}$ je nejmenší počet bodů (nejhorší),

$\bar{x}_{imin}$ je takový počet bodů, daný v případě míry vyhovující kvality,

$\bar{x}_{iopt}$ je největší počet bodů v ordinální škále.

To se obecně vyjadřuje obrázkem 23:

Obr.23-Schematické znázornění
vztahu z_i a $\bar{x}_i$

Nejjednodušší vztah z_i a $\bar{x}_i$ vyhovuje těmto podmínkám:

$$z_i = f(\bar{x}_i) = a_0 + a_1 \bar{x}_i + a_2 \bar{x}_i^2 \quad (27)$$

kde a_0, a_1, a_2 jsou koeficienty funkce, které se týkají soustavy rovnice:

$$\begin{aligned} 0,005 &> a_0 + a_1 \bar{x}_{ikr} + a_2 \bar{x}_{ikr}^2 \\ 0,368 &= a_0 + a_1 \bar{x}_{imin} + a_2 \bar{x}_{imin}^2 \\ 0,995 &< a_0 + a_1 \bar{x}_{iopt} + a_2 \bar{x}_{iopt}^2 \end{aligned} \quad (28)$$

kde $\bar{x}_{ikr}$ a $\bar{x}_{iopt}$ jsou mezní stupně v ordinální škále, které odpovídají míře žádné kvality, vyhovující kvality

Pro zjednodušení řešení platí soustava rovnic:

$$\begin{aligned} 0 &= a_0 + a_1 \bar{x}_{ikr} + a_2 \bar{x}_{ikr}^2 \\ 0,37 &= a_0 + a_1 \bar{x}_{imin} + a_2 \bar{x}_{imin}^2 \\ 1 &= a_0 + a_1 \bar{x}_{iopt} + a_2 \bar{x}_{iopt}^2 \end{aligned} \quad (28b)$$

5.2.3. Určení koeficientů funkcí kvality jednotlivých určujících vlastností

5.2.3.1. Koeficient b funkce $z_i = e^{-|y_i|^b}$

Funkce kvality $z_i = e^{-|y_i|^b}$ je určující vlastnosti i-té křivky, jejíž hodnoty leží v intervalu $<0, 1>$. Froměnné y_i jsou transformované hodnoty od $\bar{x}_i$ i-té vlastnosti. Koeficient b je určitý pozitivní číslo, $0 < b < \infty$. Teoreticky je vždy křivka funkce $z_i = e^{-|y_i|^b}$ rozložena na obě strany do nekonečna (osa y_i jako její tečna), prekticky se však, např. při $b = 3$ a $y_i = 1,75$ křivka docela dotýká osy souřadnice, (viz obr. 14) protože $z_i = 0,0047 \approx 0$. Tato skutečnost vyhovuje takovému předpokladu, že jsou-li k dispozici kritické hodnoty (tj. nejhorší velikosti), ukazatele kvality z_i odpovídají těmto hodnotám $\bar{x}_{ikr}$ buď podobně nula. Jinými slovy je-li velice malá veličina ε jako $\varepsilon \approx 0$ (podle přesnosti při výpočtu z_i), lze matematicky vyjádřit následujícím výrazem :

$$z_i = z_{ikr} = e^{-|y_{ikr}|^b} < \varepsilon \quad (29)$$

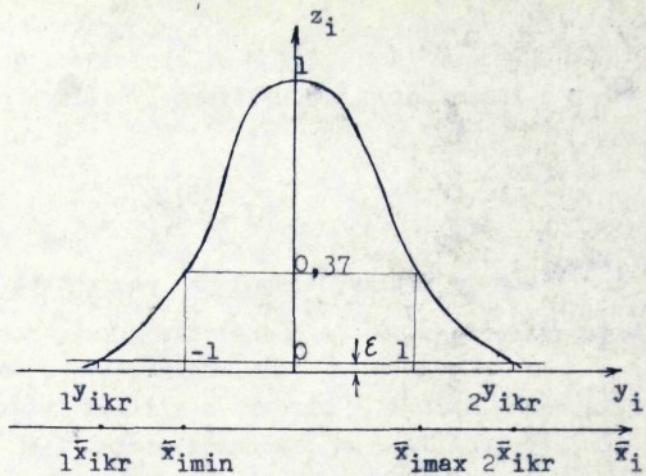
kde $y_{ikr} = y_i(\bar{x}_{ikr})$, viz obr. 24.

Z toho vyplývá, že

$$|y_{ikr}|^b > \ln \frac{1}{\varepsilon}$$

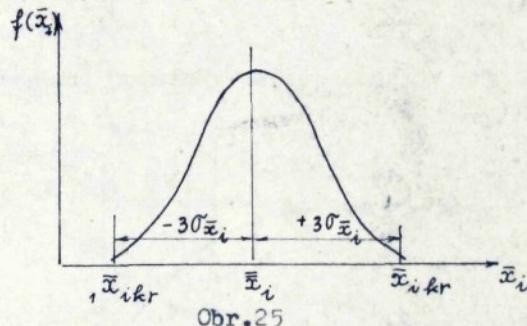
$$b \cdot \ln |y_{ikr}| > \ln \left(\ln \frac{1}{\varepsilon} \right)$$

$$b > \frac{\ln \left(\ln \frac{1}{\varepsilon} \right)}{\ln |y_{ikr}|} \quad (30)$$

Obr.24-Vztah mezi parametry z_i , y_i a $\bar{x}_i$

Ukazatel kvality z_i leží v intervalu $<0, 1>$, vypočte se s přesností na $1 \cdot 10^{-2}$. Veličina ξ je zvolena $5 \cdot 10^{-3}$, to znamená, že při $z_i < \xi = 0,005$, za to se považuje nula.

Kritické hodnoty $\bar{x}_{ikr}$ lze stanovit podle pojmu $\pm 3\sigma_{\bar{x}_i}$ se spořehlivostí 99,7% [14], viz. obr. 25

Obr.25

a proto je:

$$|y_{ikr}| = \frac{2\bar{x}_{ikr} - (\bar{x}_{imax} + \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{imin}} \quad (31)$$

$$= \frac{2(\bar{x}_i + 3\sigma_{\bar{x}_i}) - (\bar{x}_i + 1,96\sigma_{\bar{x}_i} + \bar{x}_i - 1,96\sigma_{\bar{x}_i})}{\bar{x}_i + 1,96\sigma_{\bar{x}_i} - \bar{x}_i + 1,96\sigma_{\bar{x}_i}}$$

$$= 1,536 \approx 1,54$$

Z toho vyplývá, že:

$$\text{b} > \frac{\ln(\ln \frac{1}{5 \cdot 10^{-3}})}{\ln 1,536} \quad (32)$$

$$\text{b} > 3,89$$

Zvolený koeficient $b = 3,9$

Funkce kvality jednotl. určuj. vlastností s oboustrannými omezeními je:

$$z_i = e^{-|y_i|^{3,9}} \quad (33)$$

5.2.3.2. Koeficient a funkce kvality $z_i = e^{-ay_i}$

Pro stanovení koeficientu a funkce kvality $z_i = e^{-ay_i}$ se vyjde z předpokladu, že:

a/ ukazatel kvality z_i v bodu $y_1 = 1,42$ odpovídající $\bar{x}_{i\text{opt}}$ je 1 nebo s přesností na 0,01 musí být $\geq 0,995 \approx 1$.

Tím dochází:

$$z_i(y_1=1,42) \geq 1 - \varepsilon \quad (34)$$

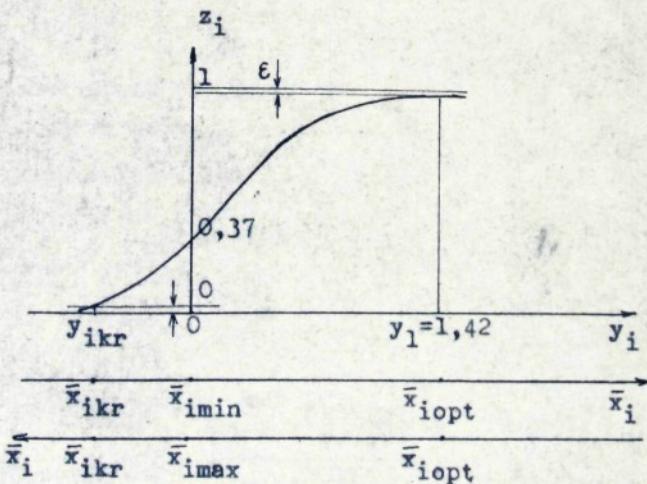
kde ε je zvolená hodnota, $\varepsilon = 5 \cdot 10^{-3}$.

b/ ukazatel kvality z_i v bodu y_{ikr} (odpovídající hodnotě $\bar{x}_{ikr}$) musí být nula nebo $< \varepsilon$.

To znamená, že:

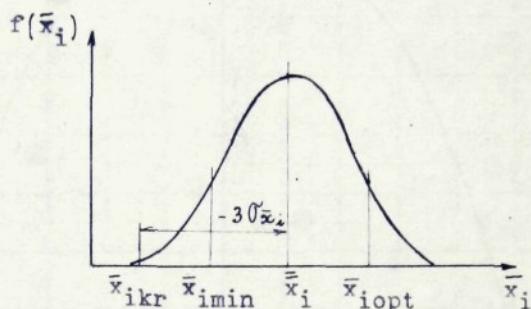
$$z_i(y_{ikr}) < \varepsilon$$

Tyto uvedené podmínky se zobecňují v obr.27

Obr.27

Hodnota $\bar{x}_{ikr}$ se stanoví podle spolehlivosti 99,7% s pojmem $\pm 3\sigma_{\bar{x}_i}$.

Obr. 28-Křivka normálního rozdělení

Např. pro jednotlivé vlastnosti s svou min. mezí je $\bar{x}_{ikr}$
rovno :

$$\bar{x}_{ikr} = \bar{x}_i - 3\sigma_{\bar{x}_i}$$

a proto transformovaná hodnota y_{ikr} je :

$$y_{ikr} = \frac{1,42(\bar{x}_{ikr} - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}} \quad (35)$$

$$= \frac{1,42(-3\sigma_{\bar{x}_i} + 1,65\sigma_{\bar{x}_i})}{1,65\sigma_{\bar{x}_i} + 1,65\sigma_{\bar{x}_i}}$$

$$= -0,58$$

Analogicky pro jednotl. určující vlastnosti s svou max. mezí je také $y_{ikr} = -0,58$

Matematicky platí :

$$\left\{ \begin{array}{l} e^{-e^{-1,42a}} \geq 1 - 0,005 \\ e^{-e^{0,58a}} < 0,005 \end{array} \right. \quad (36)$$

$$a \geq -\frac{\ln(\ln \frac{1}{1-0,005})}{1,42} \quad (37)$$

Ze vzorce (36) je:

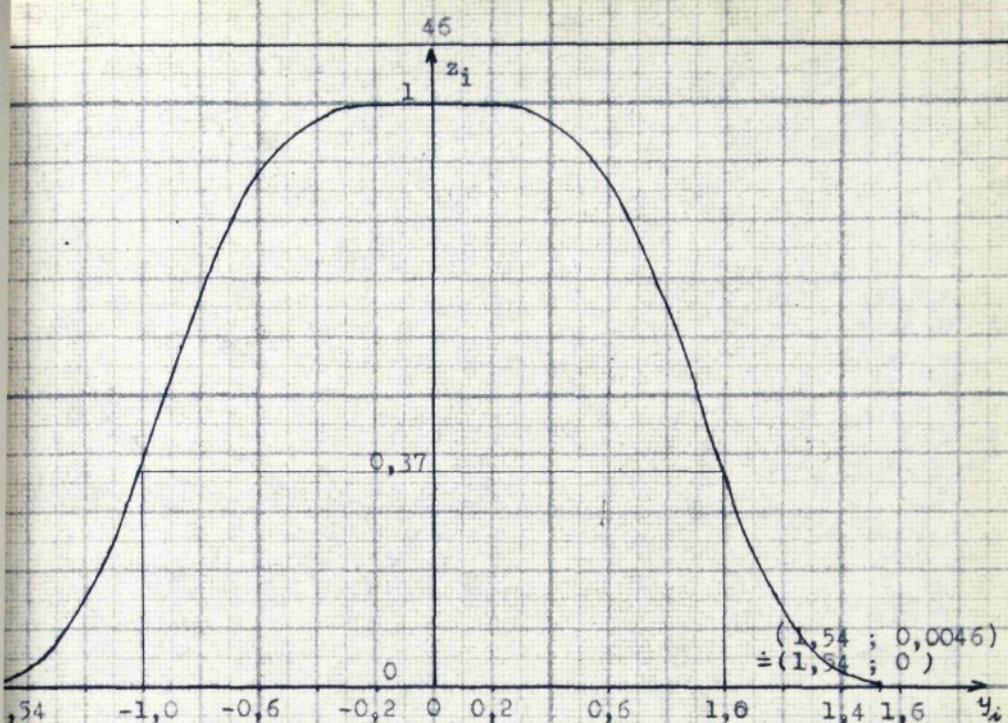
$$a \geq -\frac{\ln(\ln \frac{1}{1-0,005})}{1,42}$$

$$a \geq 3,73$$

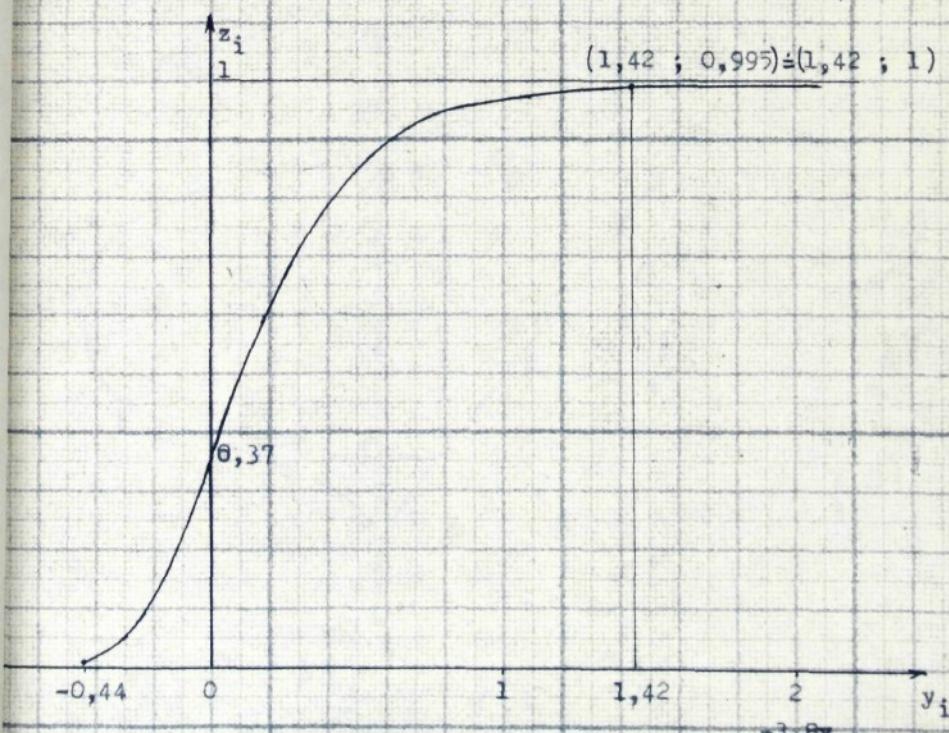
Ze vzorce (37) je:

$$a > \frac{\ln(-\ln 0,005)}{0,58}$$

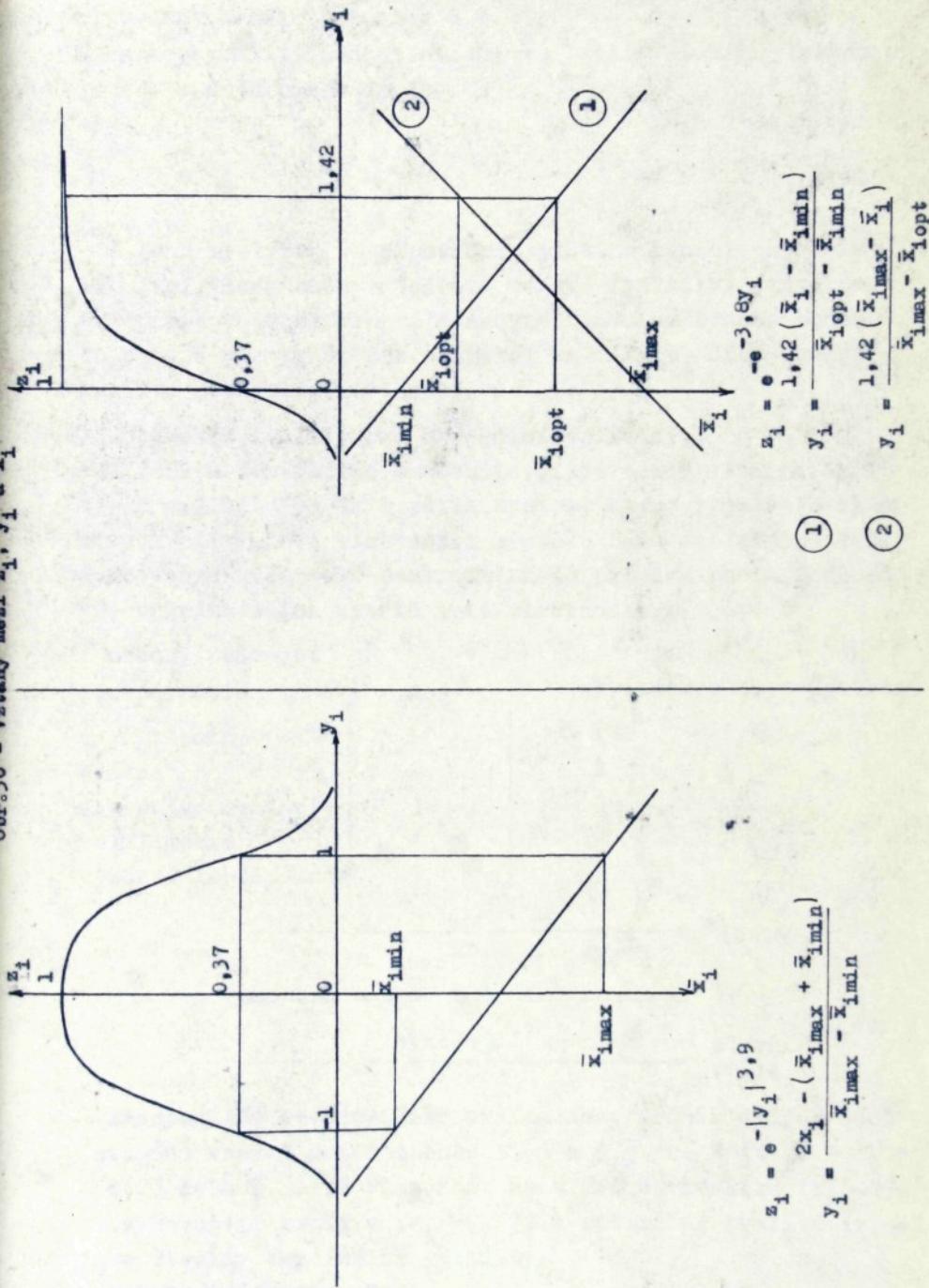
$$a > 2,87$$

Obr. 25 - Diagram funkce $z_i = e^{-|y_i|}$

Obr. 26 - Diagram funkce $z_i = e^{-3.8y_i}$

Obr. 30 - Vztahy mezi z_1 , y_1 a $\bar{x}_1$

Zvolený koeficient $a = 3,8$.

Funkce kvality hodnotící úroveň kvality určuj. vlastnosti s jednostranným omezením je:

$$z_i = e^{-e^{-3,8y_i}} \quad (38)$$

Z toho vyplývá, že z původní zjištěné hodnoty $\bar{x}_i$ i-té určující vlastnosti vyjádřené ve své fyzikální jednotce lze určitou transformací stanovit transformovanou hodnotu y_i , a pak se určuje ukazatel kvality z_i díky funkci kvality jednotl. vlastnosti.

5.2.3.3. Funkce kvality pro ordinální veličiny.

v ČSSR u textilního zkušebnictví je téměř většina škál typem ordinálních škál pětistupnice, která vyjadřuje vztah míry kvality i-té vlastnosti a počtu bodů nebo stupně každého vzoru x_{il} a také zaokrouhleného průměru počtu bodů od všech hodnocených vzorků i-té vlastnosti $\bar{x}_i$.

Obecný tvar je:

Slovní popis	x_{il}	$\bar{x}_i$ (zaokrouhlený průměr)
velmi špatná	1	1
špatná	2	2
dobrá (vyhovující)	3	3
velmi dobrá	4	4
výborná (optimální)	5	5

1   2   3   4   5   → x_{il}

1   2   3   4   5   → x_i

vyhovuj.   opt.   → slovní popis

Předpokládá se, jestliže aritmetický průměr daných bodů (stupňů) vzorků dosáhne bodu 1, 3 a 5, tzn. $E(x_{il}) = \bar{x}_i = 1, 3$ nebo 5 , i-tá vlastnost nemá žádnou kvalitu ($z_i \rightarrow 0$), má výhovující kvalitu ($z_i \rightarrow 0,37$) a optimální kvalitu ($z_i \rightarrow 1$) jako všechny kardinální veličiny.

Tím dochází k vztahu:

$$z_i = a_0 + a_1 \bar{x}_i + a_2 \bar{x}_i^2$$

kde a_0, a_1, a_2 jsou koeficienty, které vychovávají podmín-

kém (viz vzorec 28b) :

$$\begin{cases} 0 = a_0 + a_1 + a_2 \\ 0,37 = a_0 + a_1^3 + a_2^{3^2} \\ 1 = a_0 + a_1^5 + a_2^{5^2} \end{cases}$$

Z toho vychází $a_0 = -0,085$

$$a_1 = 0,053$$

$$a_2 = 0,033$$

Výsledná funkce kvality jednotl. určujících vlastností bězrozměru je:

$$z_i = -0,085 + 0,053 \bar{x}_i + 0,033 \bar{x}_i^2 \quad (39)$$

6. Stanovení konfidenčních intervalů vyhovující kvality jednotlivých určujících vlastností

Stanovení tohoto intervalu kvality je základní problém a náročná práce, protože je v praxi k dispozici málo mezních hodnot jednotlivých vlastností plošných textilií. Např. jen některé mezní hodnoty jako normativní hodnoty jsou k dispozici v normách, nebo jsou v tabulkách, jejichž hodnoty byly získány expertní metodou.

Hledání ověřené metody stanovení intervalu kvality jednotl. určujících vlastností plošných textilií je nutné. Následující metoda stanovení mezí tohoto intervalu každé určující vlastnosti vyhovuje všem typům plošných textilií.

Tato metoda spočívá v tom, že se považují všechny sortimenty s určitým účelem za zkoumaný soubor, např. košiloviny, dámské šatovky, ...

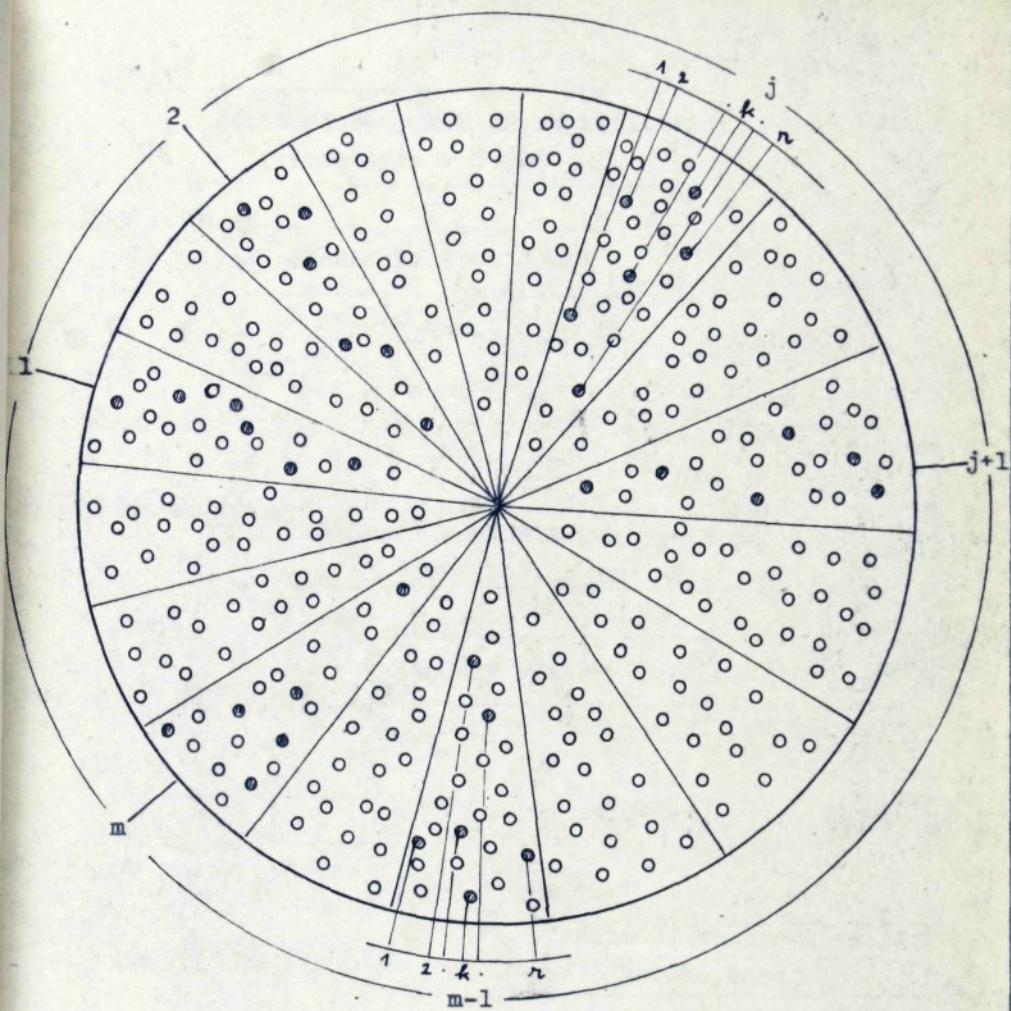
Naměřené hodnoty i-té vlastnosti zjištěné měřením jsou náhodné veličiny. Na základě náhodných výběrů vzorků a metody statistické matematiky lze stanovit tento interval kvality určujících vlastností plošných textilií.

Samozřejmě, že získané náhodné veličiny ještě závisejí na souboru výběru. To dokonale vyhovuje tomu, že cílem hodnocení kvality výrobků je kontrola jejich úrovně kvality a třídění a také výběr varianty výroby. To znamená, že základní hodnoty, např. min., max., ont., ... , které se získávají ze základního souboru textilií vyhovujících kvalitě v současné úrovni výroby, jsou normativní ukazatele kvality nebo ukazatele výrobků udaných v technické úrovni.

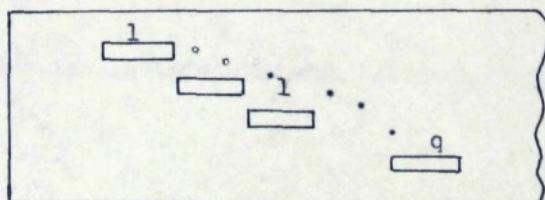
6.1. Problém výběru vzorků na měření

Všechny sortimenty tkanin, pletenin nebo nějaké plošné textilie stejného účelu, např. košiloviny, dámské šatovky a pod. se skládají z mnoha druhů nebo variant. Z tohoto souboru je náhodně vybráno několik druhů. V každém tomto druhu je zase vyráběno několik kusů, z nichž se náhodně zvolí některé kusy. Při hodnocení nějaké vlastnosti libovolného druhu se musí vybrat u každého vybraného kusu vzorky na měření této vlastnosti.

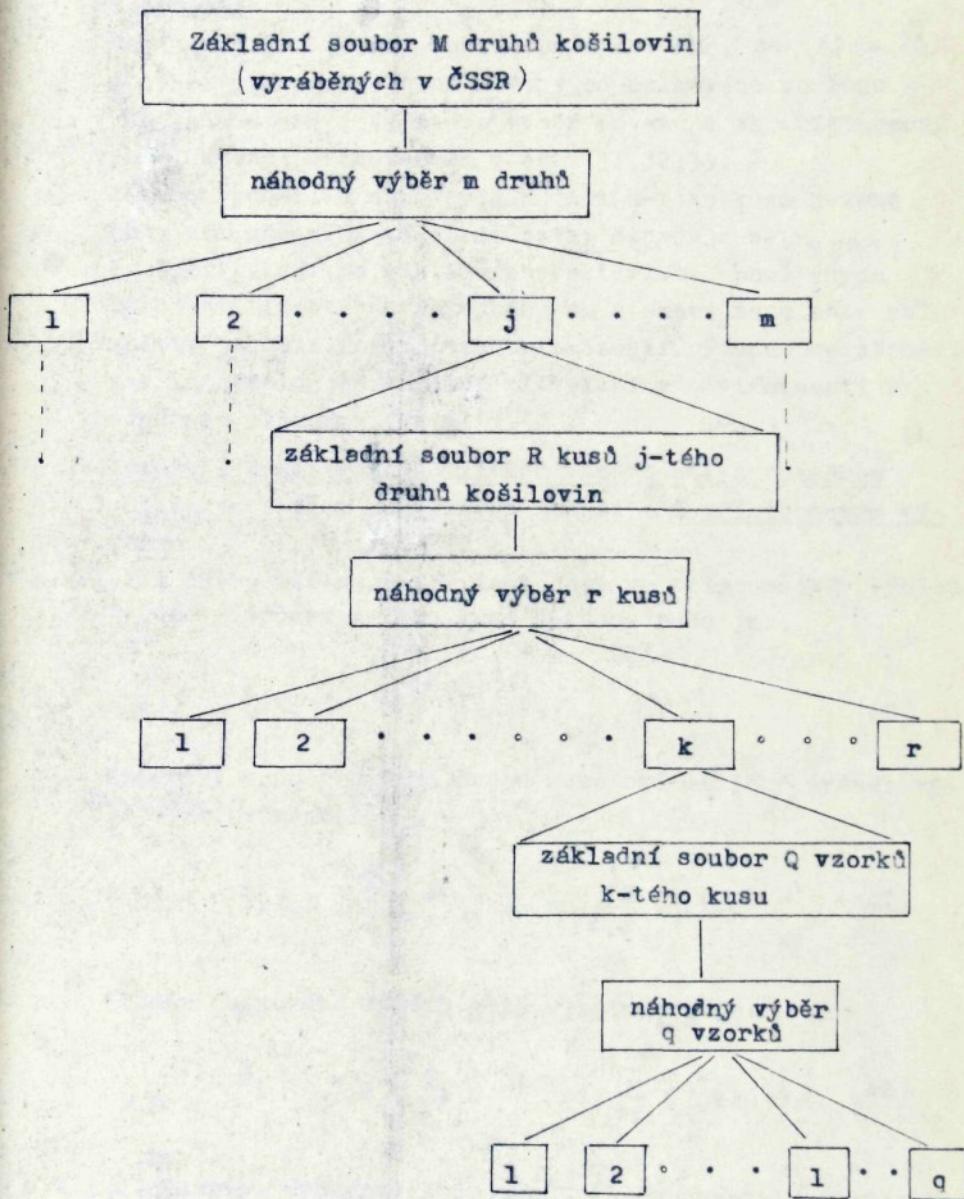
Například existuje-li M druhů, od nichž je m druhů vybráno ($j = 1, 2, \dots, m$). V každém druhu je např. R kusů a zvolí se náhodně r kusů ($k = 1, 2, \dots, r$). Od každého kusu

Obr. 31. Schéma výběru m druhů a r kusů
ve vybraném druhu

Obr. 32 Pracovní vzorky od k -tého kusu

Obr.33 - Schéma třístupňového náhodného výběru vzorků

zvoleného je prováděno q měření ($l = 1, 2, \dots, q$) i-té vlastnosti.

Postup výběru vzorků se znázorňuje v obr. 31, 32 a 33.

Z toho výběru vzorků na měření od celkového souboru a v souladu s praxí se tento výběr považuje za třístupňový výběr, který je znázorněn v obr. 31, 32, 33.

Z toho vychází q náhodných hodnot k-tého kusu j-tého druhu při měření i-té vlastnosti, označuje se $x_{i(jkl)}$ ($l = 1, 2, \dots, q$). Na základě charakteristik naměřených hodnot při třístupňovém výběru se stanoví meze intervalu kvality jednotl. určujících vlastností. Předem se stanoví meze intervalu pro kardinální veličiny vlastnosti s rozměrem plošných textilií.

6.2. Interval kvality jednotlivých vlastností s rozměrem

6.2.1. Charakteristiky naměřených hodnot při třístupňovém výběru

6.2.1.1. Průměry měřené i-té vlastnosti ve třístupňovém výběru
Výběrový průměr k-tého kusu j-tého druhu je:

$$\bar{x}_{i(jk)} = \frac{1}{q} \sum_{l=1}^q x_{i(jkl)} \quad (40)$$

Výběrový průměr j-tého druhu nebo aritmetický průměr výběrových průměrů $\bar{x}_{i(jk)}$ je:

$$\bar{x}_{i(j)} = \frac{1}{r} \sum_{k=1}^r \bar{x}_{i(jk)} = \frac{1}{rq} \sum_{k,l=1}^{r,q} x_{i(jkl)} \quad (41)$$

Průměr celkového výběru i-té vlastnosti je:

$$\bar{x}_i = \frac{1}{m} \sum_j^m \bar{x}_{i(j)} = \frac{1}{jrq} \sum_{j,k,l=1}^{m,r,q} x_{i(jkl)} \quad (42)$$

6.2.1.2. Rozptyl výběrových průměrů $s_{\bar{x}_i}^2$ a rozptyl základního souboru výběrových průměrů $\sigma_{\bar{x}_i}^2$

K stanovení rozptylu základního souboru průměru celého výběru při třístupňovém výběru se používá vzorce uvedeného v práci [12]:

$$\sigma_{\bar{x}_i}^2 = \frac{M-m}{m} \sigma_1^2 + \frac{R-r}{r} \sigma_2^2 + \frac{Q-q}{q} \sigma_3^2 \quad (42)$$

Tab.2-Rozsah náhodného výběru a výpočet průměru vzorků

Druh textilie)	1	2	***	****	j	****	m
kus palení)	1	***	k	**	x	1	**
	$x_i(1111)$	$x_i(111)$				$x_i(j11)$	$x_i(m11)$
1	$x_i(1111)$	$x_i(111)$	$x_i(1rl)$		$x_i(jrl)$	$x_i(j11)$	$x_i(mrl)$
2							
*							
4	$x_i(11\ell)$	$x_i(1k\ell)$			$x_i(jk\ell)$		$x_i(mr\ell)$
*							
q	$x_i(11q)$				$x_i(j1q)$		$x_i(mrq)$
$\bar{x}_i(jr)$	$\bar{x}_i(11)$				$\bar{x}_i(j1r)$		$\bar{x}_i(mr)$
$\bar{x}_i(j)$					$\bar{x}_i(1)$		$\bar{x}_i(m)$
$\bar{\bar{x}}_i$							$\bar{\bar{x}}_i$

kde σ_1^2 , σ_2^2 a σ_3^2 jsou rozptyly základního souboru 1.stupně, 2.stupně a 3.stupně výběru.

Rozptyl základního souboru σ^2 je obyčejně neznámý, ale výběrový rozptyl s^2 je jeho nestranným odhadem. To lze vyjádřit výrazem:

$$s^2 = \hat{\sigma}^2 \approx \sigma^2 \quad (44)$$

Odtud lze přibližně stanovit rozptyl $\sigma_{\bar{x}_i}^2$

$$\begin{aligned} \sigma_{\bar{x}_i}^2 &\approx \hat{\sigma}_{\bar{x}_i}^2 = S_{\bar{x}_i}^2 = \frac{M-m}{m(M-1)} S_1^2 + \frac{R-r}{mr(R-1)} S_2^2 + \\ &+ \frac{Q-q}{mrq(Q-1)} S_3^2 \end{aligned} \quad (45)$$

Jestliže M, R, Q jsou dostatečně velké, nebo při poměru $\frac{m}{M} \leq 0,02$, $\frac{r}{R} \leq 0,02$ a $\frac{q}{Q} \leq 0,02$ podle [13] pak lze z jednodušeně stanovit rozptyly $\sigma_{\bar{x}_i}^2$ a $s_{\bar{x}_i}^2$ následujícím vzorcem:

$$\sigma_{\bar{x}_i}^2 \approx S_{\bar{x}_i}^2 \approx \frac{S_1^2}{m} + \frac{S_2^2}{mr} + \frac{S_3^2}{mrq} \quad (45b)$$

Dále se počítají rozptyly s_1^2 , s_2^2 , s_3^2 , které jsou výběrovými rozptyly 1.stupně, 2.stupně, 3.stupně výběru.

Podle [12] jsou:

$$s_3^2 = \frac{Q-1}{Q} \cdot \frac{q}{q-1} \cdot S_3^2 \quad (46)$$

$$s_2^2 = \frac{R-1}{R} \left[\frac{r}{r-1} S_2^2 - \frac{Q-q}{(q-1)Q} S_3^2 \right] \quad (47)$$

$$s_1^2 = \frac{M-1}{M} \left[\frac{m}{m-1} S_1^2 - \frac{R-r}{(r-1)R} S_2^2 - \frac{Q-q}{(q-1)MR} S_3^2 \right] \quad (48)$$

Vzhledem k tomu, že $\frac{m}{M}$, $\frac{r}{R}$, $\frac{q}{Q}$ jsou malé ($\leq 0,02$) a také MR je velké proti S_3^2 , lze vypočítat výběrové rozptyly podle z jednodušených vzorců:

$$s_3^2 \approx \frac{q}{q-1} S_3^2 \quad (46b)$$

$$s_2^2 \approx \frac{r}{r-1} S_2^2 - \frac{1}{q-1} S_3^2 \quad (47b)$$

$$s_1^2 \approx \frac{m}{m-1} S_1^2 - \frac{1}{r-1} S_2^2 \quad (48b)$$

kde S_1^2 , S_2^2 a S_3^2 jsou dohodnuté rozptyly statistického souboru, které charakterizují nestejnoměrnost mezi druhy (variantami), mezi kusy a uvnitř kusů. Tyto rozptyly jsou vypočtené podle vzorců:

$$S_1^2 = \frac{1}{m} \sum_j (\bar{x}_{i(j)} - \bar{\bar{x}}_i)^2 \quad (49)$$

Ze vzorce:

$$S_2^2 = \frac{1}{m} \sum_j^m S_2^2(j) \quad (50)$$

je

$$S_2^2 = \frac{1}{m} \sum_j^m \frac{1}{r} \sum_k^r (\bar{x}_{i(jk)} - \bar{x}_{i(j)})^2 \quad (50b)$$

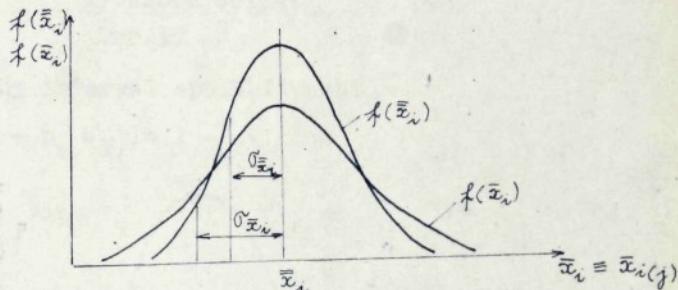
Ze vzorce:

$$S_3^2 = \frac{1}{mr} \sum_{jk}^{mr} S_3^2(jk) \quad (51)$$

je

$$S_3^2 = \frac{1}{mr} \sum_{jk}^{mr} \frac{1}{q} \sum_l^q (\bar{x}_{i(jkl)} - \bar{x}_{i(jk)})^2 \quad (51b)$$

Označí-li $\bar{x}_i$ průměr i-té určuj. vlastnosti libovolného druhu, tento průměr není jiný než $\bar{x}_{i(j)}$ v vzorci.41. Rozptyl základního souboru průměru celého výběru $\sigma_{\bar{x}_i}^2$ a rozptyl základního souboru výběrových průměrů $\sigma_{\bar{x}_i}^2$ mají vztah jako v obr.34.

Obr.34 - Křivky normálního rozdělení

$$\sigma_{\bar{x}_i}^2 = \frac{\sigma_{\bar{x}_i}^2}{m}$$

Protože $\sigma_{\bar{x}_i}^2 = \hat{\sigma}_{\bar{x}_i}^2 \approx \sigma_{\bar{x}_i}^2$

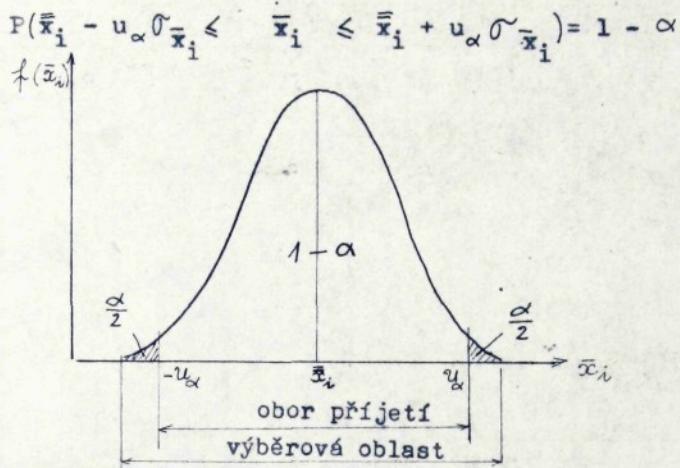
$$\text{a } \sigma_{\bar{x}_i}^2 \approx m \sigma_{\bar{x}_i}^2 \quad (52)$$

6.2.2. Stanovení intervalů vyhovující kvality určuj. vlastnosti

6.2.2.1. Zvolení hladiny významnosti pro obor přijetí

Je zřejmé, že všechny naměřené hodnoty nebo získané údaje, kterých může příslušná výběrová charakteristika nabývat na základě pozorování, tvoří výběrovou oblast [11]. Tato oblast se dělí na dvě části podle nějaké hypotézy: obor přijetí a obor kritický. Obor přijetí je část této oblasti, v níž hodnoty odpovídají hypotéze. V souladu s testem statistické hypotézy, kde je hladina významnosti α a průměru i-té vlastnosti libovolné varianty nebo druhu $\bar{x}_i$, lze kreslit následující obrázky, které vyjadřují pravděpodobnost. Tyto násle-

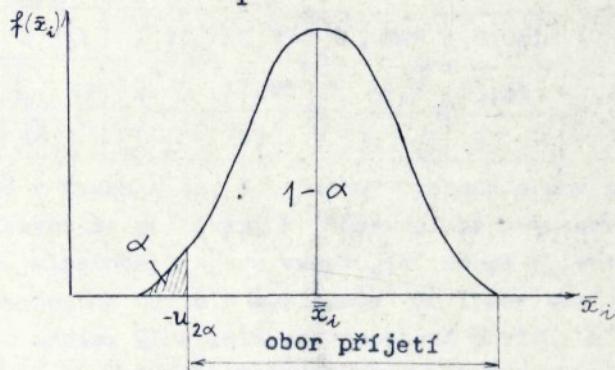
důjící obrazky na předpokladu normálního rozdělení :
 a) pro oboustranný interval spolehlivosti je :

Obr.35

b) pro levostranný interval spolehlivosti

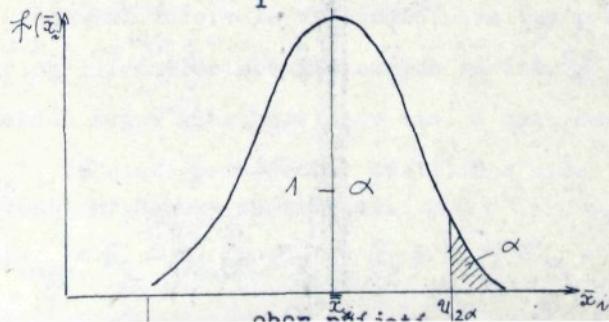
$$P(\bar{x}_i \geq \bar{x}_i - u_{2\alpha} \sigma_{\bar{x}_i}) = 1 - \alpha$$

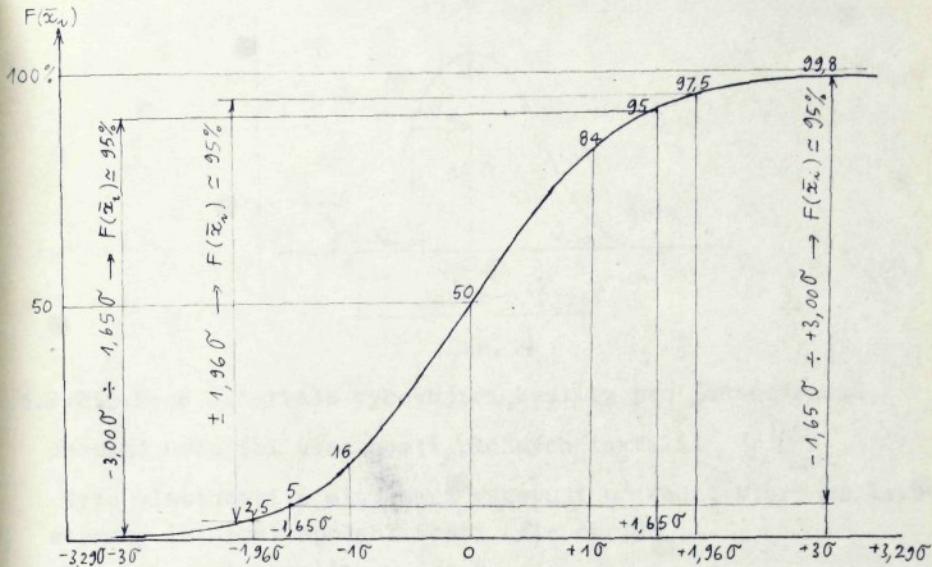

Obr.36

c) pro pravostranný interval spolehlivosti

$$P(\bar{x}_i \leq \bar{x}_i + u_{2\alpha} \sigma_{\bar{x}_i}) = 1 - \alpha$$

Obr.38.Zobrazení součtové křivky normálního rozdělení

Tab.3.Některé hladiny významnosti se častěji používají

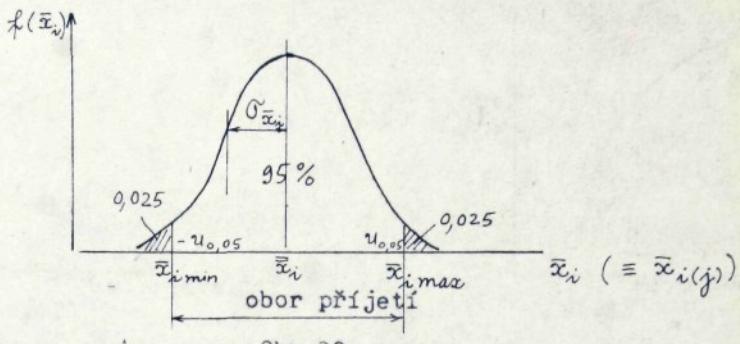
α	0,317	0,10	0,05	0,0027	0,001
u_α	± 1	$\pm 1,65$	$\pm 1,96$	± 3	$\pm 3,29$
P %	68,3	90	95	99,7	99,9

Bere se v úvahu -- to, že všechny vybrané druhy plošných textilií, které se používají k stanovení mezí intervalu kvality jednotliv. vlastností, jsou vyhovující normě (1.volbě). To znamená, že jejich hodnoty musí padat do intervalu odpovídajícímu zvoleným mezím. Zpravidla se všeobecně pokládá hladina významnosti 5 % (pravděpodobnost spolehlivosti 95 %) za významné nebo za postačující 95 % pravděpodobnosti znamená, že výběrový soubor, který náhodně vytvořili, je v tolerenci 95 % , jako uvedené v práci [14]

5.2.2.2. Stanovení intervalu vyhovující kvality pro oboustranně omezené určující vlastnosti plošných textilií

Pro každou i-tou vlastnost jsou min. a max. meze : $\bar{x}_{i\min}$ a $\bar{x}_{i\max}$. To platí pro všechny textilie s určitým účelem, např. košílony, damské šatovky,...

$$\bar{x}_{i\min} = \bar{x}_i - u_{0,05} \sigma_{\bar{x}_i} = \bar{x}_i - 1,96 \sigma_{\bar{x}_i} \quad (53)$$

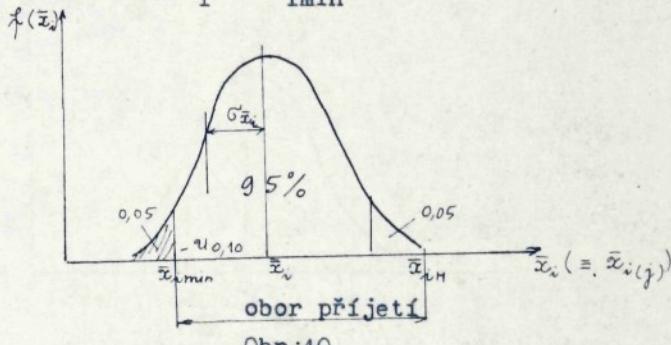

Obr.39

6.2.2.3. Meze intervalu vyhovující kvality pro jednostranně omezené určující vlastnosti plošných textilií

Tyto vlastnosti s min. mezí vyhovují případu, který má levostranný interval spolehlivosti (viz obr.36).

Mez intervalu kvality $\bar{x}_i$ je $\bar{x}_{i\min}$

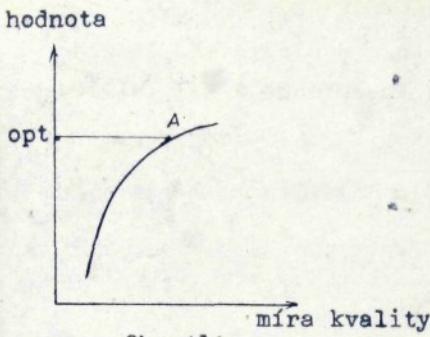
Obr.40

$$\bar{x}_{i\min} = \bar{x}_i - u_{0,10} \sigma_{\bar{x}_i} = \bar{x}_i - 1,65 \sigma_{\bar{x}_i} \quad (55)$$

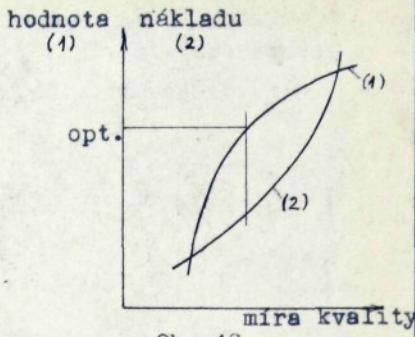
Zvolení nebo stanovení opt. hodnoty jednotl. určujících vlastností není v praxi jednoduché. Je možné vycházet z požadavků fyziologických při použití, nebo z reprezentačních nároků v souladu s dohodou spotřebitelů a úrovní výroby, nebo podle životnosti výrobku, nebo z hlediska ekonomie. např. v obr. 41 je vztah hodnoty a míry kvality vlastnosti. Až po dosažení velikosti A se velmi pomalu zvyšuje hodnota. Hodnota odpovídající bodu A je optimální

Podle literatury [20] lze stanovit opt. hodnotu libovolné vlastnosti podle toho, kde jaký je rozdíl hodnoty a nákladu této vlastnosti největší (obr. 42).

Pro zjednodušení a také v souladu se skutečností využde z pravděpodobnostního předpokladu, že asi 5 % náhodných

Obr.41

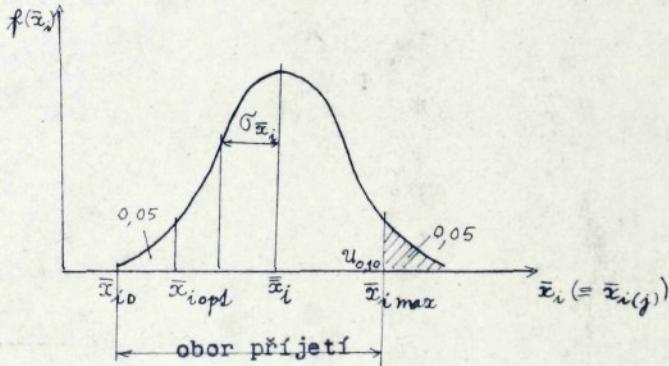
Obr.42

$\bar{x}_i$ zjistěných hodnot od měření bude větší než opt. hodnota.
To se matematicky píše :

$$\bar{x}_{i\text{opt}} = \bar{\bar{x}}_i + u_{0,10} \sigma_{\bar{x}_i} \quad (56)$$

$$\bar{x}_{i\text{opt}} = \bar{\bar{x}}_i + 1,65 \sigma_{\bar{x}_i} \quad (56b)$$

Analogicky v případě jednotl. vlastností s max. mezí platí :

Obr.43

$$\bar{x}_{i\text{max}} = \bar{\bar{x}}_i + u_{0,10} \sigma_{\bar{x}_i} = \bar{\bar{x}}_i + 1,65 \sigma_{\bar{x}_i} \quad (57)$$

$$\bar{x}_{i\text{opt}} = \bar{\bar{x}}_i - u_{0,10} \sigma_{\bar{x}_i} = \bar{\bar{x}}_i - 1,65 \sigma_{\bar{x}_i} \quad (58)$$

6.3. Meze intervalu kvality $\bar{x}_i$ pro ordinální veličiny

Tento problém je popsán podrobně v části 5.2.3.3. Je k dispozici min. mez a opt. mez v ordinálních škálách, které vyjadřují míru kvality jednotl. vlastností.

V ČSSR v textilním průmyslu je většina pětistupnové škály, a je :

$$\bar{x}_{i\text{min}} = 3$$

$$\bar{x}_{i\text{opt}} = 5$$

V případě, že existuje jiná stupnice, např. stálobarevnost na světle, lze zjednodušeně převádět podle vzorce :

$$\frac{x_{il(5)}}{x_{il}} = \frac{5}{\text{největší stupň}} \quad (59)$$

$$x_{il(5)} = x_{il} \frac{5}{\text{největší stupň}} \quad (59b)$$

kde $x_{il(5)}$ - stanovená hodnota i-té vlastnosti l-tého vzorku v pětistupňové škále.

7. Určení koeficientů významnosti určujících vlastností a skupin vlastností plošných textilií

Při komplexním hodnocení kvality výrobku musíme brát v úvahu rozdílné významnosti důležitosti určujících vlastností a skupin vlastností.

Míra důležitosti nějaké charakteristiky (určující vlastnosti nebo skupiny vlastností) vzhledem k ostatním při hodnocení kvality výrobku je označená koeficientem významnosti této charakteristiky.

O koeficienctech významnosti se předpokládá, že součet všech koeficientů srovnávaných charakteristik v dané úrovni je stálá veličina. Např. v zkoumané soustavě je N srovnávaných určujících vlastností, β_i je koeficient významnosti i-té vlastnosti v dané úrovni nebo skupiny vlastností. Z toho lze matematicky vyjádřit výrazem:

$$\sum_{i=1}^N \beta_i = \text{konst} = c \quad (60)$$

Konstanta c může být 1, 10, ..., 100, ..., ale nejčastěji tyto koeficienty významnosti splňují vhodnou následující podmínu:

$$\sum_{i=1}^N \beta_i = c = 1 \quad (60b)$$

(viz. vzorec 11)

To platí koeficientům významnosti všech skupin vlastností, tzn:

$$\sum_{p=1}^h \alpha_p = 1 \quad (60c)$$

Označuje-li se α_i koeficient významnosti i-té určující vlastnosti vzhledem k nejvyšší úrovni v hierarchické struktuře určujících vlastností, tj. ke kvalitě výrobku, tyto koeficienty významnosti také odpovídají podmínce:

$$\sum_{i=1}^n \alpha_i = 1 \quad (61)$$

kde n je celkový počet určujících vlastností, podle kterých se kvalita výrobku hodnotí.

7.1. Metody určení koeficientů významnosti určující vlastnosti a skupiny vlastností

Z výpočetního hlediska lze kvantitativně porovnáváním stanovit koeficient významnosti této charakteristiky. Tento koeficient se obyčejně podle [15] zjistuje jednou ze tří následujících metod:

1/Expertní metoda.

2/Pravděpodobnostní metoda,

3/Hodnotová metoda.

7.1.1. Expertní metoda

V praxi je rozhodovací subjekt schopen často uspořádat místa důležitosti vlastností nebo některých charakteristik v jejich určité soustavě pouze kvalitativně tak, že stanoví hierarchické pořadí jejich významu. Na základě pořadí lze určit jejich koeficient významnosti, tj. získávat kvantitativní uspořádání.

K expertní metodě patří podle [16] nejrozšířenější následující metody:

a/Metoda pořadí

Mějme soustavu srovnávaných vlastností, kde N - počet vlastností ($i = 1, 2, \dots, N$), u - počet expertů ($t = 1, 2, \dots, u$). Číslo N počet bodů se přiřadí nejdůležitější vlastnosti, $N - 1$ druhé nejdůležitější atd., poslední číslo 1.

Koeficient významnosti i -té vlastnosti se určuje ze vztahu:

$$\beta_i = \frac{\sum_{t=1}^u w_{it}}{\sum_{i=1}^N \sum_{t=1}^u w_{it}} \quad (62)$$

kde w_{it} je číslo (počet bodů) přiřazené t -tým expertem i -té vlastnosti.

Tato metoda je jednoduchá, ale nelze stanovit koeficient významnosti každého expertsky.

b/Metoda známkování

Expert oceňuje důležitosti každé vlastnosti na stupnici v určitém intervalu, např. 0 - 5, 0 - 100, ...

Koeficient významnosti i -té vlastnosti v dané soustavě je:

$$\beta_i = \frac{\sum_{t=1}^u w_{it}}{\sum_{i=1}^N \sum_{t=1}^u w_{it}} \quad (63)$$

Kromě toho lze stanovit koeficient významnosti přiřazený t -tým expertem i -té vlastnosti:

$$\beta_{it} = \frac{w_{it}}{\sum_{i=1}^N w_{it}} \quad (64)$$

kde w_{it} - známka přiřazená t -tým expertem i -té vlastnosti.

c/Metoda párového srovnání

Každý expert vyplňuje takovou tabulku, kde v řadách i sloupcích jsou srovnávané vlastnosti. U každé srovnávané dvojice zapíše do řádku vlastnosti, kterou považuje za důležitější číslo 1, jinak nuly. Součtem i -tého řádku se zjistí hodnota S_i , která udává před kolika vlastnostmi je i -tá vlastnost

t-tým expertem preferovaná. Platí:

$$\beta_{it} = \frac{S_{it}}{\binom{N}{2}} = \frac{2 S_{it}}{N(N-1)} \quad (65)$$

$$\beta_i = \frac{\sum_{t=1}^u S_{it}}{\sum_{i=1}^n \sum_{t=1}^u S_{it}} \quad (66)$$

d/Metoda úplného párového srovnání

Taté metoda je shodná s uvedenou metodou s tím rozdílem, že počet srovnávání se zdvojnásobuje. Každá dvojice vlastností se vyhodnocuje dvakrát, aby se mohly vyloučit možné chyby.

Platí:

$$\beta_{it} = \frac{S_{it}}{N(N-1)} \quad (67)$$

$$\beta_i = \frac{\sum_{t=1}^u \beta_{it}}{\sum_{i=1}^n \sum_{t=1}^u \beta_{it}} \quad (68)$$

S cílem ocení shody názorů expertů se využívá koeficient pořadové korelace. Koeficient pořadové korelace hodnotící stupeň shody názorů všech expertů při uspořádání vlastnosti nebo charakteristik, faktorů, ... se určuje následujícím vzorcem podle literatury [18] :

$$W = \frac{12 \sum_{i=1}^u (S_i - \bar{S})}{u^2 (N^3 - N)} \quad (69)$$

kde S_i - součet bodů daných i-té vlastnosti

$$\bar{S} = \frac{\sum_{i=1}^u S_i}{N} = \frac{1}{2} (N+1) u \quad (70)$$

Při $N \leq 7$ se výpočetní testová charakteristika stanoví podle vzorce:

$$F_v = \frac{(u-1)W}{1-W} \quad (71)$$

Tato charakteristika F_v se porovnává s hodnotou F-rozdělení na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ a s počtem stupnů volnosti

$$\gamma_1 = N-1 - \frac{2}{u} \quad \text{a} \quad \gamma_2 = (u-1) \gamma_1$$

Při $N > 7$ se počítá charakteristika χ^2 podle následujícího vzorce:

$$\chi^2 = u(N-1)W \quad (72)$$

a potom se srovná s hodnotou χ^2 -rozdělení podle stupně volnosti $\gamma = N-1$ a $\alpha = 0,05$. V případě $F_v > F$ -rozdělení nebo $\chi^2 > \chi^2$ -rozdělení lze říci, že existuje shoda názorů expertů.

Stanovení koeficientu významnosti n-té skupiny vlastností

v nějaké soustavě h těchto skupin β_p a koeficient pořadové korelace v tomto případě se provede tak, jak v uvedené části pro i-tou určující vlastnost v soustavě N srovnávacích určujících vlastností .

7.1.2. Pravděpodobnostní metoda

Zajímavá metoda podle práce [15] vychází z předpokladu, že jestliže se hodnota nějaké určující vlastnosti ve srovnávaných objektech nebo variantách početně nelší jedna od druhé, nemusí mít tato vlastnost rozhodující vliv na volbu optimální varianty. To známená, že taková určující vlastnost, která se u všech druhů, variant ..., mění relativně málo, je málo významná a její koeficient významnosti lze vyjádřit jako míru lineární nestejnoměrnosti této určující vlastnosti.

Např. je m variant nebo druhů textilií se stejným účelem použití. Jejich kvalita se hodnotí n- určujícími vlastnostmi. $\bar{x}_{ij}$ označí průměrná hodnota i-té vlastnosti j-tého druhu. Zkoumané varianty a jejich vlastnosti lze uspořádat do systému čísel v následující matici $n \times m$

$$\bar{x}_{11} \quad \bar{x}_{12} \dots \bar{x}_{1j} \dots \bar{x}_{1m}$$

$$\bar{x}_{21} \quad \bar{x}_{22} \dots \bar{x}_{2j} \dots \bar{x}_{2m}$$

$$\begin{matrix} \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \end{matrix}$$

$$\bar{x}_{i1} \quad \bar{x}_{i2} \dots \bar{x}_{ij} \dots \bar{x}_{im}$$

$$\begin{matrix} \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ \vdots & \ddots & \vdots & \vdots \end{matrix}$$

$$\bar{x}_{nl} \quad \bar{x}_{n2} \dots \bar{x}_{nj} \dots \bar{x}_{nm}$$

Lineární nestejnoměrnost i-té určující vlastnosti se výpočte ze vztahu:

$$N_i = \frac{\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m |\bar{x}_{ij} - \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m \bar{x}_{ij}|}{\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m \bar{x}_{ij}} \quad (73)$$

$$= \frac{\sum_{j=1}^m \Delta_{ij}}{\sum_{j=1}^m \bar{x}_{ij}} \quad (73b)$$

Koeficient významnosti i-té určující vlastnosti je:

$$\alpha_i = \frac{N_i}{\sum_{i=1}^n N_i} \quad (74)$$

Hlavní nedostatek této metody je v tom, že se dá použít

7.1.3. Hodnotová metoda

Základní myšlenka této metody spočívá v předpokladu, že koeficient významnosti jedné určující vlastnosti je větší než druhé, jestliže na tuto vlastnost finanční náklady jsou vyšší. Matematicky se vyjadřuje:

$$A_i > A_{i+1} \quad \text{bude} \quad \alpha_i > \alpha_{i+1}$$

kde A_i - elementální náklady pro dosažení i -té určující vlastnosti a A_{i+1} pro dosažení $i+1$ -té určující vlastnosti.

Koeficient významnosti α_i lze určovat z jednoduchého vztahu podle literatury [17]

$$\alpha_i = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^n A_i} \quad (75)$$

kde n - počet určujících vlastností u výrobku.

Závislost koeficientu významnosti α_i a finančních nákladů A_i není skutečně tak jednoduchá. Podle práce [15] je koeficient významnosti stanoven vztahem:

$$\alpha_i = \frac{A_i}{\sum_{i=1}^n A_i + A_p} = \frac{A_i}{A_a + A_p} \quad (76)$$

kde A_a - náklady na výrobu

A_p - náklady na použití výrobku

Údaje o nákladech na použití výrobku lze dostávat jen po dlouhé době použití výrobku, ale díky znaměmu koeficientu poměru nákladů na výrobu a použití

$$H = \frac{A_a}{A_p} \quad (77)$$

můžeme napádat:

$$\alpha_i = \frac{A_i}{A_a(1 + H)} \quad (76b)$$

Poznámka: Podle metody pravděpodobnostní a také hodnotové lze koeficient významnosti β_i i-té určující vlastnosti v dané soustavě nebo ve své skupině vlastností stanovit tím, že u vzorců (71), (72), (73) místo n počet určujících vlastností výrobku je N počet určujících vlastností příslušné skupiny vlastností nebo v dané soustavě .

7.2. Koeficient významnosti určující vlastnosti nebo skupiny

v hierarchické struktuře určujících vlastností kvality výrobku

V souladu s podmínkou agregace kvality všech určujících

vlastností nebo skupin vlastností na komplexní kriterium kvality (viz. obr. 6) se pro každou úrovně nebo pro zkoumanou soustavu charakteristik (určujících vlastností nebo skupin vlastností) v hierarchii struktury určujících vlastností, koeficient významnosti těchto charakteristik stanoví tak, aby jejich součet byl 1.

Například, nějaký výrobek obsahuje h skupin vlastností ($p = 1, 2, \dots, h$). Patří p -té skupině n_p určujících vlastností, viz. schéma 2

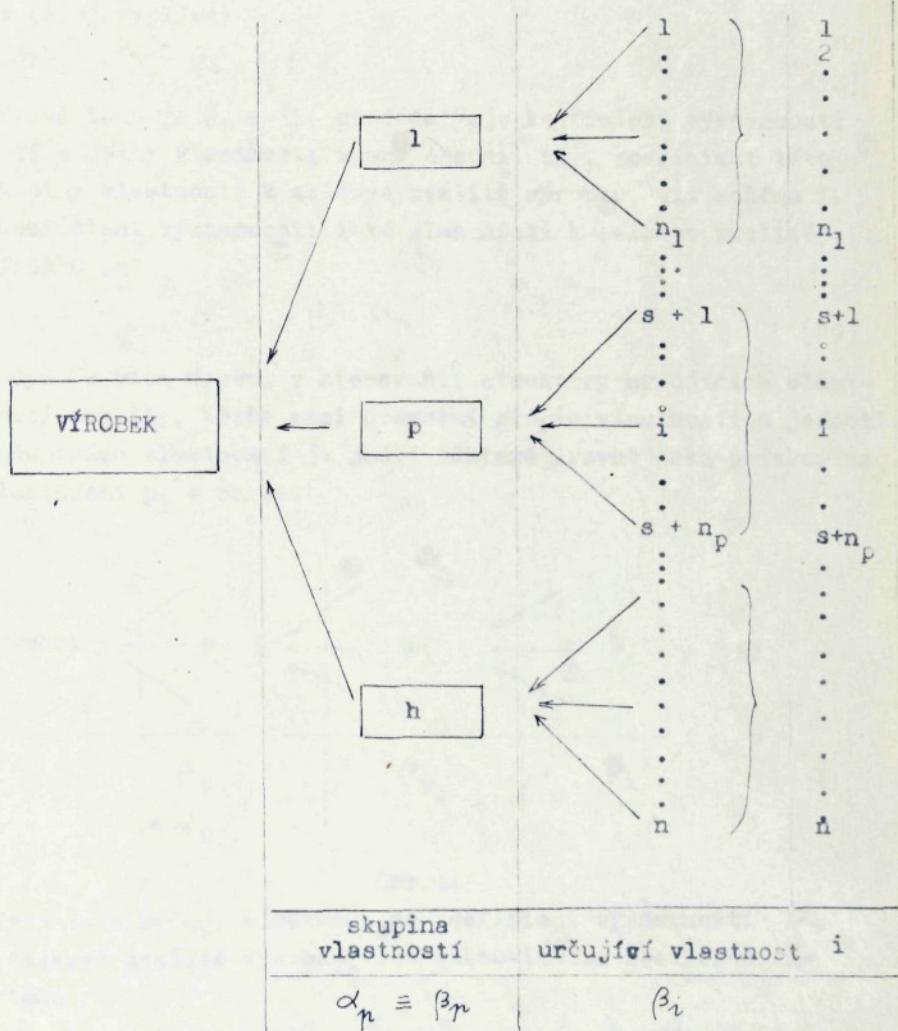

Schéma 2 - Struktura koeficientů významnosti v soustavě určujících vlastností kvality

U schématu 2 označí:

$$i = 1, 2, \dots, n$$

$$n = n_1 + n_2 + \dots + n_p + \dots + n_h$$

n_p - počet určujících vlastností p-té skupiny vlastností
 $p = 1, 2, \dots, h$

s - počet určujících vlastností stojících před p-tou skupinou vlastnosti

Označuje-li β_i koeficient významnosti i-té určující vlastnosti v své úrovni nebo k své skupině vlastností, ze vzorce (60b) vyplývá:

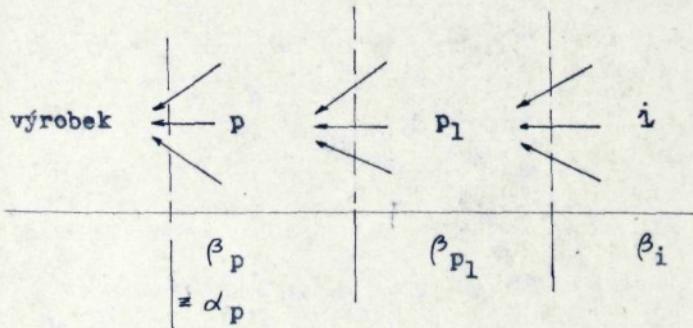
$$\sum_{i=s+1}^{s+n_p} \beta_i = 1 \quad (78)$$

Kromě toho je $\beta_p \equiv \alpha_p$, protože β_p je koeficient významnosti p-té skupiny vlastností v své úrovni, tzv. koeficient této skupiny vlastností k celkové kvalitě výrobku, viz schéma 1.

Koeficient významnosti i-té vlastnosti k celkové kvalitě výrobku je:

$$\alpha_i = \beta_i \cdot \alpha_p \quad (79)$$

Když je více úrovní v hierarchii struktury určujících vlastností kvality, třeba mezi úrovněmi skupin vlastností a jednotl. určujících vlastností je ještě některá úrovně jako podskupina vlastností p_1 v obr.44

Obr.44

Tato i-tá určuj. vlastnost má koeficient významnosti α_i k celkové kvalitě výrobku, lze stanovit ten koeficient ze vztahu:

$$\alpha_i = \beta_i \cdot \beta_{p_1} \cdot \beta_p = \beta_i \cdot \beta_{p_1} \cdot \alpha_p \quad (80)$$

kde β_i koeficient významnosti i-té určuj. vlastnosti v své úrovni nebo k p_1 -té podskupině vlastností

k p-té skupině vlastnosti

β_p koeficient významnosti p-té skupiny vlastností v své úrovni nebo k celkové kvalitě výrobku , tzv. $\beta_p \equiv \alpha_p$.

8. Kvalitativní třídění plošných textilií podle komplexního kriteria kvality

Kvantitativní hodnocení kvality plošných textilií pomocí komplexního kriteria je komplexní hodnocení jejich kvality, a proto je snadné, objektivně poznát, jaký výrobek je kvalitnější podle tohoto kriteria. Kromě toho tato metoda spočívá v racionální agregaci kvality jednotlivých určujících vlastností do jednočíselného komplexního kriteria kvality celého výrobcu.

Pro třídění je třeba znát interval spolehlivosti tohoto kriteria.

8.1. Výpočet intervalu spolehlivosti komplexního kriteria kvality plošných textilií

Hledání intervalu spolehlivosti komplexního kriteria kvality K je nutné, protože velikost tohoto kriteria, které se postupně počítá z hodnot určujících vlastností plošných textilií $\bar{x}_i$ prostřednictvím ukazatelů kvality z_i , je náhodná veličina. Na druhé straně, na základě tohoto intervalu lze přesněji kvalitativně roztrídit plošné textilie a nalézt optimální variantu.

Následující metoda spočívá v tom, že hodnota i-té určující vlastnosti libovolné textilie $\bar{x}_i$ je dána průměrem z naměřených hodnot x_{il} . Z rozptylu této hodnoty jednotl. určujících vlastností vyjde odchylka komplexního kriteria kvality. S určitou pravděpodobností spolehlivosti $(1 - \alpha)$ pádá hodnota $\bar{x}_i$ do intervalu spolehlivosti $\langle \bar{x}_i - \Delta \bar{x}_i, \bar{x}_i + \Delta \bar{x}_i \rangle$

$$\text{kde } |\Delta \bar{x}_i| \leq u_\alpha s_{\bar{x}_i} \quad (81)$$

(v souladu s předpokladem normálního rozdělení)

Obyčejně se využívá hladina významnosti $\alpha = 0,05$, je

$$|\Delta \bar{x}_i| \leq 1,96 \frac{s_{x_{il}}}{\sqrt{n_i}} \quad (82)$$

kde n_i je počet opakování měření i-té vlastnosti.

V případě n_i je malé (třeba $n_i < 30$), musí se počítat podle vzorce :

$$|\Delta \bar{x}_i| \leq t_{0,05} (v) s_{\bar{x}_i} \quad (83)$$

kde $\gamma = n_i - 1$

Platí : $\bar{x}_i = \frac{1}{n_i} \sum_{\ell=1}^{n_i} x_{i\ell}$ (84)

$$s_{x_{i\ell}}^2 = \frac{1}{n_i - 1} \sum_{\ell=1}^{n_i} (x_{i\ell} - \bar{x}_i)^2 \quad (85)$$

Označuje se komplexní kriterium kvality

$$K = \prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i} = f_1(z_i) \quad (86)$$

a ukažatel kvality i-té vlastnosti je :

$$z_i = f_2(y_i) \quad (87)$$

a transformovaná hodnota průměrné hodnoty $\bar{x}_i$ je :

$$y_i = f_3(\bar{x}_i) \quad (88)$$

V předložené práci pro kardinální veličiny s oboustranými omezeními je :

$$f_2(y_i) = e^{-|y_i|^{3,9}} \quad (87b)$$

$$f_3(\bar{x}_i) = \frac{2\bar{x}_i - (\bar{x}_{imax} + \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{imin}} \quad (88b)$$

a pro jednostranně omezené vlastnosti je :

$$f_2(y_i) = e^{-e^{-3,8} y_i} \quad (87c)$$

$$f_3(\bar{x}_i) = \frac{1,42 (\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}} \quad (88c)$$

při omezení min. strany.

Nebo :

$$f_3(\bar{x}_i) = \frac{1,42 (\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{iopt}} \quad (88d)$$

při omezení max. strany.

Z toho lze psát

$$z_i = f_2[f_3(\bar{x}_i)] = F_1(\bar{x}_i) \quad (89)$$

Pro ordinální veličiny je (viz vzorec 39):

$$z_i = F_2(\bar{x}_i) = -0,086 + 0,053\bar{x}_i + 0,033\bar{x}_i^2 \quad (89b)$$

Tím dochází

$$K = f_1[F(\bar{x}_i)] = \phi(\bar{x}_i) \quad (90)$$

kde $F = F_1(\bar{x}_i)$ pro kardinální veličiny

$F = F_2(\bar{x}_i)$ pro ordinální veličiny

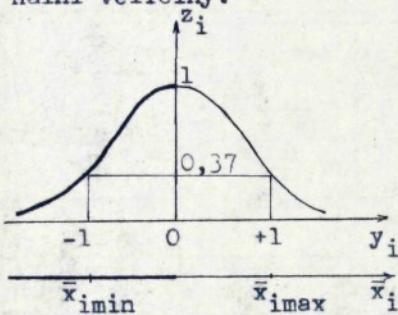
Předpokládá se, že každá určující vlastnost má takovou hodnotu v určité hranici svého konfidenčního intervalu,

bud' $\bar{x}_i - |\Delta \bar{x}_i|$ (91)

nebo $\bar{x}_i + |\Delta \bar{x}_i|$ (92)

aby byl její ukazatel kvality z_i^* menší než $z_i(\bar{x}_i)$. To znamená, že tato hodnota i-té vlastnosti označovaná $\bar{x}_i^*$ odpovídá následujícím podmínkám :

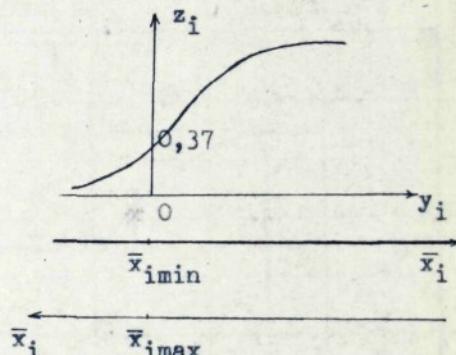
$\bar{x}_i^* = \bar{x}_i - |\Delta \bar{x}_i|$, kdy mezi i-té vlastnost je minimální, např. v případě 1 části a a v případě 2 obr.46 a také pro ordinální veličiny.

část a _____

část b _____

Obr.45 (případ 1)

případ 2 _____

případ 3 _____

Obr.46

$\bar{x}_i^* = \bar{x}_i + |\Delta \bar{x}_i|$, kdy mezi i-té vlastnosti je max., např. v případě 1 části b, obr.45 a případě 3 obr.46.

Jinými slovy, že

$\bar{x}_i^* = \bar{x}_i - |\Delta \bar{x}_i|$ v případě dvoustranně omezených vlastností

$\bar{x}_i \leq \frac{\bar{x}_{i\min} + \bar{x}_{imax}}{2}$ a vlastnosti s omezením min, a také

ordinálních veličin.

$\bar{x}_i^* = \bar{x}_i + |\Delta \bar{x}_i|$ v případě dvoustranně omezených vlastností

$\bar{x}_i > \frac{\bar{x}_{i\min} + \bar{x}_{imax}}{2}$ a vlastnosti s max. mezí

S předpokladem, že všechny hodnoty jednotl. určujících vlastností jsou takové hodnoty $\bar{x}_i^*$, se získává velikost

Tab. 4-Přehled stanovení ukazatelů kval.

		$\bar{x}_i$ - průměrná hodnota	y_i - transformovaná hodnota		
typ	mez	interval	interval	transformace	diag
dvoustranně omezené určující vlastnosti		vyhovující kvalita $\bar{x}_{imin} \leq \bar{x}_i \leq \bar{x}_{imax}$	$< -1 , +1 >$		
	$\bar{x}_{imin}$	nevýhovující $\bar{x}_i < \bar{x}_{imin}$	< -1		
	$\bar{x}_{imax}$	$\bar{x}_i > \bar{x}_{imax}$	$> +1$		
				$y_i = \frac{2\bar{x}_i - (\bar{x}_{imax} + \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{imin}}$	
jednostranně omezené určující vlastnosti		vyhovující kvalita $\bar{x}_i \geq \bar{x}_{imin}$	$< 0 , 2 >$		
	$\bar{x}_{imin}$	nevýhovující $\bar{x}_i < \bar{x}_{imin}$	< 0		
				$y_i = \frac{1,42(\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}}$	
ordinální		vyhovující kvalita $\bar{x}_i < \bar{x}_{imax}$	$< 0 , 2 >$		
	$\bar{x}_{imax}$	nevýhovující $\bar{x}_i > \bar{x}_{imax}$	< 0		
				$y_i = \frac{1,42(\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{iopt}}$	
		vyhovující kvalita $\bar{x}_i \geq \bar{x}_{imin}$			
	$\bar{x}_{imin}$	nevýhovující $\bar{x}_i < \bar{x}_{imin}$			

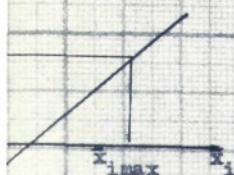
ity jednotl. určujících vlastnosti

z_i - ukazatel kvality

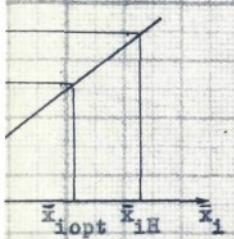
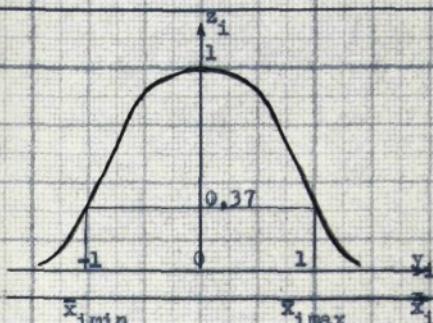
gram

funkce kvality

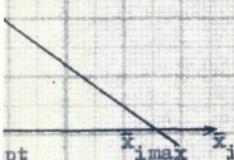
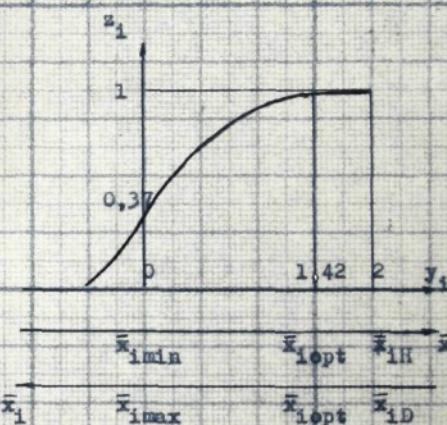
diagram

$$z_i = e^{-|x_i|^{3.9}}$$

$$z_i = e^{-3.8|x_i|}$$

$$z_i = -0.086 + 0.053\bar{x}_i + 0.033\bar{x}_i^2$$

(v pětistupnice)

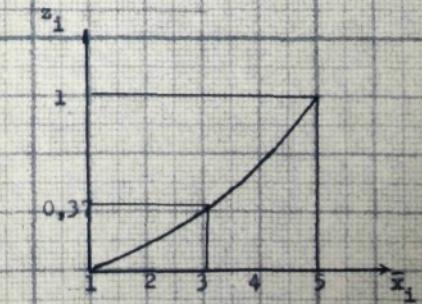

Schéma 3 - Algoritmus komplexního hodnocení kvality textilie

1. Stanovení hierarchické struktury určujících vlastností kvality textilie

6. Zvolení způsobu a výpočet koeficientů významnosti β_i , v dáném úrovni (v skupině vlastnosti) a α_k celkové kvality textilie

7. Agregace všech ukazatelů kvality určujících vlastnosti a jejich koeficientů významnosti

$$\bar{x}_i$$

Výběr nebo stanovení mezi konfidenčních intervalů kvality, které odpovídají kvalitě. Např. $\bar{x}_{\text{imax}}$, $\bar{x}_{\text{imin}}$ a $\bar{x}_{\text{lopt}}$

8. Převod zjištěných průměrných hodnot na transformované hodnoty v určitém intervalu

$$y_i$$

9. Výpočet odchylky komplexního kriteria kvality

$$\Delta K$$

K_p - dílčí kriterium kvality pro té skupiny
 K - komplexní kriterium kvality textilie

10. Kvalitativní řízení textilie podle jejího dosaženého kriteria kvality

$$z_i$$

I. Hodnocení jednotl. určujících vlastností

II. Hodnocení celkové kvality textilie

$$K^* = \phi(\bar{x}_i^*)$$

Z toho výplývá odchylka komplexního kriteria kvality

$$\Delta K = \phi(\bar{x}_i) - \phi(\bar{x}_i^*)$$

$$= K - K^*$$

Konečně je interval spolehlivosti komplexního kritéria K

$$\cdot < K - \Delta K , K + \Delta K >$$

8.2. Přehled předložené metody kvantitativního hodnocení kvality plošných textilií pomocí komplexního kriteria

Pro stanovení komplexního kriteria libovolné textilie je třeba plnit několik operací, které jsou uvedeny v schématu 3.

Jestliže se racionálně určuje množství určujících vlastností pro hierarchickou strukturu jednotl. typů plošných textilií (např. košílovin, damských šatovek, pradlovek, pyžamovin, svrchních ošacení, podšívkovin, stanovek, ...), a také je k dispozici interval kvality těchto vlastností tento interval každé vlastnosti odpovídá zvolené kvalitě této vlastnosti, lze říci, že je to univerzální metoda hodnocení kvality plošných textilií.

Tato metoda obsahuje 2 etapy :

a) hodnocení jednotl. určujících vlastností kvality jednotl. určujících vlastností.

b) hodnocení výrobku kvality výrobku

První etapa se podrobně vyjadřuje v tab. 5. To je proces stanovení úrovně kvality i-té vlastnosti z_i od hodnoty $\bar{x}_i$

$$\text{kde } \bar{x}_i = \frac{1}{n_i} \sum_{l=1}^{n_i} x_{il}, \text{ viz 84.}$$

x_{il} - naměřená hodnota l-tého měření (vzorku)

n_i - počet opakování měření i-té vlastnosti

K stanovení transformované hodnoty y_i , ukazatel kvality z_i se používá způsobu uvedeného v přehledu tab. 4.

Určení komplexního kritéria kvality nebo hodnocení celkové kvality výrobku jako 2. etapa je znázorňeno v tab. 6.

8.3. Kvalitativní řízení plošných textilií podle stupnice

Úrovně kvality

Kvantitativní hodnocení kvality plošných textilií je určeno

Tab.5.Postup hodnocení jednotl. určujících vlastností

určující vlastnost	jednotlivé naměřené hodnoty	hodnota		transform. hodnota	ukazatel kvality
		průměrná	rozptyl		
x_1	$\begin{pmatrix} x_{11} \\ \vdots \\ \vdots \\ x_{1n_1} \end{pmatrix}$	$\bar{x}_1$	$A_{\bar{x}_1}^z$	y_1	z_1
$\vdots$					
x_i	$\begin{pmatrix} x_{i1} \\ \vdots \\ \vdots \\ x_{il} \\ \vdots \\ x_{in_i} \end{pmatrix}$	$\bar{x}_i$	$A_{\bar{x}_i}^z$	y_i	z_i
$\vdots$					
x_n	$\begin{pmatrix} x_{n1} \\ \vdots \\ \vdots \\ x_{nn} \end{pmatrix}$	$\bar{x}_n$	$A_{\bar{x}_n}^z$	y_n	z_n

Tab.6.Hodnocení celkové kvality výrobku

určující vlastnost	ukazatel kvality	koefficient významnosti	komplexní kriterium	interval spolehl. kompl. kriteria
x_1	z_1	α_1		
$\vdots$				$K \pm \Delta K =$
x_i	z_i	α_i	$K =$	$< K - \Delta K ,$
$\vdots$			n	$K + \Delta K >$
x_n	z_n	α_n	$\prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i}$	

vlastností, tj. komplexního jednočíselného kriteria a na základě mezních úrovní kvality lze třídit textilie do tříd kvality.

Jak je popsáno v předložené práci, mezi ukazatelem kvality z_i a hodnotou $\bar{x}_i$ i-té vlastnosti existuje následující vztah :

$\bar{x}_i$	z_i	slovní popis kvality vlastnosti
mimo interval kvality i-té vlastnosti	$< 0, 0,37 \rangle$	nevyhovující
patří intervalu	$[0,37, 1]$	vhovující

Při stanovení komplexního kriteria kvality je předpoklad viz 4.1 , že :

když

$$\left(\begin{array}{|c|} \hline \bar{x}_1 \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \bar{x}_i \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \bar{x}_n \\ \hline \end{array} \right) \Rightarrow \left(\begin{array}{|c|} \hline \bar{x}_{lmez} \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \bar{x}_{imez} \\ \hline \cdot \\ \hline \cdot \\ \hline \bar{x}_{nmez} \\ \hline \end{array} \right) \quad \text{je} \quad K \rightarrow K_{mez}$$

a proto

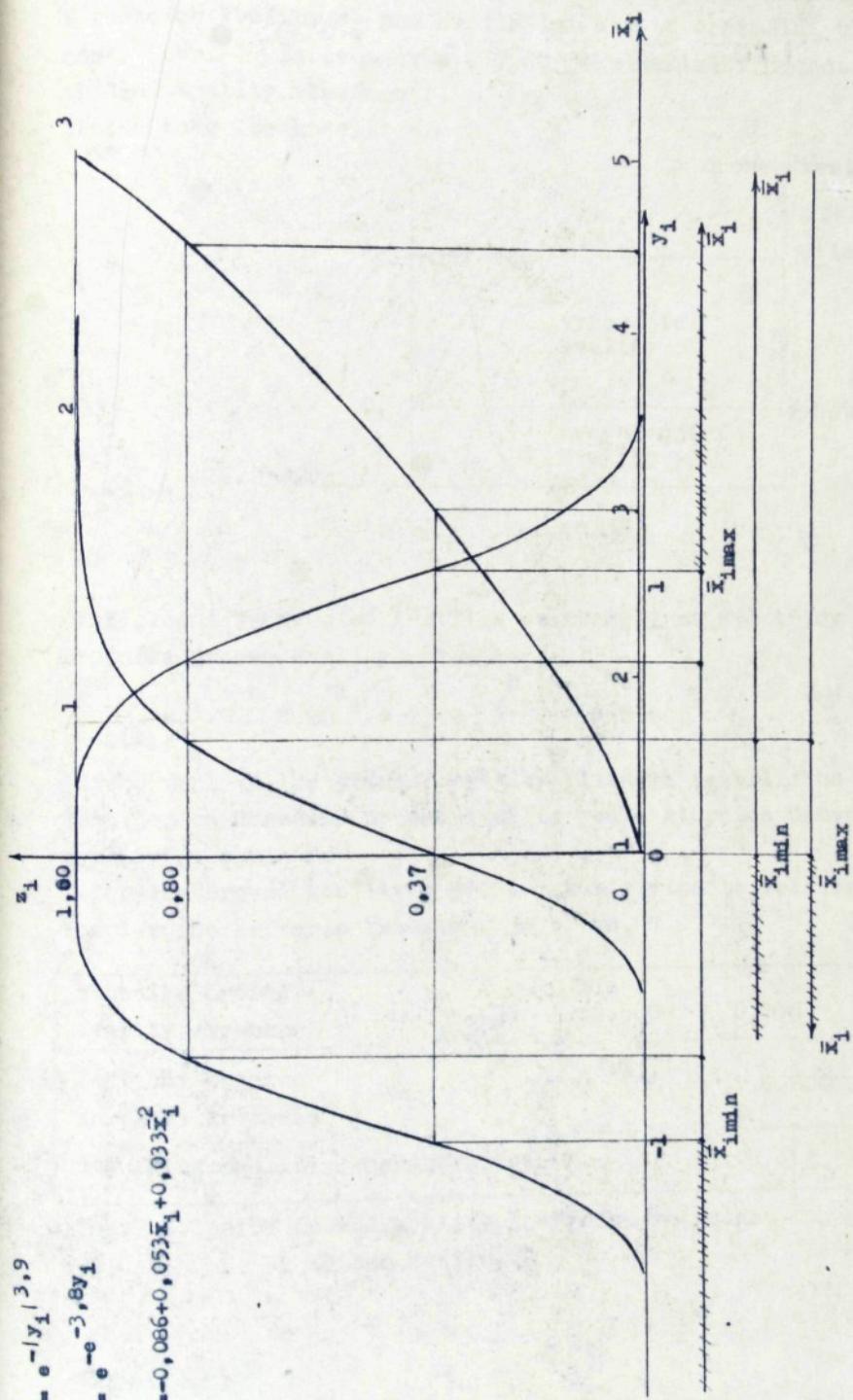
$$K_{mez} = \prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i} = \prod_{i=1}^n 0,37^{\alpha_i} = 0,37^{\sum_{i=1}^n \alpha_i} = 0,370 \quad (96)$$

Z toho vyplývá, že dva obory intervalu komplexního kriteria nebo jsou :

K	úroveň kvality výrobku
$< 0, 0,370 \rangle$	nevyhovující kvalita
$[0,370, 1]$	vhovující kvalita

Jestliže jsou k dispozici v konfidenčním intervalu kvality $\bar{x}_i$ základní hodnoty, analogicky se získávají takové hodnoty stupnice úrovně kvality, které jsou hranicemi úrovně kvality pro třídění

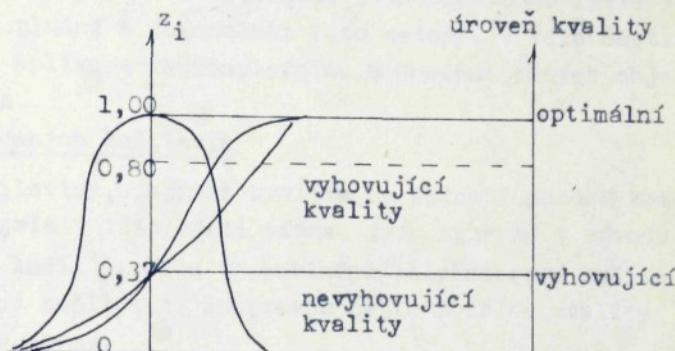
V případě, že nejsou k dispozici, lze vycházet z ukazatelů kvality z_i . Podle uvedené literatury [7,15,21,...] ještě jsou v intervalu vhovující kvality vlastností základní hodnoty 0.63 a 0.80 jako hranice úrovně kvality určujících

Obr. 47 - Diagramy funkcí kvality a jejich základní hodnoty

V souhledu s rychlosí změny ukazatele z_i podle hodnoty $\bar{x}_i$ v funkcích kvality z_i pro kardinální a také ordinální vlastnosti (obr.47) je zvolena $z_i = 0,80$ jako základní hodnota pro třídění kvality vlastnosti.

Podle toho lze kreslit :

Obr.48

Pak plošné vyhovující textilie se rozdělí na dvě třídy podle stupnice úrovně kvality, hranice je :

$$\prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i} = \prod_i 0,80^{\alpha_i} = 0,80 \quad \sum_{i=1}^n \alpha_i = 0,800 \quad (97)$$

Z toho vyplývá, že třídění kvality plošných textilií na základě jejich dosažené úrovně kvality podle stupnice úrovně kvality je skutečné.

Stupnice úrovně kvality a třídění kvality podle velikosti komplexního kriteria kvality K je v tab. 7 .

Stupnice úrovně kvality výrobku	0	0,250	0,500	0,750	1,0
Základní hranice komplex. kriteria			0,370	0,800	
dvě třídy kvality	nevyhovující				

Tab.7. Stupnice úrovně kvality K výrobku ve vztahu k třídám kvality.

9. Aplikace uvedené metody stanovení komplexního kriteria kvality u daných košilovin

V předložené práci je uvedena metodika vyhodnocení kvality plošných textilií pomocí komplexního jednočíselného kriteria a hlavní je doplnění a dokonalost této metody. V této části práce je její aplikace ke komplexnímu hodnocení daných objektů - košilovin.

9.1. Výběr hodnocených košilovin

Zkoumané košiloviny, jejichž kvalita se hodnotí pomocí komplexního kriteria v této části práce, jsou vybrané v závodě ŠOHAJ (výroba košil). Jsou to bavlněné polyesterové košiloviny a bavlněné košiloviny s úpravou jejichž třída kvality je první podle normy.

Základní parametry těchto košilovin jsou uvedeny v následující tabulce 8.

9.2. Metodika měření určujících vlastností košilovin

9.2.1. Určující vlastnosti košilovin

Stanovení postačujícího počtu určujících vlastností pro každý sortiment textilií není jednoduché. Na základě rozboru hodnoty, lze vybrat pro košiloviny 16 určujících vlastností jak jsou v uvedené části 3.2.3.

Košiloviny jsou tkané a také pletené. Pro tkané košiloviny nejsou určující vlastnosti splývavost a elektrostatické vlastnosti. Při získání názorů expertů díky anketám, jsou jejich koeficienty významnosti nízké a také u naměřených hodnot těchto vlastností u zvoleného výběru košilovin jsou malé rozdíly. Např. většina intenzity elekt. pole třením podle ČSN 80 0059 na elektrizačním stroji EP 0-2 byla nulá - neelektrizovala se. Ostatní z nich měly docela malou intenzitu elektrostatického pole. Koeficienty splývavosti všech zkoumaných tkaných košilovin leží v úzkém oboru 40-50 %. Pro pletené košiloviny však tyto vlastnosti jsou určující. V tab. 9 jsou určující vlastnosti košilovin tkaných a také pletených.

Počet určujících vlastností je ještě dost velký. Díky faktorové analýze nebo dimenzionální analýze kvality lze změnit počet určujících vlastností.

9.2.2. Měření určujících vlastností košilovin

Měření každé určující vlastnosti se provádí na pracovních

HODNOCENÉ KOŠILOVINY

ARAGONAL

materiál PES/ba
 vazba platnová
 dostava 380/210
 úprava permanent, press

CITERA

materiál PES/ba
 vazba platnová
 dostava 360/260
 úprava permanent, press

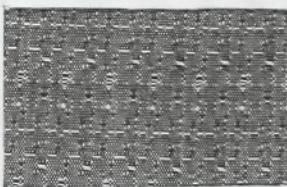
KUMAK

materiál PES/ba
 vazba platnová
 dostava 290/210
 úprava permanent, press

NEREUS

materiál ba
 vazba platnová
 dostava 420/260
 úprava pergamom, cottonet

CALLOT

materiál ba
 vazba platnová
 dostava 540/230
 úprava sanforizace, pergamom

Tab. 8 - Základní parametry hodnocených košilovin

nomenkatura	mater. složení	jemnost nití(tex)		plošná hmotnost (g/m ²)	dostava		vazba	úprava
		0	1		0	1		
ARAGONAL	PES/ba 65/35	10	2	20	121	380	210	plátnová permanent, press
CITERA	PES/ba 65/35	14,5	14,5	95	360	260	plátnová	permanent, press
KUMAK	PES/ba 65/35	25	25	140	290	210	plátnová	permanent, press
NERUS	ba 100%	15	17	112	420	260	plátnová	pergamón, cottonet
GALLON	ba 100%	14,5	14,5	115	540	230	plátnová	sanforizace pergamón

Tab. 9 Určující vlastnosti komplexního hedvaceňi kvality košilevin

Skupina určujících vlastností	Určující vlastnost	Košileviny pletené tkané	Název	Měrná veličina	Jednotka
Reprezentativní vlastnosti R	Mačkavost	+	Úhel zotavení	rad	rad
	Zmolkovitost	+	Míra vzniku žmolků	stupen	stupen
	Stálobarevnost	+	Změna stínu u zapouštění	stupen	stupen
	Vzhled po praní	+	Hladkosť ploch	stupen	stupen
	Rozměrové změny při praní	+	Sráživost (predloužení)	%	%
	Pevnost v tahu	+	Tržná délka	km	km
Trvanlivost T	Tažnost	+	Predloužení	%	%
	Odehnost při ploš. oděru	+	Úbytek hmotnosti	%	%
	Odehnost oděru v přehybu	+	Míra poškození	stupen	stupen
	Posuv nití ve švu	0	Rezvěření nití	mm	mm
	Prodyšnost vzduchu	+	Množství propušt. vzduchu	m ³ /m ² s	m ³ /m ² s
	Tepelná propustnost	+	Koeff. tepelné propustnosti	W/m ² K	W/m ² K
Fyziologické vlastnosti F	Savost vody	+	Svací výšky vzlinání	mm	mm
	Propustnost vod. pář	+	Schopnost propouštět	%	%
	Splývavost	0	Zkoušení průmětem	%	%
Elektr. stat. vlastnosti		0	Intenzita el. pole třením	kV/m	kV/m

vzorcích, které se odebírají podle ČSN 80 0072. To znamená, že nejdříve se provádí výběr I. stupně, jeho počet vybraných kusů nebo jednotek balení se řídí velikostí vyrobené partie této hodnocené košiloviny. Např. podle této normy je to r vybraných kusů nebo jednotek balení výběru I. stupně. Z vybraného kusu nebo jednotky balení se stříhají laboratorní vzorky, tam jsou pracovní vzorky výběru II. stupně, na nichž se počet měření i-té určující vlastnosti označovaný n_{i(1)} zkouší. n_{i(1)} je podle příslušných norem ČSN.

Stanovení určujících vlastností košilovin se provedlo tak, jak je uvedeno v následující části.

9.2.2.1. Měření mačkavosti

Mačkavost je určitá forma deformace tkanin vzniklá tlakem při jejím praktickém používání. Zkoušení mačkavosti hodnocených košilovin podle ČSN 80 0819, tj. úhelová metoda. n_{i(1)} je 20. Měrná veličina je úhel zotavení, jako míra mačkavosti tkaniny změřena 60 min po odlehčení, udáváná v [rad].

9.2.2.2. Hodnocení žmolkovitosti

Při nošení tkanin nastává úkaz, který se nazývá žmolkování. K stanovení žmolkovitosti se používá metoda podle ČSN 80 0839. n_{i(1)} je 3. Přístroj na zkoušení odolnosti proti žmolkovitosti je Rotapil. Stupeň žmolkovitosti se posuzuje podle počtu žmolků na 25 cm² tkanin podle počtu cyklu odírání. Výsledný stupeň každého vzorku je jeho nejmenší stupeň dosažený po zkoušce.

9.2.2.3. Stanovení stálobarevnosti

Stálobarevnost je odolnost barev tkanin proti různým vlivům při praktickém používání. Pro košilové tkaniny jsou podle ČSN 80 3002 stupně stálobarevnosti stanovené pro podmínky zkoušky: 1. ve vodě, 2. při žehlení za sucha, 3. při mechanickém praní v 60° C, 4. v potu, 5. v oděru za sucha a 6. na světle (Xenotest). Stálosti vybavení se hodnotí podle příslušných norem ČSN. To jsou ČSN 80 0143, ČSN 80 0138, ČSN 80 0146, ČSN 80 0165, ČSN 80 0139, ČSN 80 0150. Stálobarevnosti se posuzují podle šedé stupnice. Stálobarevnost na denním světle se hodnotí porovnáním ke standartu-modré stupnicí.

Stálobarevnost je komplexní vlastnost. Pro výpočet průměrné

každé podmínce zkoušky za jednotlivou stanovenou hodnotu, která se přepočítá jako průměr stupní změny odstínu a zapouštění toho vzorku v této podmínce zkoušky. Tím získané 6 jednotlivých hodnot, pak $n_{i(1)} = 6$.

9.2.2.4. Hodnocení vzhledu po praní

Podle ČSN 80 0832 se zjistuje vzhled košilovin po 5. praní a podle etalonů se hodnotí stupeň vzhledu vzorku. Výsledný stupeň každého vzorku je jako jednotlivá stanovená hodnota, ze těchto hodnot se počítá průměrná hodnota $\bar{x}_i$.

Podle této normy $n_{i(1)} = 3$.

9.2.2.5. Zjišťování rozměrových změn při praní v 60°C

Stanovení rozměrových změn při praní je provedeno podle ČSN 80 0821. Rozměrové změny se měří v mm s přesností 1 mm, a to zvlášť pro útek a zvlášť pro osnovu. Hodnotí se podle směru horšího, tzv. větších změn. Tři místa podle tohoto směru na vzorku se měří jako 3 jednotlivé naměřené hodnoty, tzv.

$n_{i(1)} = 3$.

9.2.2.6. Měření pevnosti v tahu

Podle ČSN 80 0812 se určuje pevnost každého vzorku po osnově a po útku. Pevnost plošných textilií v tahu lze pro účely srovnatelnosti přepočítat na tržnou délku R podle vzorce:

$$R = \frac{1000 F}{\rho_s B} \quad [\text{km}] \quad (98)$$

kde F - pevnost proužku tkaniny v příslušném směru [daN]

ρ_s - plošná měrná hmotnost tkaniny [g m^{-2}]

B - šírka proužku normována = 50 mm

Pevnost v tahu tkaniny se posazuje z hlediska nižší pevnosti v příslušném směru nití, a proto je směr útku pro košiloviny a $n_{i(1)} = 5$.

9.2.2.7. Určení tažnosti

Stanovení této vlastnosti je podle ČSN 80 0812 $n_{i(1)} = 5$.

Pro košiloviny je směr silné tažnosti po osnově.

9.2.2.8. Zjišťování odolnosti při plošném odřeru

Tato vlastnost se hodnotí podle úbytku hmotnosti vzorku po zkoušce. Podle ČSN 80 0833 se získává rozdíl hmotnosti vzorku tkaniny před odřáním a po odřání na vrtulkovém odřrači (Accelerator).

Zkušební podmínky : počet otáček 2000 ot/min
doba oděru 5 min

9.2.2.9.Odolnost oděru v přehybu

Tato zkouška odpovídá skutečnosti při použití košil, protože se při nošení košil obyčejně poškozují okraje límců, méně zájem o dřem zkoušení se provede podle ČSN 80 0833 a interního předpisu SVÚT vzorky po oděru se srovnávají s etalonem pěti-stupňové. Použitý přístroj je Accelerotor (vrtulkový oděrač).

Zkušební podmínky : počet otáček 2000 ot/min
doba oděru 3 min
 $n_{i(1)} = 5$

9.2.2.10.Hodnocení posuvu nití ve švu

U všech pracovních vzorků se zatěžuje jednotnou silou 100 N. Po dosažení síly se měří posuv nití odděleně na obou stranách švu s přesností 0,5 mm. Tato vlastnost se provede na trhacím stroji nebo Instronu.

$n_{i(1)} = 7$

Pro košiloviny se hodnotí podle směru útku slabšího článku.

9.2.2.11.Zjištování prodyšnosti vzduchu košilovin

Prodyšnost nebo propustnost vzduchu tkaninou je důležitá, protože pokožka pod tkaninou může volně dýchat. To znamená, že z hygiénického hlediska musí být stanovená vhodná míra prodyšnosti vzduchu. Na druhé straně, v hodnotách prodyšnosti vzduchu košilovin bývá velký rozdíl, takže někdy se překročí normálně potřebovaná míra prodyšnosti vzduchu, což má negativní vliv na účel košilovin, např. tepelná prodyšnost je moc velká. Z toho výplývá potřeba stanovení max. meze této vlastnosti. Prodyšnost vzduchu je vlastnost omezená dvoustraně.

Tato vlastnost se určuje podle ČSN 80 0817.

Zkušební podmíny : podtlak 5 mm vodního sloupce (5.10 Pa)
měřená plocha 10 cm^2

Přístroj ATL-2 fy IGV Budapest nebo FF-12 Metrimpex.

$n_{i(1)} = 10$

9.2.2.12.Tepelná propustnost

Je to proces přestupu tepla z vnitřní strany tkaniny do okolního prostředí. Měření tepelné propustnosti se uvádějí výkonem

Podle interního předpisu F2/72 SVÚT $n_{i(1)} = 3$

Je to vlastnost dvoustraně omezená z hlediska fyziologie v odívání

9.2.2.13. Savost vody

Je to schopnost tkanin přijímat vodu vzlínáním. Sací výška se vyjadřuje v cm po 30 min. Stanovení sací výšky se provede podle ČSN 80 0828. $n_{i(1)} = 6$.

Hodnocení se provádí podle slabšího schopnosti, tzv. menší sací výšky. V příslušném směru níti ve tkanině pro košiloviny je tímto směrem útek.

9.2.2.14. Propustnost vodních par

Podle normy ČSN 80 0855, je to zjišťování relativní propustnosti vodních par košilovinou. Tato metoda spočívá v adsorpci vodních par silikagelom a se hodnotí podle rozdílu hmotnosti silikagelu s košilovinou a silikagelu bez košiloviny po 3 hod. v zkoušebním ovzduší.

Počet měření v každém laboratorním vzorku $n_{i(1)} = 5$.

9.2.3. Získání hodnot určujících vlastnosti daných košilovin

Měření určujících vlastností zkoumaných košilovin se provedlo podle uvedených norem v laboratořích na katedře nauky o textilních materiálech VŠST v Liberci a na SVÚT v Liberci.

Počet jednotlivých naměřených hodnot i-té určující vlastnosti je n_i , který se rovná součinu $n_{i(1)} \cdot r$:

$$n_i = n_{i(1)} \cdot r \quad (99)$$

kde $n_{i(1)}$ - počet měření i-té určující vlastnosti u laboratorního vzorku získaného od vybraného kusu této košiloviny. Tento počet měření se provede podle normy stanovení i-té určující vlastnosti, je k dispozici v tab. 10.

r - počet kusů nebo jednotek balení (počet laboratorních vzorků) vybraných podle ČSN 80 0072.

Z důvodu omezených materiálů je tento počet r v experimentální části 2 pro všechny hodnocené košiloviny.

Jednotlivé naměřené hodnoty i-té vlastnosti daných košilovin x_{ij} jsou v tabulkách 11 až do 24, kde $j = 1, 2, 3, 4, 5$ odpovídající příslušné hodnocené košilovině - APAGONÁL, CITERA, KUMAK, NEREUS a CALLOT.

Průměrná hodnota (náhodný průměr) i-té určující vlastnosti $\bar{x}_i$ a směrodatná odchylka této hodnoty $s_{\bar{x}_i}$ směrodatná odchylka

Zab. 10-Určující vlastnosti košilevin a způsoby jejich stanovení

Název vlastnosti	Kód	Metoda stanovení	Podle směru	$\bar{x}_1(1)$	Typ vlastnosti	interval
načkavost	X ₁	ČSN 80 0819		20	spodní omezení	$>\bar{x}_{1\min}$
molkovitost	X ₂	ČSN 80 0839		3	ordinální	$\geq \bar{x}_{1\min}$
tálobarevnost	X ₃	ČSN (příslušné)		6	ordinální	$\geq \bar{x}_{1\min}$
zhled po praní	X ₄	ČSN 80 0832		3	ordinální	$\geq \bar{x}_{1\min}$
Rozměrové změny při praní	X ₅	ČSN 80 0821	s větší změnou	3	horní omezení	$\leq \bar{x}_{1\max}$
Pevnost v tahu	X ₆	ČSN 80 0812	útku	5	spodní omezení	$> \bar{x}_{1\min}$
Tažnost	X ₇	ČSN 80 0812	osnovy	5	spodní omezení	$\geq \bar{x}_{1\min}$
Odolnost při ploš. oděru	X ₈	ČSN 80 0833		5	horní omezení	$\leq \bar{x}_{1\max}$
Odolnost oděru v přehybu	X ₉	ČSN 80 0833 a přepis SVÚT		5	ordinální	$\geq \bar{x}_{1\min}$
Posuv nití ve švů	X ₁₀	ČSN 80 0842	útku	7	horní omezení	$\leq \bar{x}_{1\max}$
Prodyšnost vzduchu	X ₁₁	ČSN 80 0817		10	oboustranné omezení	$\langle \bar{x}_{1\min}, \bar{x}_{1\max} \rangle$
Tejelná propustnost	X ₁₂	interní předpis SVÚT		3	oboustranné omezení	$\langle \bar{x}_{1\min}, \bar{x}_{1\max} \rangle$
Savost vody	X ₁₃	ČSN 80 0828	útku	6	spodní omezení	$\geq \bar{x}_{1\min}$
Propustnost vodn. par	X ₁₄	ČSN 80 0855		5	spodní omezení	$> \bar{x}_{1\min}$

Tab. 11 Naměřené hodnoty měkkavosti hodnocených košilovin
(Shlu zotavení) [rad]

1	j	1	2	3	4	5
1	21	2,41	2,38	2,56	2,46	2,40
2	22	2,51	2,46	2,62	2,40	2,50
3	23	2,40	2,50	2,62	2,36	2,46
4	24	2,55	2,62	2,62	2,42	2,50
5	25	2,48	2,62	2,64	2,46	2,44
6	26	2,39	2,54	2,62	2,52	2,48
7	27	2,45	2,52	2,50	2,58	2,57
8	28	2,56	2,52	2,38	2,58	2,48
9	29	2,29	2,46	2,72	2,54	2,46
10	30	2,30	2,44	2,60	2,56	2,46
11	31	2,40	2,58	2,54	2,60	2,68
12	32	2,38	2,48	2,60	2,64	2,76
13	33	2,30	2,52	2,54	2,62	2,66
14	34	2,44	2,52	2,62	2,46	2,57
15	35	2,54	2,60	2,64	2,46	2,64
16	36	2,50	2,60	2,68	2,42	2,63
17	37	2,44	2,46	2,74	2,66	2,72
18	38	2,34	2,42	2,74	2,52	2,64
19	39	2,26	2,52	2,44	2,54	2,66
20	40	2,32	2,48	2,52	2,60	2,55
$\bar{x}$		2,46		2,56		2,58
s		0,015		0,015		0,017
$\bar{x}^*$		2,43		2,53		2,55
						1,70
						1,40
						0,018
						0,018
						1,36

Tab. 12 Stanovené hodnoty žmolkovitosti
u hodnocených košilovin [stupeň]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	5	3	3	4,5	3
2	5	2	3	4,5	3
3	5	2	2,5	4,5	3
4	5	3,5	3,5	4	3,5
5	5	3	3,5	4	3
6	5	3	3,5	4	3,5
$\bar{x}$	5	2,75	3,17	4,25	3,17
$s_{\bar{x}}$	0	0,25	0,17	0,11	0,10
$\bar{x}^*$	5	2,11	2,74	3,96	2,91

Tab. 13 Stanovené hodnoty stálobarevnosti
u hodnocených košilovin [stupeň]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
ve vodě	1	5	5	4,5	4,75
	2	5	5	4,75	5
při zehlení	3	5	5	5	4,75
	4	5	4,75	4,75	4,75
při praní	5	5	5	5	4,75
	6	5	5	4,75	4,75
v potu	7	5	4,75	4,75	4,75
	8	5	5	4,5	4,75
při otěru	9	5	5	4	5
	10	5	4,5	4,5	5
na světle	11	3,75	4,69	3,13	4,38
	12	4,06	5	3,13	4,38
$\bar{x}$		4,82	4,90	4,40	4,73
$s_{\bar{x}}$		0,12	0,05	0,18	0,06
$\bar{x}^*$		4,54	4,69	4,00	4,60

Tab. 14. Stanovené hodnoty vzhledu po praní
u hodnocených košilovin [stupeň]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	3,67	3	4	4	2
2	3,67	3	3,67	5	2
3	3,67	3	4	4,33	2
4	3,33	2,33	4	4	1,67
5	3,33	3	3,33	4,67	2
6	3	3	3,67	4,33	1,67
$\bar{x}$	3,45	2,89	3,78	4,39	1,89
s_x	0,11	0,11	0,11	0,16	0,07
$\bar{x}^*$	3,16	2,60	3,49	3,98	1,71

Tab. 15. Naměřené hodnoty rozměrových změn při praní
u hodnocených košilovin [%]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	0,60	0,60	0,80	1,80	1,00
2	0,80	0,80	0,80	2,00	1,20
3	0,60	1,00	0,80	2,00	1,00
4	0,80	0,60	0,80	1,20	1,20
5	0,80	0,80	1,20	1,40	1,20
6	0,80	0,80	1,00	1,60	1,20
$\bar{x}$	0,74	0,77	0,90	1,67	1,13
$s_{\bar{x}}$	0,04	0,06	0,07	0,13	0,04
$\bar{x}^*$	0,85	0,93	1,08	2,00	1,24

Tab. 16 Naměřené hodnoty pevnosti v tahu
u hodnocených košilovin [km]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	5,85	6,21	4,23	5,07	6,31
2	6,25	6,21	4,29	4,54	6,64
3	6,33	5,68	4,09	4,73	6,56
4	5,82	6,38	4,36	4,66	6,78
5	5,83	6,44	3,96	5,00	5,98
6	5,85	6,53	4,20	5,50	6,64
7	6,07	5,81	3,96	5,21	6,68
8	5,72	6,88	4,34	5,32	6,77
9	6,02	6,44	4,39	4,75	6,10
10	5,64	6,61	4,37	4,96	5,57
$\bar{x}$	5,94	6,32	4,22	4,97	6,40
$s_{\bar{x}}$	0,07	0,10	0,05	0,11	0,13
$\bar{x}^*$	5,78	6,10	4,10	4,73	6,11

Tab. 17 Naměřené hodnoty tažnosti
hodnocených košilovin [%]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	15,5	16,5	16	17	12,5
2	16	15,5	18	15	14
3	17,5	15,5	16	15	13
4	17,5	15,5	17,5	15	14
5	17,5	16	16	15	13,5
6	17	14,5	14	19	15
7	16	14	16	15,5	14,5
8	16	15	16	15,5	14
9	14,5	14	15,5	16	14
10	15	15	14,5	15	15,5
$\bar{x}$	16,2	15,2	16	15,8	14
$s_{\bar{x}}$	0,24	0,26	0,38	0,41	0,28

Tab. 18. Naměřené hodnoty zbytků hmotnosti při plošném oděru u hodnocených košilovin [%]

$1 \backslash J$	1	2	3	4	5
1	5,39	12,26	4,45	8,21	5,18
2	5,30	12,32	4,40	8,25	5,11
3	5,07	12,34	4,36	8,18	4,87
4	5,29	12,11	4,11	8,17	5,10
5	5,20	12,04	4,21	8,13	5,00
6	4,55	12,19	4,08	8,10	4,52
7	4,95	12,19	4,06	8,14	4,53
8	5,07	12,09	4,02	8,16	4,70
9	4,97	12,03	3,92	8,24	4,92
10	4,76	12,02	3,95	8,20	4,90
$\bar{x}$	5,06	12,16	4,16	8,18	4,88
$s_{\bar{x}}$	0,08	0,04	0,06	0,02	0,07
$\bar{x}^*$	5,25	12,24	4,30	8,22	5,04

Tab. 19. Stanovené hodnoty míry škožení při oděru v hraně hodnocených košilovin [stupeň]

$1 \backslash J$	1	2	3	4	5
1	5	5	5	5	5
2	5	5	5	5	5
3	5	5	5	5	5
4	5	4	5	5	5
5	5	5	5	4	5
6	5	4	5	5	5
$\bar{x}$	5	4,67	5	4,83	5
$s_{\bar{x}}$	0	0,21	0	0,17	0
$\bar{x}^*$	5	4,13	5	4,40	5

Tab. 20 Naměřené hodnoty posuvu nití ve švu
hodnocených košilovin [mm]

$j \backslash 1$	1	2	3	4	5
1	3	3	2	3,5	4
2	2,5	3	2,5	3	3,5
3	3	2	2	3,5	4,5
4	3,5	3	2,5	3,5	4
5	3	3	2	3	3,5
6	3,5	3	2	4	3
7	3,5	2,5	2,5	3,5	4
8	3	3	2	4	4
9	2,5	2,5	2	3,5	3,5
10	3	2	2	4	4
11	3	3	2	4	4,5
12	3	2,5	1,5	4	3,5
13	2,5	3	2	3,5	4,5
14	3	2,5	2,5	3,5	4
$\bar{x}$	3	2,7	2,1	3,6	3,9
$s_{\bar{x}}$	0,09	0,10	0,07	0,09	0,12
$\bar{x}^*$	3,2	2,9	2,2	3,8	4,2

Tab. 22 Naměřené hodnoty tepelné propustnosti
u hodnocených košilovin [$w/m^2 K$]

$1 \backslash j$	1	2	3	4	5
1	24,68	25,38	26,11	24,37	23,15
2	24,68	25,63	26,20	24,50	23,10
3	25,11	25,58	26,18	24,63	23,03
4	26,34	25,94	25,26	24,00	23,60
5	26,35	25,54	25,20	24,13	23,62
6	26,34	25,40	25,28	24,05	23,60
$\bar{x}$	25,59	25,58	25,71	24,28	23,35
$s_{\bar{x}}$	0,35	0,08	0,21	0,11	0,11

Tab.21.Naměřené hodnoty průdyšnosti vzduchu
u hodnocených košilovin [$m^3/m^2 s$]

1	J	1	2	3	4	5
1	1	0,542	0,875	0,444	0,375	0,136
2	2	0,528	0,903	0,486	0,389	0,142
3	3	0,569	0,931	0,486	0,403	0,139
4	4	0,611	0,944	0,472	0,375	0,144
5	5	0,556	0,889	0,486	0,347	0,147
6	6	0,611	0,903	0,486	0,389	0,142
7	7	0,556	0,958	0,458	0,389	0,147
8	8	0,597	0,944	0,500	0,361	0,144
9	9	0,569	0,931	0,500	0,347	0,139
10	10	0,569	0,917	0,500	0,375	0,142
11	11	0,583	0,875	0,458	0,306	0,142
12	12	0,569	0,889	0,472	0,361	0,147
13	13	0,528	0,903	0,472	0,347	0,144
14	14	0,542	0,889	0,486	0,375	0,144
15	15	0,569	0,917	0,486	0,389	0,147
16	16	0,583	0,931	0,500	0,389	0,150
17	17	0,528	0,903	0,500	0,389	0,156
18	18	0,569	0,917	0,472	0,361	0,147
19	19	0,569	0,903	0,500	0,389	0,144
20	20	0,597	0,889	0,500	0,361	0,144
	$\bar{x}$	0,567	0,911	0,483	0,371	0,145
	$s_{\bar{x}}$	0,006	0,005	0,004	0,005	0,001
	$\bar{x}^*$	0,555	0,922	0,475	0,361	0,143

Tab. 23. Naměřené hodnoty sací vyšky
hodnocených košilovin [mm]

1	2	3	4	5
j	1	2	3	4
1	57	22	90	16
2	55	20	84	14
3	56	21	87	12
4	55	19	86	15
5	57	17	85	16
6	57	17	86	17
7	66	23	84	16
8	64	26	85	18
9	65	25	80	15
10	62	24	82	19
11	65	23	78	16
12	64	21	83	18
$\bar{x}$	60	22	84	16
$s_{\bar{x}}$	1,3	0,9	0,9	0,6
$\bar{x}'$	57	20	82	15
				54

Tab. 24. Naměřené hodnoty propustnosti vodních
par u hodnocených košilovin [%]

1	2	3	4	5
j	1	2	3	4
1	79,6	72,9	81,8	75,9
2	79,1	78,8	79,5	80,8
3	84,7	78,9	79,2	76,9
4	80,6	72,3	78,5	74,0
5	79,6	75,0	80,4	80,7
6	84,1	84,7	84,7	80,7
7	77,5	82,4	82,4	74,0
8	78,7	83,6	83,6	69,3
9	84,0	79,6	79,6	73,0
10	77,0	76,4	76,4	72,4
$\bar{x}$	80,5	78,5	80,6	75,8
$s_{\bar{x}}$	2,26	2,26	0,79	1,26
				1,25

Tab. 25 Průměrné hodnoty a jejich směrodatné odchylinky určujících vlastnosti hodnocených košílevin

Určující vlastnost		1	2	3	4	5
Název	Jednotka	$\bar{x}_i$	$s_{\bar{x}_i}$	$\bar{x}_i$	$s_{\bar{x}_i}$	$\bar{x}_i$
Mačkavost	rad	2,46	0,015	2,56	0,015	2,58
Změlkovitost	stupen	5	0	2,75	0,25	3,17
Stálobarevnost	stupen	4,82	0,12	4,90	0,05	4,40
Vzhled po praní	stupen	3,45	0,11	2,89	0,11	3,78
Rozměrná změna při praní	%	0,74	0,04	0,77	0,06	0,90
Pevnost v tahu	km	5,94	0,07	6,32	0,10	4,22
Tažnost	%	16,2	0,39	15,2	0,26	16,0
Oddolnost při ploš. eděru	%	5,06	0,08	12,16	0,04	4,16
Oddolnost eděru v přeshybu	stupen	5	0	4,67	0,21	5
Pessuv nití ve štru	mm	3	0,09	2,7	0,10	2,1
Prudýňost vzduchu	$m^3/m^2 s$	0,567	0,006	0,911	0,005	0,483
Tepelná propustnost	$W/m^2 k$	25,59	0,35	25,58	0,08	25,71
Savost vody	mm	60	1,3	22	0,9	84
Propustnost vod. pář	%	80,5	0,89	78,5	1,36	80,6

v tab. 25 .

9.2.4. Konfidenční interval vyhovující kvality určujících vlastností košilovin

K stanovení konfidenčního intervalu vyhovující kvality určujících vlastností košilovin se využívá teorie třístupňového výběru, který je podrobně popisán v části 6 této práce.

Náhodně vybraného souboru košilovin je v příloze.

Jednotlivé naměřené hodnoty i-té vlastnosti l-tého měření k-teho kusu j-té košiloviny $x_{i(jkl)}$, průměry $\bar{x}_{i(jk)}$, $\bar{x}_{i(j)}$ a $\bar{x}_i$ jsou v tab. 38 až do 51 v příloze.

V této části je jenom výsledná tabulka (tab. 26), v které jsou konfidenční meze kvality určujících vlastností košilovin, které jsou získané díky údajům v tabulkách naměřených hodnot v příloze a podle metody uvedené v části 6 .

Výsledné hodnoty v tab. 26 hovoří o tom, že stanovení konfidenčního intervalu vyhovující kvality určujících vlastností na základě statistické metody a třístupňového výběru (viz. část 6) se doporučuje. Samozřejmě je, že získané intervaly kvality určujících vlastností košilovin jsou ještě omezené mírou přesnosti, jinak řečeno, že interval každé určující vlastnosti je ještě trochu velký, protože vybraný soubor košilovin je ještě malý ($m = 9$) a počet vybraných kusů počet laboratorních vzorků je také malý ($r = 2$). Jestliže obsah zvoleného výběru košilovin je větší, např. $m = 15$ nebo 20 a $r = 3$ (jako nejmenší počet r podle ČSN 80 0072), podle této metody se získavají přesnější intervaly kvality určujících vlastností košilovin.

9.3. Určení koeficientů významnosti určujících vlastností a skupin vlastností košilovin na denní nošení

Uvedené metody stanovení koeficientu významnosti charakteristik (t.j. určujících vlastností nebo skupin vlastností) k hodnocení kvality výrobků mají své přednosti i nedostatky, ale nejrozšířenější je expertní metoda, která je založena na použití expertních ocenění.

K určení koeficientu významnosti určujících vlastností nebo skupin vlastností plošných textilií se dobře využívá expertní metoda pořadí, protože je velmi jednoduchá a také umožňuje určení koeficientů významnosti.

Tab. 26 - Konfidenční meze (intervaly) kvality určujících vlastnosti

Určující vlastnost				Konfidenční meze kvality		
X_1	Název	jednotka	metoda stanovení	$\bar{X}_{1\text{mín}}$	$\bar{X}_{1\text{opt}}$	$\bar{X}_{1\text{max}}$
X_1	Máčkavost	rad	ČSN 80 0819	1,50	3,00	
X_2	Žmolkovitost	stupeň	ČSN 80 0839	3	5	
X_3	Stálobarevnost	stupeň	ČSN (Příslušné)	3	5	
X_4	Vzhled po praní	stupeň	ČSN 80 0832	3	5	
X_5	Rozměrové změny při praní	%	ČSN 80 0821	8 větší změnou	0,2	2,3
X_6	Pevnost v tahu	km	ČSN 80 0812	útku	3,50	6,90
X_7	Tažnost	%	ČSN 80 0812	osnovy	8	20
X_8	Odolnost při ploš. oděru	%	ČSN 80 0833		2,5	11
X_9	Odolnost oděru v přehybu	stupeň	ČSN 80 0833 a inter-ní předpis SVÚT	útku	3	5
X_{10}	Posuv nití ve švu	mm	ČSN 80 0842	útku	2	4
X_{11}	Prodyšnost vzduchu	$m^3/m^2 s$	ČSN 80 0817		0,111	1,040
X_{12}	Tepelná propustnost	$W/m K$	inter. předpis SVÚT	útku	22	27
X_{13}	Savost vody	mm	ČSN 80 0828	útku	15	80
X_{14}	Propustnost vodn. par	%	ČSN 80 0855		60	90

dé charakteristiky v jejich soustavě N charakteristik je zvolené rozmezí bodů daných každé charakteristice $1 \div N$. Čím větší je důležitost při hodnocení kvality výrobku, tím větší je přidelený bod. Pro hodnotitele je vhodné a jednoduché rozdělení, neboť musí doplnit do ankety jen pořadové místo důležitosti těchto zkoumaných charakteristik. Je přípustné, aby některé charakteristiky měly stejné místo.

Z toho rozhodnutí hodnotitele uspořadatel počítá body přiřazené každé charakteristice, např. počet charakteristik v zkoumané soustavě $N = 5$. Podle tětoho experta je pořadí místa důležitosti jako v 2. sloupci tab. 27

Tab. 27. Pořadí místa důležitosti t-tého experta

i-tá charakteristika	místo	opravené místo	bod
x_1	2	2	3,5
x_2	3	4	2
x_3	2	2	3,5
x_4	4	5	1
x_5	1	1	5

Opravené místo se získává tak, jak v 3. sloupci. Bod každé charakteristiky se počítá podle vzorce :

$$(N\text{-oprav. místo} + 1,5 - \frac{1}{2} \text{ počet stejných míst}) \quad (100)$$

Např. bod daný x_1 je :

$$5 - 2 + 1,5 - \frac{1}{2} \cdot 2 = 3,5$$

Podle toho součet bodů přiřazených u každého experta stejně, rovná se S_t

$$S_t = \text{kost.} = \sum_{i=1}^N w_{it} = \frac{n+1}{2} \cdot n \quad (101)$$

Dotazník (anketní forma) a pokyny pro vyplnění anketního dotazníku je v další straně práce. Dotazníky pro stanovení významnosti určujících vlastností košilovin se provedly na textilní fakultě VŠST v Liberci a na SVÚT v Liberci. To jsou názory odborníků textilního oboru. Na základě získaných údajů (tab. 28) se počítají koeficienty významnosti i-té vlastnosti

Tab. 28- Tabulka dáných bodů W_i i-té určující vlastnosti a W_{pt} p-té skupiny vlastností

Tab. 29 - Koeficienty významnosti β_i , α_p , α_i

Skupina p-tá	určující vlastností	β_i				α_p	α_i
		X_1	$S_1 = \sum_{j=1}^r W_{1j}$	$S = \sum_{i=2,3,4,5}^{r+1} S_1$	$\beta_i = \frac{S_i}{S}$		
R-	X_1	57			0,253		0,101
	X_2	41,5			0,185		0,072
	X_3	33,5	225		0,149	36	0,060
	X_4	55			0,244		0,098
	X_5	38	($s=0; n_R=5$)		0,169		0,068
	X_6	37			0,164		0,032
T-	X_7	28			0,124		0,024
	X_8	62	225		0,276	17,5	0,054
	X_9	62			0,276		0,054
	X_{10}	36	($s=5; n_T=5$)		0,160		0,031
P-	X_{11}	40,5			0,270		0,110
	X_{12}	26			0,174		0,070
	X_{13}	44	150		0,293		0,119
	X_{14}	39,5	($s=10; n_P=4$)		0,263		0,107
					$\sum_{i=2+1}^{r+1} \beta_i = 1$	$\sum S_p = 90$	$\sum \alpha_p = 1$
							$\sum_{i=1}^{14} \alpha_i = 1$

α_i , a také koeficienty významnosti p-skupiny vlastností α_p t.j. α_R , α_T , α_F podle vzorce (62) a vzorce (79).

K ocenění shody názorů expertů se určuje koeficient pořadové korelace W podle anket v celku díky vzorce (69). Např. koeficient pořadové korelace W u R-skupiny je :

$$W = \frac{12 \sum_{i=1}^{n_R} (s_i - \bar{s})^2}{u^2 (n_R^3 - n_R)}$$

kde $\bar{s} = \frac{225}{5} = \frac{s}{n_R} = 45$

$$W = \frac{12(12^2 + 3,5^2 + 11,5^2 + 10^2 + 7^2)}{15^2 (5^3 - 5)} = 0,194$$

Testová charakteristika se stanoví podle vzorce (71)

$$F_v = \frac{(u - 1)W}{1 - W}$$

$$= \frac{(15 - 1) \cdot 0,194}{1 - 0,194}$$

$$= 3,38$$

F-rozdělení = 2,56, tzv. $F_v > F$ -rozdělení.

Z hodnot v tab. 29 a výpočtem se získává tab. 30

Tab. 30. Výpočtené testové charakteristiky

Shoda názorů expertů	W	F_v	F-rozdělení
Určujících vlastností R-skupiny	0,19	3,28	2,56
Určujících vlastností T-skupiny	0,45	11,45	2,56
Určujících vlastností F-skupiny	0,17	2,87	2,84
Skupin vlastností košilovin	0,52	15,17	3,37

Z toho výplývá, že získané koeficienty významnosti β_i , α_p a α_i jsou věřitelné.

9.4. Výpočet komplexního kriteria kvality daných košilovin a jeho intervalu spolehlivosti

Přehledný výpočet údává tab. 31, která vyjadřuje operace

Tab. 31 - Postup výpočtu komplexního kriteria kvality

č.	veličiny	použité vzorce			pořadí vzorce	
1	$\bar{x}_i$	$\bar{x}_i = \frac{1}{n_i} \sum_{l=1}^{n_i} x_{il}$ $\bar{x}_i^* = \bar{x}_i \pm t_\alpha s_{\bar{x}_i}$			(84) (91) (92)	
2	y_i	oboustranné omezení $y_i = \frac{2\bar{x}_i - (\bar{x}_{imax} + \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{imin}}$			(22)	
2	y_i	kardinální veličiny jednostranné omezení	spodní	$y_i = \frac{1,42(\bar{x}_i - \bar{x}_{imin})}{\bar{x}_{iopt} - \bar{x}_{imin}}$	(24b)	
			horní	$y_i = \frac{1,42(\bar{x}_{imax} - \bar{x}_i)}{\bar{x}_{imax} - \bar{x}_{iopt}}$	(25b)	
3	z_i	kardinál. oboustranné omezení	$z_i = e^{- y_i ^{3,9}}$			(33)
3	z_i	jednostranné omezení	$z_i = e^{-e^{-3,8} y_i}$			(38)
		ordinální veličiny	$z_i = -0,086 + 0,053\bar{x}_i + 0,033\bar{x}_i^2$			(39)
4	K	$K = \prod_{i=1}^n z_i^{\alpha_i}$ $= K_R^{\alpha_R} K_T^{\alpha_T} K_F^{\alpha_F}$			(12) (105)	
4	K	$K_R = \prod_{i=1}^{n_R} z_i^{\beta_i}$			(102)	
		$K_T = \prod_{i=n_R+1}^{n_R+n_T} z_i^{\beta_i}$			(103)	
		$K_F = \prod_{i=n_R+n_T+1}^n z_i^{\beta_i}$			(104)	
5	ΔK	$\Delta K = K - K^* = \phi(\bar{x}_i) - \phi(\bar{x}_i^*)$			(94)	

stanovit důležité veličiny pro komplexní kriterium kvality a dílčí kriteria kvality výrobku. Je to hodnocení kvality daných košilovin z určitého hlediska, např. reprezentační nebo trvanlivosti, nebo fyziologie v odívání.

Z rovnice (16), podle kterého se počítá dílčí kriteria kvality K_p , výplývají následující vzorce pro výpočet dílčího kriteria určité skupiny vlastností košilovin K_R , K_T , K_F :

$$K_R = \prod_{i=1}^{n_R} z_i^{\beta_i} \quad (102)$$

$$K_T = \prod_{i=n_R+1}^{n_R+n_T} z_i^{\beta_i} \quad (103)$$

$$K_F = \prod_{i=n_R+n_T+1}^n z_i^{\beta_i} \quad (104)$$

kde n_R , n_T , n_F - počty určujících vlastností R-hodnoty T-hodnoty a F-hodnoty.

Díky vzorci (17) lze vyjádřit vztah komplexního kriteria kvality a těchto dílčích kriterií kvality výrazem:

$$K = \prod_{p=1}^h K_p^{\alpha_p} = K_R^{\alpha_R} \cdot K_T^{\alpha_T} \cdot K_F^{\alpha_F} \quad (105)$$

Vypočtené komplexní kriterium kvality a jeho interval spořehlivosti a také dílčí kriteria kvality hodnocených košilovin Aragonale je v tab. 32, Citery v tab. 33, Kumaku v tab. 34, Nereusu v tab. 35 a Callotu je v tab. 36.

Podle komplexního kriteria lze zjednodušeně hodnotit pořadí kvality těchto košilovin, a podle stupnice úrovně kvality výrobku lze rozdělit tyto košiloviny na třídy kvality. Kromě toho lze hodnotit kvalitu z hlediska reprezentačních vlastností, hlediska trvanlivosti a také z hlediska fyziologického odívání pomocí dílčích kriterií kvality košilovin.

Přehled kvality všech hodnocených košilovin je v tab. 37.

Kromě toho ještě je k dispozici v příloze předložené práce program a vývojový diagram výpočtu komplexního kriteria kvality a jeho intervalu sporehlivosti a také dílčích kriterií kvality košilovin na počítači RPP.

Z uvedené části výplývá několik slov místo závěru experimentální části, že tato metoda je komplexní hodnocení kvality košilovin na základě kvantitativní hodnocení kvality

Tab. 32 - Hledanecbá košilovina - ARAKONAL

X_1	Vypočtené hodnoty i-té určuj. vlastnosti				ukazatele kvality				Komplexní kriterium kvality košiloviny		
	původní	transformované	$\bar{x}_1^*$	y_1^*	x_1	y_1	x_1^*	y_1^*	K	K^*	$K \pm \Delta K$
X_1	2,46	0,015	2,43	0,91	0,88	0,97	0,97	0,97			
X_2	5	0	5	-	-	1	1	1			
X_3	4,82	0,12	4,54	-	-	0,94	0,83				
X_4	3,45	0,11	3,16	-	-	0,49	0,41	0,913	0,865	0,913±0,046	
X_5	0,74	0,04	0,85	1,05	0,98	0,98	0,98				
X_6	5,94	0,07	5,78	1,02	0,95	0,98	0,97				
X_7	16,2	0,34	15,4	0,97	0,88	0,98	0,98	0,98			
X_8	5,06	0,08	5,25	0,99	0,96	0,98	0,97	K _R	K _P		
X_9	5	0	5	-	-	1	1				
X_{10}	3	0,09	3,2	0,71	0,57	0,93	0,89				
X_{11}	0,567	0,006	0,555	-0,02	-0,04	1	1	0,823	0,977	0,977	
X_{12}	25,59	0,35	26,48	0,44	0,79	0,96	0,67				
X_{13}	60	1,3	57	0,98	0,92	0,98	0,97				
X_{14}	80,5	0,89	78,5	0,97	0,88	0,98	0,96				

Tab 23 - Hodnocení košíkoviny - CLITERA

X_1	Vypočtené hodnoty i-té určuj. vlastnosti				ukazatele kvality				Komplexní kritérium kvality košiloviny		
	$\bar{X}_1$	$s_{\bar{X}_1}$	$\bar{X}_1^*$	y_1	y_1^*	z_1	z_1^*	K	K^*	K ± ΔK	
X_1	2,56	0,015	2,53	1,00	0,98	0,98	0,97				
X_2	2,75	0,25	2,11	-	-	0,31	0,17				
X_3	4,90	0,05	4,69	-	-	0,97	0,89				
X_4	2,89	0,11	2,60	-	-	0,34	0,27	0,656	0,578	0,656±0,068	
X_5	0,77	0,06	0,93	1,03	0,93	0,98	0,97				
X_6	6,32	0,10	6,10	1,18	1,09	0,99	0,98				
X_7	15,2	0,26	14,6	0,85	0,78	0,96	0,95				
X_8	12,16	0,04	112,24	-0,19	-0,21	0,12	0,11	K_R	K_T	K_P	
X_9	4,67	0,21	4,13	-	-	0,88	0,70				
X_{10}	2,7	0,10	2,9	0,92	0,78	0,97	0,95				
X_{11}	0,911	0,005	0,922	0,72	0,75	0,75	0,73				
X_{12}	25,56	0,08	25,79	0,43	0,52	0,96	0,93				
X_{13}	22	0,9	20	0,15	0,11	0,57	0,52				
X_{14}	78,5	1,36	75,4	0,88	0,73	0,96	0,94				

Tab. 34 - Hodnocení kvality košíkoviny - KUMAK

Vypočtené hodnoty i-té určuj. vlastnosti
původní transformované ukazatele kvality

X_1	$\bar{x}_1$	$s_{\bar{x}_1}$	$\bar{x}_1^*$	y_1	y_1^*	z_1	z_1^*	K	K^*	$K \pm \Delta K$
X_1	2,58	0,017	2,55	1,02	0,99	0,98	0,98			
X_2	3,17	0,17	2,74	-	-	0,41	0,31			
X_3	4,40	0,18	4,00	-	-	0,79	0,65			
X_4	3,78	0,11	3,49	-	-	0,59	0,50	0,857	0,803	0,857 ± 0,054
X_5	0,90	0,07	1,08	0,95	0,82	0,97	0,96			
X_6	4,22	0,05	4,10	0,30	0,25	0,73	0,68			
X_7	16,0	0,38	15,2	0,95	0,85	0,97	0,96			
X_8	4,16	0,06	4,30	1,14	1,12	0,99	0,99	K_R	K_T	K_F
X_9	5	0	5	-	-	1	1			
X_{10}	2,1	0,07	2,2	1,35	1,28	0,99	0,99			
X_{11}	0,483	0,004	0,475	-0,20	-0,22	1	1	0,712	0,942	0,942
X_{12}	25,71	0,21	26,24	0,48	0,70	0,94	0,78			
X_{13}	84	0,9	82	1,51	1,46	1	1			
X_{14}	80,6	0,79	78,8	0,98	0,89	0,98	0,97			

Komplexní kriterium
kvality košíkoviny

Tab. 25. - Hodnoty kvality košiloviny - Název

X_1	Vypočtené hodnoty 1.-té určuj. vlastnosti				Komplexní kriterium kvality košiloviny			
	$\bar{x}_1$	$\bar{x}_1^*$	y_1	y_1^*	z_1	z_1^*	K	K^*
X_1	1,70	0,018	1,66	0,19	0,15	0,61	0,57	
X_2	4,25	0,11	3,96	-	-	0,74	0,64	
X_3	4,73	0,06	4,60	-	-	0,90	0,86	
X_4	4,39	0,16	3,98	-	-	0,78	0,65	
X_5	1,67	0,13	2,00	0,43	0,20	0,82	0,63	
X_6	4,97	0,11	4,73	0,61	0,51	0,91	0,87	
X_7	15,8	0,41	14,9	0,92	0,82	0,97	0,96	Dílčí kriteria kvality košiloviny
X_8	8,18	0,02	8,22	0,47	0,46	0,85	0,84	K_R
X_9	4,83	0,17	4,40	-	-	0,94	0,79	K_P
X_{10}	3,6	0,09	3,8	0,28	0,14	0,71	0,56	
X_{11}	0,371	0,005	0,361	-0,44	-0,46	0,96	0,95	
X_{12}	24,28	0,11	24,01	-0,09	-0,20	1	1	
X_{13}	16	0,6	15	0,02	0	0,40	0,37	
X_{14}	75,8	1,26	73,0	0,75	0,62	0,94	0,91	

Tabulka - Hodnocená košilovina - CALCOF

Výpočtené hodnoty i-té určuj. vlastnosti							Komplexní kriterium kvality košiloviny			
původní		transformované			ukazatele kvality					
X_i	$\bar{x}_i$	$\bar{x}_i^*$	y_i	y_i^*	z_i	z_i^*	K	K^*	$K \pm \Delta K$	
X_1	1,40	0,018	1,36	-0,09	-0,13	0,24	0,19			
X_2	3,17	0,10	2,91	-	-	0,41	0,35			
X_3	4,52	0,22	4,04	-	-	0,83	0,67			
X_4	1,89	0,07	1,71	-	-	0,13	0,10			
X_5	1,13	0,04	1,24	0,76	0,72	0,93	0,94			
X_6	6,40	0,13	6,11	1,21	1,09	0,99	0,98			
X_7	14,0	0,28	13,4	0,71	0,64	0,93	0,92			
X_8	4,88	0,07	5,04	1,02	1,00	0,98	0,98			
X_9	5	0	5	-	-	1	1			
X_{10}	3,9	0,12	4,2	0,07	-0,14	0,47	0,18			
X_{11}	0,145	0,001	0,143	-0,92	-0,93	0,48	0,47	0,347	0,872	
X_{12}	23,35	0,11	23,07	-0,46	0,57	0,95	0,89		0,776	
X_{13}	53	0,8	51	0,83	0,79	0,96	0,95			
X_{14}	71,6	1,05	69,2	0,55	0,44	0,88	0,83			

Tab.37-Kriteria kvality hodnocených košilovin

třída kvality	nevyhovující	druhá	první	
stupnice kvality 0	0,370 d,5	0,800	1	
ARAGONAL			x + +	první
CITERA		+ +	.	druhá
KUMAK		x	+ +	první
NEREUS		x + +	.	druhá
CALLOT	x	—	+	druhá

Poznámka: v tab.37 označuje K_R znak x, K_T znak + a K_F znak .

plošných textilií pomocí komplexního jednočíselného kriteria dává celkový obraz o kvalitě. Díky číselnému kriteriu kvality lze zvolit optimální variantu, podrobně srovnávat kvalitu mezi výrobky stejného účelu plošných textilií košiloviny, šatovké tkaniny, ...

V případě, že nejsou k dispozici intervaly kvality určujících vlastnosti plošných textilií, lze stanovit tyto intervaly kvality pořle metody uvedené v části 6.

10. Závěr

Předložená disertační práce má metodický charakter. V této práci byla teoreticky objasněna metoda kvantitativního hodnocení kvality plošných textilií s použitím komplexního jednočíselného kriteria v intervalu $<0, 1>$. Komplexní kriterium kvality se stanoví aggregací ukazatelů kvality všech určujících vlastností a také jejich koeficientů významnosti při hodnocení kvality výrobků. Tyto ukazatelé kvality určujících vlastností jsou vyjádřeny společným stupněm s použitím funkcí kvality, které jsou k dispozici v této práci pro každý typ určujících vlastností.

Základním předpokladem pro charakterizování kvality plošných textilií se stejným účelem použití, např. košilovin, dámských šatovek, atd., je nalezení souboru určujících vlastností, které ji ovládají a současně i koeficientů významnosti, které stanovují důležitost každé určující vlastnosti, s jakým se tyto vlastnosti podílí na utváření kriteria kvality.

V práci je rovněž začleněna metodika výpočtu koeficientů významnosti určujících vlastností a skupin vlastností.

Určité obtíže, které v praxi ztěžují výpočet komplexního kriteria kvality pro plošné textilie a které jsou způsobeny potřebou získat dostatečný počet informací o určujících vlastnostech, je možné snížit pomocí faktorové analýzy (část 3.3.).

Předpokládám, že budu moci tyto poznatky dále rozpracovat ve své vlasti v návaznosti na tuto disertační práci.

Jednu část mé práce tvoří problematika stanovení intervalů kvality určujících vlastností plošných textilií. Tyto plošné textilie se stejným účelem použití lze považovat za celkový soubor, který má určité intervaly vyhovující kvality určujících vlastností. Při výpočtu mezí těchto intervalů vycházím především z československých norm kvality a také ze skutečně naměřených hodnot jednotlivých určujících vlastností. Takto stanovené intervaly kvality vychází ze současného stavu úrovně kvality daných textilií v jednotlivých určujících vlastnostech, což lze považovat za počáteční stav, který se bude v dalším rozvoji výrobních prostředků a zvyšujícími se požadavky na kvalitu, zúžovat a měnit. Meze intervalů kvality určujících vlastností mají tedy statistický charakter historicky podmíněný.

Uvedená metoda je schopna současně podle velikosti komplexního kriteria kvality nalézt v hodnocené soustavě plošných textilií

optimální variantu kvality z hlediska definovaného obooru vlastností, které jsou zahrnuty do její kvality. Také díky stupničí úrovně kvality lze rozdělit textilie do kvalitativních tříd.

Součástí mé disertační práce je experimentální aplikace na hodnocených vzorcích pénských košilovin, u kterých bylo vypočteno navržené komplexní kriterium kvality a také dílčí kriteria kvality z hlediska reprezentačních vlastností, trvanlivosti a hlediska fyziologického odívání.

Cíl předložené práce byl splněn.

V závěru bych chtěl poděkovat svému školiteli s. doc. Ing. J. Černému, CSc a svému vedoucímu katedry s. akademikovi J. Čirličovi, nositeli řádu práce a všem zaměstnancům katedry nauky o textilních materiálech na FT VŠST, kteří mě pomohli svými radami v době svého kandidátského studia v Československu.

LITERATURA

- [1] Kirjuchin, S.M. , Solov'jev, A.N. : Kontrol i upravlenije kačestvom těkstilnych materialov.
- [2] Švehla, K. , Kašparová : Užitná hodnota plošných textilií. SVÚT Liberec, 1976, str. 20, 31.
- [3] Linczényi, A. : Komplexné riadenie kvality. Bratislava, 1970, str. 22, 25.
- [4] Egermayerovi, F. a L. a kolektiv : Komplexní péče o jakost. Praha, 1973, str. 133.
- [5] Simonenko, D.F. , Solov'jev, A.N. : Neograničennyj vybor i ocenka značimosti pokazatěljej kačestva. Technologija těkstilnoj promyšlennosti, 1973, № 3, str.19-23
- [6] Čirlič, J. : Textilografie, Přednášky VŠST Liberec .
- [7] Varkoveckij, M.M. : Količestvennoje izmerenije kačestva produkciji v těkstilnoj promyšlennosti. Moskava, 1976.
- [8] Berka, K. : Měření, pojmy, teorie, problémy. Praha, 1977, str. 112, 170-172.
- [9] Holík, P. : Niektoré problémy kvalimetrického hodnotenia strojárskych výrobkov. Kandidatská práce, Bratislava, 1975, str. 104.
- [10] Harrington, E.C. : The Desirability Function. Industrial Quality Control. April, 1965, str. 495,496.
- [11] Kejkula, J. : Úvod do testování hypotéz pro pedagogy. Praha 1972, str. 66.
- [12] Pozdnyakov, B.P. : Vyboročnyj kontrol kačestva těkstilnoj produkcii. Moskva, 1969, str. 134, 135.
- [13] Solov'jev, A.N. : Izměrěnja i ocenka svojstv těkstilnych materialov. Moskva, 1966, str. 133.
- [14] Helmut swoboda : Moderní statistika. Praha, 1977, str.164, 165.
- [15] Berschen, E.N. : Wissenschaftliche Qualitätsteuerung. Textiltechnik, 1978, №1, str. 28-31.
- [16] Gliickaufová , D. : Toms, M. : K metodám komplexního výhodnocování variant. Část II. Ekon. matematický obzor, 1975, č.4, str. 354, 355.
- [17] Azgaldov, G.G. : Potrebitelnsja stojmost i jeio izmerenije Moskva, 1971, str. 81.
- [18] Klemm, L. a kol. : Statistische Kontrollmethoden in der Textilidustrie. Leipzig, 1968, str. 171-174.
- [ ] : Ocenka značimosti

- svoistv těkstilnoj zastježki. Technologija lehkoj promyšlenosti, 1972, № 5 , str.36-40.
- [20] Solov'ev, A.N. , Kirjuchin, S.M. : Ocenka kačestva i standardizacija těkstilnych materilov. Moskva , 1974, str.48-52,147.
- [21] Štut, I.I. : Obobšennuj kriterij kačestva těkstilnych materialov. Technologija těkstilnoj promyšlennosti, 1972. № 2 , str.136-138.
- [22] Tichomirov, V.B. : Matematičeskiye metody planirovanijs eksperimenta pri izučenii netkanych materilov. Moskva , 1968 str. 22, 25.
- [23] Militký, J. : Zeitgemäße wirtschaftliche und ästhetische textilansrüstung. Budapest, 1977.
- [24] ČSN 01 0101, 80 0072, 80 0819, 80 0839, 80 3002, 80 0143, 80 0138, 80 0146, 80 0165, 80 0139, 80 0150, 80 0832, 80 0821, 80 0812, 80 0833, 80 0817, 80 0828, 80 0855.
- [25] Ubérle, K. : Faktorová analýza. Předloženáz německého orginálu Faktorenanalyse . Bratislava, 1976.
- [26] Olehla, M. , Tišer, J. : Použití Fortranu v praxi. Učebnice VŠST, Liberec, 1972.
- [27] Pham Hong : Některé otázky o komplexním hodnocení kvality plošných textilií. Písemná práce kandid. minima. Liberec leden 1979.

110

PŘÍLOHA

- 1/ Vzorky vybraného souboru košilovin na denní nošení
- 2/ Naměřené hodnoty určujících vlastností u vybraného souboru košilovin:
 $x_{i(jkl)}$; $\bar{x}_{i(jk)}$, $\bar{x}_{i(j)}$, $\bar{\bar{x}}_i$.
- 3/ Program výpočtu komplexního kriteria a dílčích kriterií kvality košilovin na počítači RPP
Výsledné hodnoty hodnocených košilovin z tohoto programu.

VZORKY VYBRANÉHO SOUBORU KOŠILOVIN

1.ARAGONAL   materiál   PES/ba 65/35
 dostava   380/210
 plošná hmotnost   121g/m²

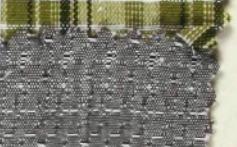
2.CITERA   materiál   PES/ba 65/35
 dostava   360/260
 plošná hmotnost   95g/m²

3.KUMAK   materiál   PES/ba 65/35
 dostava   290/210
 plošná hmotnost   140g/m²

4.NEREUS   materiál   100% ba
 dostava   420/260
 plošná hmotnost   112g/m²

5.CALLOT   materiál   100% ba
 dostava   540/230
 plošná hmotnost   115g/m²

6.KASTO
speciál.   materiál   PES/ba 65/35
 dostava   380/240
 plošná hmotnost   100g/m²

7.MELISA
prima   materiál   100% ba
 dostava   340/210
 plošná hmotnost   128g/m²

8.OTARIE
speciál.   materiál   PES/ba 65/35
 dostava   380/250
 plošná hmotnost   102g/m²

9.MELISA   materiál   100% ba
 dostava   330/220
 plošná hmotnost   127g/m²

Tab. 38. Naměřené hodnoty mačkavosti u vybraného soukošilovin (úhly zotavění po 60 min) [rad]

oty mačkavosti u vybraného souboru
z zotavění po 60 min) [rad]

Zád. 37. Naměřené hodnoty rozměrových změn podle směru
většího sráživosti [%]

j	x	1			průměry	
		1	2	3	$\bar{x}(jk)$	$\bar{x}(j)$
1	1	0,60	0,80	0,60	0,67	0,74
	2	0,80	0,80	0,80	0,80	
2	1	0,60	0,80	1,00	0,80	0,77
	2	0,60	0,80	0,80	0,73	
3	1	0,80	0,80	0,80	0,80	0,90
	2	0,80	1,20	1,00	1,00	
4	1	1,80	2,00	2,00	1,93	1,67
	2	1,20	1,40	1,60	1,40	
5	1	1,00	1,20	1,00	1,07	1,13
	2	1,20	1,20	1,20	1,20	
6	1	0,60	0,60	0,80	0,67	0,74
	2	0,80	0,80	0,80	0,80	
7	1	2,20	2,40	2,40	2,33	2,30
	2	2,20	2,40	2,20	2,27	
8	1	0,60	0,80	0,60	0,67	0,70
	2	0,80	0,80	0,60	0,73	
9	1	1,80	2,00	2,20	2,00	1,94
	2	1,60	1,80	2,20	1,87	

Tab. 40. Naměřené hodnoty pevnosti v tahu vybraného souboru košťálovin
 (tržné délky po útku) [km]

j	k	1					$\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
		1	2	3	4	5		
1	1	5,85	6,25	6,33	5,82	5,83	6,02	5,94
	2	5,85	6,07	5,72	6,02	5,64	5,86	
2	1	6,21	6,21	5,68	6,38	6,44	6,18	6,32
	2	6,53	5,81	6,88	6,44	6,61	6,45	
3	1	4,23	4,29	4,09	4,36	3,96	4,19	4,22
	2	4,20	3,96	4,34	4,38	4,37	4,25	
4	1	5,07	4,54	4,73	4,66	5,00	4,80	
	2	5,50	5,21	5,32	4,75	4,96	5,15	4,97
5	1	6,31	6,64	6,56	6,78	5,98	6,45	
	2	6,64	6,68	6,77	6,10	5,57	6,35	
6	1	4,60	4,84	4,84	4,88	4,42	4,72	
	2	4,54	4,56	4,42	4,90	4,96	4,68	4,70
7	1	3,00	3,44	2,91	3,42	3,44	3,40	3,34
	2	3,09	3,23	3,30	3,41	3,33	3,27	
8	1	5,96	5,88	6,04	5,73	5,92	5,91	5,92
	2	6,04	6,12	5,80	5,73	5,96	5,93	
9	1	4,94	5,01	4,83	4,66	4,90	4,87	
	2	5,04	4,96	5,01	4,76	4,69	4,69	4,68

Tab. 4-1. Naměřené hodnoty pevnosti v tránu vybraného souboru košíkovin
 (tránné délky po osnově) [km]

		průměry					
		1					
j	k	1	2	3	4	5	$\bar{x}_{(j)}$
1	1	12,59	12,76	13,52	13,21	13,02	13,02
	2	12,19	12,60	13,19	12,76	11,80	12,51
2	1	10,00	9,31	8,93	9,09	9,01	9,27
	2	9,52	9,22	9,14	9,31	9,39	9,32
3	1	7,51	7,50	7,14	7,20	7,14	7,30
	2	6,94	7,37	7,63	7,31	7,57	7,33
4	1	9,82	9,46	9,97	9,43	9,39	9,58
	2	10,21	9,61	9,86	10,11	10,00	9,96
5	1	12,94	11,55	11,48	12,52	12,42	12,18
	2	13,70	13,36	11,27	12,56	10,85	12,35
6	1	9,02	9,52	9,60	8,12	8,84	9,02
	2	8,72	9,20	9,12	8,36	8,52	8,78
7	1	4,50	4,69	5,22	4,75	5,47	4,93
	2	5,00	5,19	4,56	5,23	4,44	4,86
8	1	9,25	9,80	9,61	9,06	9,41	9,43
	2	9,61	9,73	10,04	9,96	9,41	9,75
9	1	7,62	7,31	7,59	7,15	7,56	7,45
	2	7,65	7,56	7,72	7,87	7,56	7,67

Tab. 42. Naměřené hodnoty tažnosti u vybraného souboru košilovin (po osnově) [%]

j	k	1	1				$\bar{x}_{(jk)}$	$\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
			2	3	4	5			
1	1	15,5	16	17,5	17,5	17,5	16,8	16,3	
	2	17	16	16	14,5	15	15,7		
2	1	16,5	15,5	15,5	15,5	16	15,8		
	2	14,5	14	15	14	15	14,5		
3	1	16	18	16	17,5	16	16,7		
	2	14	16	16	15,5	14,5	15,2		
4	1	17	15	15	15	15	15,4		
	2	19	15,5	15,5	16	15	16,2		
5	1	12,5	14	13	14	13,5	13,4		
	2	15	14,5	14	14	15,5	14,6		
6	1	18	18	17,5	17	16,5	17,4		
	2	15	16,5	17	16,5	15	16		
7	1	7	7	7	7	8	7,2		
	2	6	7	6	6	7	6,4		
8	1	17	17	16	16	16	16,4		
	2	16,5	18	18,5	17,5	17,5	17,6		
9	1	9	7	8	8	9	8,2		
	2	9,5	9	9,5	10	9	9,4		

Tab. 47. Naměřené hodnoty tráznosti vybraného souboru
košílovin (po útku) [%]

j	k	1					$\bar{x}_{(jk)}$	$\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
		1	2	3	4	5			
1	1	17,5	18,5	20	18	18	18,4	18,5	
	2	19	17,5	19	19	18	18,5		
2	1	27	26	25,5	25,5	27	26,2		
	2	26	24,5	27	26	25,5	25,8	26,0	
3	1	31	31	30,5	31,5	31	31		
	2	32	29	32	32	32	31,4	31,2	
4	1	16,5	14,5	15,5	16	16	15,7		
	2	16	15,5	16,5	16,5	16,5	16,2	16,0	
5	1	13,5	15,5	13,5	15,5	13	14,2		
	2	14,5	13,5	15	13	13	13,8	14,0	
6	1	29	28	29	29	30	29		
	2	28	27	29	30	31	29	29	
7	1	18,5	19	17,5	17,5	19	18,3		
	2	19	19	20	19	19	19,2	18,8	
8	1	26	24	24	23	25	24,4		
	2	23,5	25,5	24,5	24,5	26	24,8	24,6	
9	1	17,5	18	17	17	19	17,7		
	2	18	17,5	17,5	16	16	17	17,4	

Tab. 4. Naměřené hodnoty vybraného souboru košíkovin při plošném
odčtu (zbytky hmotnosti) [%]

J	k	1					$\bar{x}_{(j)}$	průměry
		1	2	3	4	5		
1	1	5,39	5,30	5,07	5,29	5,20	5,25	5,06
	2	4,55	4,95	5,07	4,97	4,76	4,86	
2	1	12,26	12,32	12,34	12,11	12,04	12,21	12,16
	2	12,19	12,19	12,09	12,03	12,02	12,10	
3	1	4,45	4,40	4,36	4,11	4,21	4,31	4,16
	2	4,08	4,06	4,02	3,92	3,95	4,01	
4	1	8,21	8,25	8,18	8,17	8,13	8,19	8,18
	2	8,10	8,14	8,16	8,24	8,20	8,17	
5	1	5,18	5,11	4,87	5,10	5,00	5,05	4,88
	2	4,52	4,53	4,70	4,92	4,90	4,71	
6	1	5,49	5,58	5,60	5,78	5,69	5,63	5,62
	2	6,65	6,30	6,35	6,20	6,20	6,40	
7	1	9,63	9,60	9,52	9,47	9,47	9,54	9,29
	2	8,65	9,32	9,18	9,10	8,88	9,03	
8	1	4,14	4,12	4,09	4,08	4,07	4,10	4,04
	2	3,92	3,90	3,99	4,00	4,04	3,97	
9	1	6,60	6,72	7,02	6,92	6,85	6,82	6,78
	2	6,66	6,68	6,78	6,75	6,78	6,73	

Tab. 45. Naměřené hodnoty posuvu nití ve švů u vybraného souboru košilovin (po útku) [mm]

j	k	průměry						
		1	2	3	4	5	6	7
1	1	3	2,5	3	2,5	3	3,5	3
	2	3	2,5	3	3	3	2,5	3
2	1	3	3	2	3	3	2,5	2,9
	2	3	2,5	2	3	2,5	3	2,7
3	1	2	2,5	2	2,5	2	2	2,5
	2	2	2	2	2	1,5	2	2,1
4	1	3,5	3	3,5	3,5	3	4	3,5
	2	4	3,5	4	4	4	3,5	3,6
5	1	4	3,5	4,5	4	3,5	3	3,5
	2	4	3,5	4	4,5	3,5	4	3,8
6	1	4	3	3,5	4	3,5	3	3,5
	2	3	3	4	3	3	3,5	3,6
7	1	3	3,5	3	3	2,5	2	2,9
	2	2,5	2,5	3	2	2	3	2,5
8	1	3	2,5	3	3	3,5	3	3
	2	3	3	2,5	2,5	3	3	2,8
9	1	3	3	4	3	3	4	3,4
	2	3	2,5	4	3	3,5	3	3,3

Tab. 46 Naměřené hodnoty posuvu nití ve švu u vybraného souboru košilovin (po osnově) [mm]

j	k	1	2	3	4	5	6	7	$\bar{x}_{(jk)}$	průměry $\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
1	1	1,5	2	2	1	1	2	1	1,5	1,6	
	2	2	2	1,5	1,5	2	1,5	1,5	1,7		
2	1	2	2	3	1,5	2	1,5	2	2	2,1	
	2	2	2	2	3	2	2,5	2	2		
3	1	2	2	2	2,5	2	2	1,5	2	2	
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
4	1	2	3	2,5	2	2,5	2,5	2	2,4	2,4	
	2	2	3	2	2,5	2	3	2	2,4		
5	1	1	1	2	1	1,5	1	1,5	1,3	1,3	
	2	1	1	1	1,5	1,5	1	1,5	1,2		
6	1	3	3	2	2	3	2	2,5	2,5	2,5	
	2	3	2	3	2	2,5	2	2,4	2,4		
7	1	3	2	3	2	2,5	2,5	2	2,4	2,3	
	2	2	1	2	3	2	2,5	2,5	2,1		
8	1	2	1,5	2	2	1,5	1,5	2	1,8	1,9	
	2	2,5	2	1,5	2	2	1,5	2,5	2		
9	1	2,5	2,5	2	2,5	2	2	2	2,2	2,1	
	2	2	2	2	2,5	2	1,5	2	2		

Tab. 47. Naměřené hodnoty průměšnosti vzduchu u vybraného souboru košilovin [$m^3 / m^2 s$]

j	k	1										průměry $\bar{x}(j)$	$\bar{x}$
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1	1	0,542	0,528	0,569	0,611	0,556	0,611	0,556	0,597	0,569	0,571	0,567	0,567
	2	0,583	0,569	0,528	0,542	0,569	0,583	0,528	0,569	0,569	0,597		
2	1	0,875	0,903	0,931	0,944	0,889	0,903	0,958	0,944	0,931	0,917	0,920	0,911
	2	0,875	0,889	0,903	0,869	0,917	0,931	0,903	0,917	0,903	0,869		
3	1	0,444	0,486	0,466	0,472	0,486	0,486	0,458	0,500	0,500	0,482	0,483	0,483
	2	0,458	0,472	0,472	0,486	0,486	0,500	0,472	0,500	0,500	0,484		
4	1	0,375	0,389	0,403	0,375	0,347	0,389	0,389	0,361	0,347	0,375	0,375	0,371
	2	0,306	0,361	0,347	0,375	0,389	0,389	0,389	0,361	0,389	0,361		
5	1	0,136	0,142	0,139	0,144	0,147	0,142	0,147	0,144	0,139	0,142	0,145	0,145
	2	0,142	0,147	0,144	0,144	0,147	0,150	0,156	0,147	0,144	0,144		
6	1	0,833	0,847	0,819	0,875	0,903	0,875	0,889	0,833	0,819	0,806	0,855	0,855
	2	0,819	0,847	0,819	0,889	0,917	0,867	0,861	0,861	0,889	0,833		
7	1	0,500	0,500	0,542	0,542	0,556	0,556	0,500	0,486	0,500	0,500	0,518	0,509
	2	0,486	0,514	0,528	0,542	0,528	0,486	0,486	0,472	0,472	0,486		
8	1	0,625	0,653	0,625	0,694	0,694	0,722	0,681	0,708	0,667	0,681	0,675	0,688
	2	0,694	0,667	0,722	0,694	0,722	0,681	0,708	0,694	0,708	0,701		
9	1	0,611	0,597	0,639	0,653	0,681	0,694	0,681	0,681	0,625	0,649	0,643	0,636
	2	0,639	0,597	0,639	0,597	0,653	0,625	0,694	0,667	0,639	0,611		

Tab. 47. Namářené hodnoty tepelné propustnosti u vybraného souboru košilovin [w / m² K]

J	k	1	1	2	3	$\bar{x}_{(jk)}$	průměry	$\bar{x}$
1	1	24,68	24,69	25,11	24,83	25,59	25,59	25,59
	2	26,34	26,35	26,34	26,34			
2	1	25,38	25,63	25,58	25,53	25,58	25,58	25,58
	2	25,94	25,54	25,40	25,63			
3	1	26,11	26,20	26,18	26,16	25,71	25,71	25,71
	2	25,26	25,20	25,28	25,25			
4	1	24,37	24,50	24,63	24,50	24,28	24,28	24,28
	2	24,00	24,13	24,05	24,06			
5	1	23,15	23,10	23,03	23,09	23,35	23,35	23,35
	2	23,60	23,62	23,60	23,61			
6	1	24,10	24,15	24,06	24,10	24,14	24,14	24,14
	2	24,06	24,19	24,26	24,17			
7	1	23,13	23,15	23,27	23,18	23,08	23,08	23,08
	2	22,95	22,93	23,07	22,98			
8	1	24,59	24,33	24,65	24,52	23,08	23,08	23,08
	2	24,57	24,93	24,47	24,66			
9	1	23,57	23,55	23,42	23,51	23,26	23,26	23,26
	2	23,20	23,16	23,23	23,20			

Tab. 49. Naměřené hodnoty savosti vody u vybraného souboru košilovin (sací výšky po útku) [mm]

j	k	1	1			2			3			4			5			6			$\bar{x}_{(jk)}$			$\bar{x}_{(j)}$			průměry			
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
1	1	57	55	56	55	56	55	57	57	57	57	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	56	
	2	66	64	65	64	65	64	62	62	65	65	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	64	
2	1	22	20	21	20	21	20	19	19	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	
	2	23	26	25	26	25	26	24	24	23	23	24	23	23	24	23	23	24	23	24	23	24	23	24	23	24	23	24	23	
3	1	90	84	87	84	87	84	86	86	85	85	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	86	
	2	84	85	80	85	80	85	82	82	78	78	82	82	83	83	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	82	
4	1	16	14	12	14	12	14	15	15	16	16	15	16	15	16	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	
	2	16	18	15	16	18	15	15	15	19	19	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	
5	1	57	49	55	57	49	55	55	54	54	55	55	54	55	55	54	55	55	54	55	55	54	55	55	54	55	55	54	55	
	2	53	52	51	53	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	
6	1	44	48	52	44	48	52	49	49	52	52	49	52	52	52	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	51	
	2	43	50	44	43	50	44	44	44	43	44	44	43	43	43	43	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	
7	1	41	44	43	41	44	43	42	42	45	45	44	44	44	44	44	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43	
	2	38	40	43	38	40	40	43	43	37	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	38	
8	1	47	50	47	47	50	47	47	49	49	50	50	51	51	51	51	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49	49	
	2	50	56	53	50	56	53	53	55	55	52	52	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	
9	1	2	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

(mimo
j = 9)

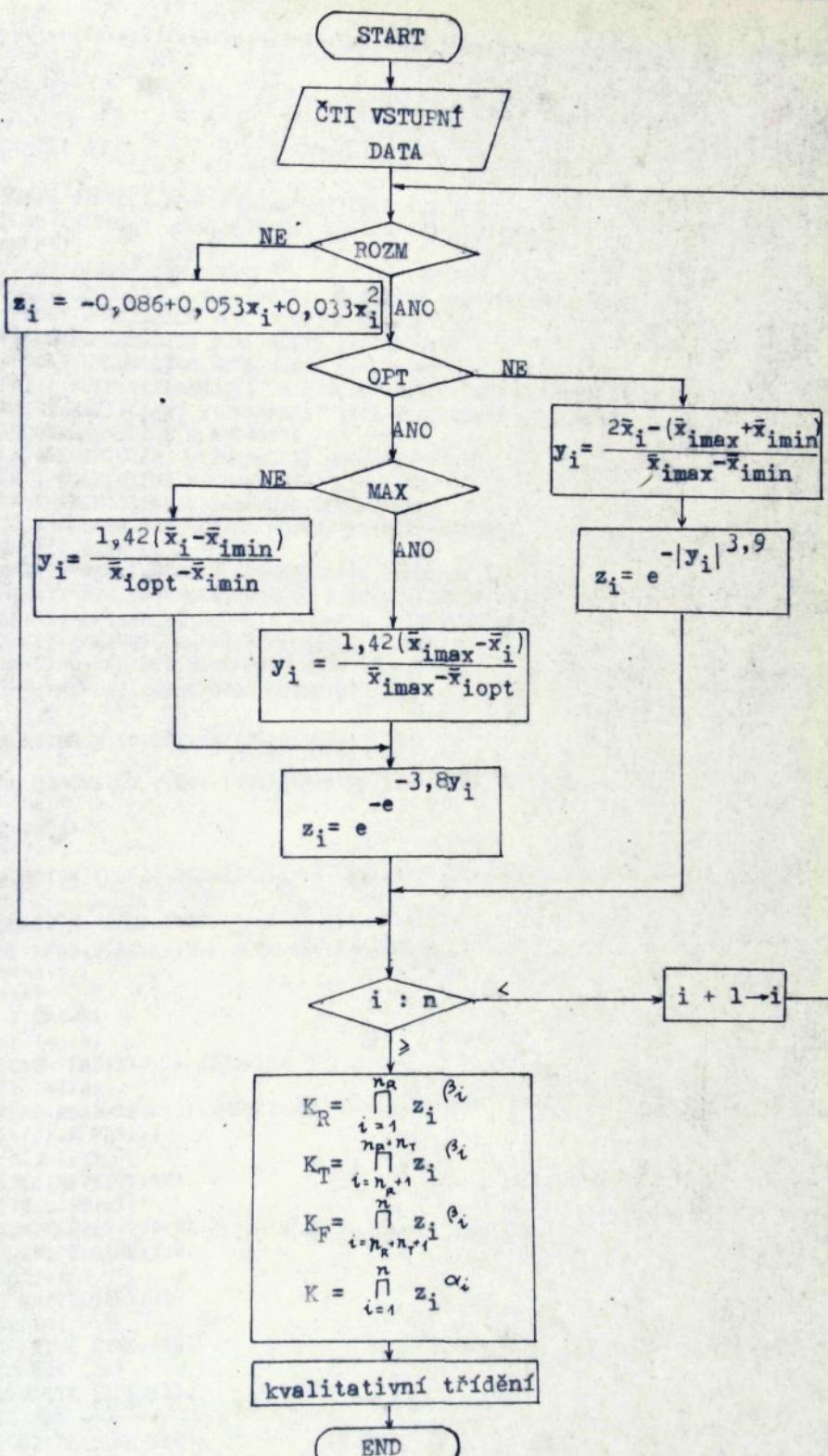
Tab. 50. Naměřené hodnoty sávání vody u vybraného souboru
košílovin (saci výšky po osnově) [mm]

j	k	1						průměry		
		1	2	3	4	5	6	$\bar{x}_{(jk)}$	$\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
1	1	88	91	92	94	89	90	91	90	90
	2	89	89	90	88	87	87	88	88	88
2	1	34	37	39	36	35	39	37	37	34
	2	31	31	32	30	27	32	31	31	31
3	1	109	109	113	108	115	109	111	111	111
	2	105	112	109	109	110	112	110	110	110
4	1	22	24	26	22	27	25	24	24	23
	2	23	22	23	21	19	22	22	22	22
5	1	50	58	54	49	59	57	55	55	56
	2	56	55	54	57	56	55	56	56	56
6	1	71	73	75	80	90	90	80	80	77
	2	76	73	71	69	75	80	74	74	74
7	1	44	49	51	50	52	50	50	50	48
	2	45	42	43	42	45	54	45	45	45
8	1	70	68	73	75	69	70	71	71	72
	2	72	75	70	73	78	70	73	73	73
9	1	1	0	2	1	0	2	1	1	1
	2	1	1	0	2	1	0	1	1	1

131

Tab. 51. Naměřené hodnoty propustnosti vodních par
u vybraného souboru košilek [%]

j	k	k	1					průměry		
			1	2	3	4	5	$\bar{x}_{(jk)}$	$\bar{x}_{(j)}$	$\bar{x}$
1	1	79,6	79,1	84,7	80,6	79,6	80,7	80,5	80,5	80,5
	2	84,1	77,5	78,7	84,0	77,0	80,3			
2	1	72,9	78,8	78,9	72,3	75,0	75,6	78,5	78,5	78,5
	2	84,7	82,4	83,6	79,6	76,4	81,3			
3	1	81,8	79,5	79,2	78,5	80,4	79,9	80,6	80,6	80,6
	2	84,7	82,4	83,6	79,6	76,4	81,3			
4	1	75,9	80,8	76,9	74,0	80,7	77,7	75,8	75,8	75,8
	2	80,7	74,0	69,3	73,0	72,4	73,9			
5	1	69,8	66,3	74,3	68,4	74,1	70,6	71,6	71,6	71,6
	2	69,4	70,5	71,8	74,4	77,1	72,6			
6	1	78,7	83,7	82,2	78,8	79,4	80,6	79,9	79,9	79,9
	2	79,6	76,6	79,9	77,4	82,5	79,2			
7	1	79,1	79,9	80,1	77,7	79,2	79,2	78,6	78,6	78,6
	2	79,5	77,8	75,5	77,8	78,8	77,9			
8	1	77,8	76,0	75,7	75,0	74,5	75,8	74,0	74,0	74,0
	2	73,0	71,0	71,0	72,2	73,7	72,2			
9	1	80,5	79,6	76,5	77,0	76,0	77,9	75,8	75,8	75,8
	2	76,4	72,2	73,6	74,0	72,3	73,7			

*****
0 PROGRAMU: K15B

ENTAR: HONG
*****

1
2 PROGRAM VYPOCET KOMPLEXNIHO KRITERIA KVALITY
3 A JEHO INTERVAL SPOLEHLIVOSTI KOSILOVIN;
4 COMMENT
5 M-POCET ZKOUSENÝCH DRUHU
6 N-POCET URCUJICICH VLASTNOSTI JE STEJNY PRO VSECHNY DRUHY
7 NR-POCET URCUJICICH VLASTNOSTI R-SKUPINY
8 NT-POCET URCUJICICH VLASTNOSTI T-SKUPINY
9 NF-POCET URCUJICICH VLASTNOSTI F-SKUPINY
10 ALFA(I)-KOEF. VYZNAMNOSTI I-TE VLASTNOSTI K KOMPL. HODNOCENI KVALITY
11 BETA(I)-KOEFICIENT VYZNAMNOSTI I-TE VLASTNOSTI UZHEDEM K
12 PRISLUSNE SKUPINE VLASTNOSTI
13 ALFA R-KOEFICIENT VYZNAMNOSTI R-SKUPINY
14 ALFA T-KOEFICIENT VYZNAMNOSTI T-SKUPINY
15 ALFA F-KOEFICIENT VYZNAMNOSTI F-SKUPINY
16 X(J,I)-PRUMER NAMERENÝCH HODNOT I-TE VLASTNOSTI
17 PRO J-TY DRUH
18 X MAX(I)-MAX. HODNOTA PRUMERU I-TE VLASTNOSTI
19 X MIN(I)-MIN. HODNOTA PRUMERU I-TE VLASTNOSTI
20 X OPT(I)-OPTIMALNI HODNOTA PRUMERU I-TE VLASTNOSTI
21 ROZM(I)-PARAMETR CHARAKTERIZUJICI ROZMER
22 ROZM(I)=0 PRO BEZROZMEROVOU HODNOTU
23 ROZM(I)=1 PRO ROZMEROVOU HODNOTU;

24 DIMENSION X(10,20), YP(10,20), DX(10,20);
25 REAL DIMENSION Y(20), Z(20), XMIN(20), XMAX(20), XOPT(20),
26 ROZM(20);
27 DIMENSION YPS(20,20), ZS(20), YS(20), XS(20,20), ALFA(20), BETA(20);
28 REAL KS, K, KSP0D, KHOR, KT, AR, KF, KR1, KT1, KF1;
29 READ READ, N, NR, NT, M, E, ALFA R, ALFA T, ALFA F;
30 MM=M*M;
31 NS=11;
32 DO 1 J=1,M;
33 DO 1 I=1,N;
34 1 READ READ, X(J,I), XS(J,I);
35 DO 2 I=1,N;
36 2 READ READ, XMAX(I), XMIN(I), XOPT(I), ROZM(I),
37 BETA(I), ALFA(I);
38 DO 6 J=1,M;
39 WRITELINE, 1171, NS;
40 WRITE LINE, 117;
41 GOTO(218, 219, 220, 221, 222), J;
42 218 WRITE LINE, 118;
43 GOTO 50;
44 219 WRITELINE, 119;
45 GOTO 50;
46 220 WRITE LINE, 120;
47 GOTO 50;
48 221 WRITE LINE, 121;
49 GOTO 50;
50 222 WRITE LINE, 122;

```

56 DO 20 I=1,N;
57 IF (ROZM(I)-0.1),19,19,7;
58 7 IF (XOPT(I)-0.0),9,9,10;
59 10 IF (XMAX(I)-0.0),13,13,12;
60 9 YP(J,I)=(0.2E1*X(J,I)-(XMAX(I)+XMIN(I)))/
61 (XMAX(I)-XMIN(I));
62 YPS(J,I)=(0.2E1*XS(J,I)-(XMAX(I)+XMIN(I)))/(XMAX(I)-XMIN(I));
63 Y(I)=YP(J,I);
64 YS(I)=YPS(J,I);
65 ZI=ABS(Y(I));
66 ZI=ZI**0.39E1;
67 ZI=-ZI;
68 Z(I)=E**ZI;
69 ZI=ABS(YS(I));
70 ZI=ZI**0.39E1;
71 ZI=-ZI;
72 ZS(I)=E**ZI;
73 GOTO 17;
74 12 YP(J,I)=0.142E1*(XMAX(I)-X(J,I))/(XMAX(I)-XOPT(I));
75 YPS(J,I)=0.142E1*(XMAX(I)-XS(J,I))/(XMAX(I)-XOPT(I));
76 GOTO 18;
77 13 YP(J,I)=0.142E1*(X(J,I)-XMIN(I))/(XOPT(I)-XMIN(I));
78 YPS(J,I)=0.142E1*(XS(J,I)-XMIN(I))/(XOPT(I)-XMIN(I));
79
80
81 GOTO 18;
82 19 Z(I)=-0.86E-1+0.53E-1*X(J,I)+0.33E-1*X(J,I)**2;
83 ZS(I)=-0.86E-1+0.53E-1*XS(J,I)+0.33E-1*XS(J,I)**2;
84 GOTO 20;
85 18 Y(I)=YP(J,I);
86 YS(I)=YPS(J,I);
87 ZI=-0.38E1*Y(I);

88 ZI=E**ZI;

89 ZI=-ZI;
90 Z(I)=E**ZI;
91 ZI=-0.38E1*YS(I);
92 ZI=E**ZI;
93 ZI=-ZI;
94 ZS(I)=E**ZI;
95 17 WRITE LINE,100,I,Y(I),I,YS(I);
96 20 CONTINUE;
97 WRITE LINE,102;
98 DO 22 I=1,N;
99 22 WRITE LINE,104,I,Z(I),I,ZS(I);
100 KR=0.1E1;
101 DO 23 I=1,NR;
102 KRI=Z(I)**BETA(I);
103 KR=KR*KRI;
104 WRITE LINE,103;
105 WRITE LINE,105,KR;
106 KT=0.1E1;
107 NR1=NR+1;
108 NRT=NR+NT;
109 DO 24 I=NR1,NRT;
110 KT1=Z(I)**BETA(I);
111 24 KT=KT*KT1;
112 WRITE LINE,107,KT;
113 KF=0.1E1;
114 NRT1=NR+NT+1;
115 DO 25 I=NRT1,N;
116 KF1=Z(I)**BETA(I);
117 25 KF=KF*KF1;
118

```

```
1000 KS=KS*ZS(I)**ALFA(I);
24 DELTAK=K-KS;
25 KSP0D=KS;
26 KH0R=K+DELTAK;
27 WRITE LINE,111,K,DELTAK;
28 WRITE LINE,123,KSP0D,KH0R;
29 IF(K-0.370),26,27,27;
30 27 IF(K-0.8),30,31,31;
31 26 WRITE LINE,112;
32 GOTO 32;
33 30 WRITE LINE,114;
34 GOTO 32;
35 31 WRITE LINE,115;
36 32 NS=11; WRITE LINE ,116,NS;
37 116 FORMAT(A1);
38 6 CONTINUE;
39 100 FORMAT('
40 ','Y(''I3,'')='',F9.3,10X,'YS(''I3,'')='',F9.3);
41 102 FORMAT('
42
43
44 ','UKAZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI');
45 104 FORMAT('
46 ',3X,'Z(''I3,'')='',F9.3,10X,'ZS(''I3,'')='',F9.3);
47 103 FORMAT('
48
49 ','DILCI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI');
50 105 FORMAT('
51
52 ','3X,'REPREZENTACNI HODNOTA','');
53 ','3X,'KR='',F6.3);
54 107 FORMAT('
55
56 ',3X,'HODNOTA TRVANLIVOSTI','');
57 ',3X,'KT='',F6.3);
58 109 FORMAT('
59
60 ',3X,'FYZIOLOGICKA HODNOTA','');
61 ',3X,'KF='',F6.3);
62 111 FORMAT('
63
64
65 ','KOMPLEXNI KRITERIUM KVALITY','');
66 ',3X,'K='',F6.3,10X,'DELTAK='',F6.3);
67 112 FORMAT('
68
69
70 ','NEVYHOVUJICI KVALITA');
71 114 FORMAT('
72
73
74 ','DRUHA TRIDA KVALITY');
75 115 FORMAT('
76
77
78 ','PRVNI TRIDA KVALITY');
79 117 FORMAT('KOMPLEXNI VYHODNOCENI KVALITY KOSILOVIN','');
80
81 DRUH LATKY');
82 1171 FORMAT(A1);
83 118 FORMAT(2X,'ARAGONAL');
```

89
90 ''INTERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE 00'',F6.3,2X,
91 'AZ DO',F6.3);
92 END;
93 END OF PROGRAM;
94

H LATKY ARAGONAL

INFOMOVANE HODNOTY

1)=	0.908	YS(1)=	0.880
5)=	1.054	YS(5)=	0.980
6)=	1.019	YS(6)=	0.952
7)=	0.970	YS(7)=	0.875
8)=	0.992	YS(8)=	0.960
10)=	0.709	YS(10)=	0.567
11)=	-0.017	YS(11)=	-0.043
12)=	0.435	YS(12)=	0.791
13)=	0.983	YS(13)=	0.917
14)=	0.970	YS(14)=	0.875

ZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI

Z(1)=	0.968	ZS(1)=	0.965
Z(2)=	1.003	ZS(2)=	1.003
Z(3)=	0.936	ZS(3)=	0.834
Z(4)=	0.489	ZS(4)=	0.411
Z(5)=	0.981	ZS(5)=	0.976
Z(6)=	0.979	ZS(6)=	0.973
Z(7)=	0.975	ZS(7)=	0.964
Z(8)=	0.977	ZS(8)=	0.974
Z(9)=	1.003	ZS(9)=	1.003
Z(10)=	0.934	ZS(10)=	0.890
Z(11)=	0.999	ZS(11)=	0.999
Z(12)=	0.961	ZS(12)=	0.668
Z(13)=	0.976	ZS(13)=	0.969
Z(14)=	0.975	ZS(14)=	0.964

CI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI

REPREZENTACNI HODNOTA

KR= 0.823

HODNOTA TRVANLIVOSTI

KT= 0.977

FYZIOLOGICKA HODNOTA

KF= 0.979

PLEXNI KRITERIUM KVALITY

K= 0.913 DELTAK= 0.048

ERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE OD 0.865 AZ DO 0.961

MI TRIDA KVALITY

H LATKY CITERA

NEFORMOVANE HODNOTY

1)=	1.003	YS(1)=	0.975
5)=	1.034	YS(5)=	0.926
6)=	1.177	YS(6)=	1.085
7)=	0.851	YS(7)=	0.780
8)=	-0.193	YS(8)=	-0.207
10)=	0.922	YS(10)=	0.780
11)=	0.722	YS(11)=	0.746
12)=	0.431	YS(12)=	0.515
13)=	0.152	YS(13)=	0.109
14)=	0.875	YS(14)=	0.728

ZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI

Z(1)=	0.978	ZS(1)=	0.975
Z(2)=	0.309	ZS(2)=	0.172
Z(3)=	0.966	ZS(3)=	0.888
Z(4)=	0.342	ZS(4)=	0.274
Z(5)=	0.980	ZS(5)=	0.970
Z(6)=	0.988	ZS(6)=	0.983
Z(7)=	0.961	ZS(7)=	0.949
Z(8)=	0.123	ZS(8)=	0.111
Z(9)=	0.881	ZS(9)=	0.695
Z(10)=	0.970	ZS(10)=	0.949
Z(11)=	0.754	ZS(11)=	0.726
Z(12)=	0.962	ZS(12)=	0.927
Z(13)=	0.571	ZS(13)=	0.516
Z(14)=	0.964	ZS(14)=	0.939

CI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI

REPREZENTACNI HODNOTA

KR= 0.611

HODNOTA TRVANLIVOSTI

KT= 0.536

FYZIOLOGICKA HODNOTA

KF= 0.774

PLEXNI KRITERIUM KVALITY

K= 0.656 DELTAK= 0.068

ERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE OD 0.587 AZ DO 0.725

HA TRIDA KVALITY

H LATKY KUMAK

INFOMOVANE HODNOTY

1)=	1.022	YS(1)=	0.993
5)=	0.946	YS(5)=	0.824
6)=	0.300	YS(6)=	0.250
7)=	0.946	YS(7)=	0.851
8)=	1.142	YS(8)=	1.119
10)=	1.348	YS(10)=	1.277
11)=	-0.200	YS(11)=	-0.215
12)=	0.483	YS(12)=	0.695
13)=	1.507	YS(13)=	1.463
14)=	0.975	YS(14)=	0.889

ZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI

Z(1)=	0.979	ZS(1)=	0.977
Z(2)=	0.413	ZS(2)=	0.306
Z(3)=	0.786	ZS(3)=	0.653
Z(4)=	0.585	ZS(4)=	0.500
Z(5)=	0.972	ZS(5)=	0.957
Z(6)=	0.726	ZS(6)=	0.679
Z(7)=	0.972	ZS(7)=	0.961
Z(8)=	0.987	ZS(8)=	0.985
Z(9)=	1.003	ZS(9)=	1.003
Z(10)=	0.994	ZS(10)=	0.992
Z(11)=	0.998	ZS(11)=	0.997
Z(12)=	0.942	ZS(12)=	0.784
Z(13)=	0.996	ZS(13)=	0.996
Z(14)=	0.975	ZS(14)=	0.966

CI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI

REPREZENTACNI HODNOTA

KR= 0.712

HODNOTA TRVANLIVOSTI

KT= 0.942

FYZIOLOGICKA HODNOTA

KF= 0.982

PLEXNI KRITERIUM KVALITY

K= 0.857 DELTAK= 0.054

ERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE OD 0.803 AZ DO 0.912

NI TRIDA KVALITY

H LATKY NEREUS

NEFORMOVANE HODNOTY

1)=	0.189	YS(1)=	0.151
5)=	0.426	YS(5)=	0.202
6)=	0.613	YS(6)=	0.513
7)=	0.922	YS(7)=	0.816
8)=	0.471	YS(8)=	0.464
10)=	0.283	YS(10)=	0.141
11)=	-0.438	YS(11)=	-0.460
12)=	-0.088	YS(12)=	-0.196
13)=	0.021	YS(13)=	0
14)=	0.747	YS(14)=	0.615

ZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI

Z(1)=	0.614	ZS(1)=	0.569
Z(2)=	0.735	ZS(2)=	0.641
Z(3)=	0.902	ZS(3)=	0.856
Z(4)=	0.782	ZS(4)=	0.647
Z(5)=	0.820	ZS(5)=	0.629
Z(6)=	0.907	ZS(6)=	0.867
Z(7)=	0.970	ZS(7)=	0.956
Z(8)=	0.846	ZS(8)=	0.842
Z(9)=	0.939	ZS(9)=	0.786
Z(10)=	0.711	ZS(10)=	0.558
Z(11)=	0.960	ZS(11)=	0.952
Z(12)=	0.999	ZS(12)=	0.998
Z(13)=	0.398	ZS(13)=	0.367
Z(14)=	0.943	ZS(14)=	0.908

CI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI

REPREZENTACNI HODNOTA

KR= 0.749

HODNOTA TRVANLIVOSTI

KT= 0.871

FYZIOLOGICKA HODNOTA

KF= 0.743

PLEXNI KRITERIUM KVALITY

K= 0.769 DELTAK= 0.066

ERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE OD 0.702 AZ DO 0.836

HA TRIDA KVALITY

A LATKY CALLOT

NEFORMOVANE HODNOTY

1)=	-0.094	YS(1)=	-0.132
2)=	0.764	YS(5)=	0.716
3)=	1.211	YS(6)=	1.090
7)=	0.709	YS(7)=	0.638
8)=	1.022	YS(8)=	0.995
10)=	0.071	YS(10)=	-0.142
11)=	-0.924	YS(11)=	-0.929
12)=	-0.460	YS(12)=	-0.572
13)=	0.830	YS(13)=	0.786
14)=	0.549	YS(14)=	0.435

ZATEL KVALITY JEDNOTL.VLASTNOSTI

Z(1)=	0.238	ZS(1)=	0.191
Z(2)=	0.413	ZS(2)=	0.347
Z(3)=	0.827	ZS(3)=	0.666
Z(4)=	0.132	ZS(4)=	0.101
Z(5)=	0.946	ZS(5)=	0.936
Z(6)=	0.990	ZS(6)=	0.984
Z(7)=	0.934	ZS(7)=	0.915
Z(8)=	0.979	ZS(8)=	0.977
Z(9)=	1.003	ZS(9)=	1.003
Z(10)=	0.466	ZS(10)=	0.179
Z(11)=	0.478	ZS(11)=	0.472
Z(12)=	0.952	ZS(12)=	0.892
Z(13)=	0.958	ZS(13)=	0.950
Z(14)=	0.883	ZS(14)=	0.826

OCI KRITERIUM KVALITY SKUPINY VLASTNOSTI

REPREZENTACNI HODNOTA

KR= 0.347

HODNOTA TRVANLIVOSTI

KT= 0.872

FYZIOLOGICKA HODNOTA

KF= 0.776

PLEXNI KRITERIUM KVALITY

K= 0.576 DELTAK= 0.064

INTERVAL SPOLEHLIVOSTI KOMPL.KRITERIA JE OD 0.511 AZ DO 0.641

HA TRIDA KVALITY